

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HR

HRVATSKA

RIJEČ

BROJ 774

16. VELJAČE 2018. CIJENA 50 DINARA

Susret Grabar-Kitarović – Vučić u Zagrebu

5

Predsjednik DSHV-a o usvajanju Strategije EU za zapadni Balkan:

Srbija napravila pomake, manjine i dalje problem

8

Početak proljetne kampanje: sjetva iz praznih buđelara

Tanka proljetna brazda

12

Jasna Vojnić, članica srbijanskog dijela MMO-a iz reda hrvatske nacionalne manjine

Pozitivni ishodi tek slijede

26

Mačkare u Golubincima

Dani kada cijelo selo poludi

29

84. Veliko bunjevačko-šokačko prelo u Somboru

Od didova ostalo dicit

33

Preporuka iz prve ruke: Márta Sebestyén, pjevačica

Glas koji liječi i oplemenjuje

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova

Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,

24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Jasna Vojnić (predsjednica), Ladislav Suknović

(zamjenik predsjednice), Martin Bačić,

Antun Borovac, Josip Dumendžić,

Petar Pifat, Josip Stantić, Thomas Šujić

RAVNATELJ

Ivan Ušumović

e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić (urednica@hrvatskarijec.rs)

POMOĆNIK I ZAMJENIK

GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

LEKTOR:

Zlatko Romić

REDAKCIJA:

e-mail: desk@hrvatskarijec.rs

Jelena Dulić Bako

(novinarka)

Davor Bašić Palković

(novinar, urednik rubrike kultura i urednik Kužiša)

Ivana Petrekanić Sič

(novinarka i korektorka)

Željka Vukov

(novinarka, urednica Hrcka)

Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)

Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)

Jelena Ademi (grafička urednica)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

UREDNIK WEB IZDANJA:

Davor Bašić Palković

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:

Mirjana Dulić (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

TEKUĆI RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Doo Magyar Szó Kft Novi Sad

List je upisan u Registar javnih glasila

Agencije za privredne registre Republike Srbije

pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija

u publikaciji Biblioteka

Matice srpske, Novi Sad

32+659.3(497.113=163.42)

Jelovnik problema

Danas (ponedjeljak 12. veljače) u Zagreb je doputovao predsjednik Srbije **Aleksandar Vučić** na poziv predsjednice Hrvatske **Kolinde Grabar-Kitarović** u dvodnevni službeni posjet. Prvi puta u izaslanstvu Srbije je i jedan predstavnik Hrvata iz Srbije, predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini i zastupnik u Skupštini Srbije **Tomislav Žigmanov**. Na žalost, od čitavog posjeta u našem tjedniku ćete moći pročitati samo dio onoga što je prethodilo ovome susretu, jer ovaj broj moramo zaključiti i tjednik poslati u tiskaru već danas do 14 sati. Naime, u Srbiji je 15. i 16. veljače državni praznik – Dan državnosti i Dan ustavnosti (Sretenje) kada ne rade distributeri i pošta. Zbog toga ćemo od cijelog posjeta moći ispratiti praktično jedino sam dolazak u zračnu luku predsjednika Srbije i njegov doček. A o tome kako će proteći susret i što će se govoriti možemo samo nagađati. No, ne treba brinuti, kao što su susretu prethodile brojne rasprave i otvorena su mnoga značajna pitanja za odnose dvije zemlje, ove rasprave se neće završiti u ovome tjednu i teme će ostati aktualne i nakon završetka posjeta. A zasigurno se niti sva otvorena pitanja neće »zatvoriti« tijekom samog posjeta. Kao što se to nije dogodilo niti na svim prethodnim susretima hrvatskih i srpskih predsjednika, bili oni »lijevi« ili »desni«, »demokratski« ili »napredni«. No, ono što me posebno raduje u ovome susretu je što će današnja svečana večera na Pantovčaku ostati zatvorena za javnost. Sjetimo se samo jednog od dolaska predsjednika Hrvatske **Ive Josipovića** u Beograd gdje se sastao s predsjednikom Srbije **Borisom Tadićem**. Mediji su bili preplavljeni detaljnim opisima jelovnika i navođenjem nostalgičnih melodija koje su slušali dva predsjednika, uz prave ode njihovom prijateljstvu, ali o otvorenim pitanjima i pomacima, koji su možda napravljeni, nije se pisalo skoro ništa. A kao što nam sadašnjost govori, očito nisu niti napravljeni jer su i danas na dnevnom redu. Tu bismo sada mogli početi raspravu o utjecaju lidera, njihovog karaktera, osobne povijesti i opredjeljenja na povijesna događanja, ali za takvu raspravu u ovako kratkoj formi nema mjesta.

Ono što je novo pak u ovome događaju jeste i to što se danas, mnogo više govori i piše o manjinskim pravima Hrvata u Srbiji, dok to u ranijim susretima i nije bio slučaj, osim možda što su spomenuti da eto i oni postoje. Ovoga puta predsjednica Hrvatske primila je u petak, 9. veljače predstavnike Hrvata, predsjednik DSHV-a bio je gost **Aleksandra Stankovića** u gledanoj emisiji *Nedjeljom u dva* na Hrvatskoj radio televiziji, pisano je u različitim hrvatskim medijima o temama od značaja za Hrvate u Srbiji, međutim u srpskim medijima prava njihovih građana hrvatske nacionalnosti i nisu bila tema, već kako je to uobičajeno govorilo se mnogo više o pravima srpske manjine u Hrvatskoj ili o tome kakvi su to Hrvati – naravno – negativci. I zbog svega toga, uz pozitivnu činjenicu susreta, na žalost, kontekst za dijalog i nije bio naročito povoljan.

J. D.

Gostovanje u NU2

Žigmanov: Da sam ja Vučić, ispričao bih se

U oči dolaska predsjednika Srbije **Aleksandra Vučića** u Zagreb gost emisije *Nedjeljom u dva* bio je predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini **Tomislav Žigmanov**. Govoreći o problemima Hrvata u Srbiji, rekao je da su najsiromašniji Hrvati na svijetu oni u Vojvodini, kao i da bi se on, da je Vučić, ispričao. Sadašnja vlast u Hrvatskoj je, kaže također, napravila iskorak za Hrvate u Vojvodini.

Kaže da se odnos službene vlasti prema hrvatskoj zajednici u Vojvodini ogleda između ostalog u situaciji službene proslave na koju nitko nije došao od delegacije iz Beograda. Na pitanje »kinji« li netko Hrvate u Vojvodini, ocijenio je da su Hrvati objekti negativnih politika, građani države u kojoj se puno toga negativnog veže uz Hrvatsku, kao i da su objekti prešućivanja. Kao primjer je naveo kako građanima srpske nacionalnosti u Hrvatskoj, gdje je bio na božićnom domjenku, dođe sam vrh državne strukture. »Kod nas na dan zajednice 15. prosinca prije dvije godine nije došao ni portir neke ustanove. To je ipak na simbolič-

nom planu jedna vrlo negativna gesta jer vam država šalje vrlo jasnu poruku da niste dostojni odaziva«, komentirao je. Ipak, pomakom smatra činjenicu da je, prilikom dolaska predsjednika Aleksandra Vučića u izaslanstvu Srbije koje će razgovarati s predsjednikom RH **Kolindom Grabar-Kitarović**.

Ocijenio je da je Vučićev posjet Hrvatskoj više nego potreban, jer neodrživo je po njemu da dvije susjedne zemlje, s istim ciljevima, ne surađuju na rješavanju otvorenih problema, i ne samo to – da nemaju izravnu komunikaciju na najvišim razinama. Komentirajući izjave pojedinih političara koji dolaze iz liberalnih krugova, a koji su protiv dolaska Vučića u Hrvatsku, rekao je da se boji kako u njihovim promišljanjima vjerojatno nisu bili Hrvati u Vojvodini. »Iz naše pozicije, ovo se trebalo dogoditi nakon što je predsjednik Republike izabran«, kazao je, a na pitanje treba li Vučićeva isprika biti uvjet za njegov dolazak u Hrvatsku odgovorio je: »Da sam na njegovom mjestu, ja bih to učinio«.

»Mislim da je isprika za određenu vrstu čina, bez obzira kako ju kvalificirali, za koje se smatra da su nanosili u određenom trenutku štete, jest najmanje što se može očekivati«, dodao je.

Žigmanov je kazao i kako Hrvati u Vojvodini, otkako je Vučić postao predsjednik Srpske napredne stranke, premijer i predsjednik Republike, nikada nisu imali bilateralni susret s njim. Upitan misli li da je Vučić, koji nekada jest bio velikosrbin, promijenio svoj svjetonazor i može li se danas iz njegovih izjava iščitati da on okružje drukčije promišlja, Žigmanov je odgovorio: »On je sigurno političar koji je evoluirao i to se vidi iz njegova angažmana u proteklih nekoliko godina. Od jednog euroskeptika, nekoga tko je bio sumnjičav prema onome što se događa na planu europskih integracija, on je danas postao političar, lider zemlje koju vodi u Europsku uniju«.

Pomake vidi i u Vučićevom promišljanju rata kao načina rješavanja problema. Vučić više nema, kaže, tu vrstu diskursa, u tom smislu misli da ga se treba promatrati kao političara koji je napredovao. Je li on to učinio iz iskrenog uvjerenja, to je, kaže, pitanje za njega.

Sjednica savjeta za nacionalne manjine

Sjednica savjeta za nacionalne manjine održana je u srijedu, 14. veljače, u zgradi Vlade Srbije, a kao predstavnik Hrvatskog nacionalnog vijeća sudjelovao je **Darko Sarić Lukendić**. Nakon uvodnih riječi premijerke i predsjednice Savjeta za nacionalne manjine **Ane Brnabić**, ministar u Vladi i zamjenik predsjednice Savjeta **Branko Ružić** govorio je o financiranju za ovu godinu iz Proračunskog fonda za nacionalne manjine; nacrt Zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina predstavio je državni tajnik u MDULS i predsjednik Posebne radne skupine za pripremu nacrta izmjena i dopuna zakona **Ivan Bošnjak**. Ravnateljica Kancelarije za ljudska i manjinska prava **Suzana Paunović** predstavila je Četvrto i Peto izvješće o provođenju Akcijskog

plana za ostvarivanje prava nacionalnih manjina, a na dnevnom redu je bila i rasprava te razmatranje odgovora resornih tijela na komentare nacionalnih vijeća na Četvrto izvješće o provođenju Akcijskog plana za ostvarivanje prava nacionalnih manjina.

H. R.

Sastanak s ministrom prosvjete

Kao rezultat nedavno održane sjednice Međuvladinog mješovitog odbora predstavnici Hrvatskog nacionalnog vijeća sastali su se sa srbijanskim ministrom prosvjete, nauke i tehnološkog razvoja **Mladenom Šarčevićem**, u utorak, 13. veljače. Podrobnije informacije o sastanku donosimo u sljedećem broju *Hrvatske riječi*, 23. veljače.

H. R.

Predsjednica Hrvatske susrela se s predstavnicima Hrvata iz Srbije

Predsjednica Hrvatske **Kolinda Grabar-Kitarović** primila je predsjednika Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini i zastupnika u srbijanskom parlamentu **Tomislava Žigmanova** te predsjednika Hrvatskog nacionalnog vijeća iz Subotice **Slavena Bačića**.

Sugovornici su razgovarali o položaju hrvatske manjine u Srbiji kao i o pitanjima čije rješavanje može pridonijeti poboljšanju položaja hrvatske manjine u Srbiji te unaprjeđivanju bilateralnih odnosa dviju zemalja.

Foto: Ured Predsjednice RH, Domagoj Opačak

Predsjednik DSHV-a o usvajanja Strategije EU za zapadni Balkan:

Srbija napravila pomake, manjine i dalje problem

Usvoje osobno ime i u ime Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini pozdravljam usvajanje Strategije Europske unije o zapadnom Balkanu. Smatramo kako je riječ o zaista važnom dokumentu koji istinski svjedoči o posvećenosti Europske unije ovom dijelu jugoistočne Europe.

Strategija Europske unije o zapadnom Balkanu jest dokument koji konkretnim mjerama i preporukama ruši pogrešne predodžbe o tzv. zamoru proširenja i o navodnoj nespremnosti europske obitelji da u svoje redove primi nove članove.

I ovom prilikom napominjemo da je jedna od temeljnih odrednica svake vlade Republike Srbije od 2000. članstvo u Europskoj uniji, a DSHV kao stranka hrvatske nacionalne manjine u potpunosti je posvećen procesu EU integracija Srbije. Posebno želimo istaknuti da je DSHV u tom procesu uvijek nastojao biti konstruktivnim partnerom svim relevantnim institucijama te da je stalno ukazivao na važnost ovog kompleksnog procesa.

Premda su u ovom procesu učinjeni značajni pomaci, napose kada je u pitanju gospodarska suradnja te reforma javne uprave, DSHV ponovno mora upozoriti i na probleme s kojima se nacionalne zajednice, uključujući i hrvatsku, i dalje susreću. Ovo se napose čini važnim ukoliko se ima u vidu da na mnoge od tih problema u samom dokumentu ukazuje i Europska komisija. Naime, ona u ovome dokumentu konstatira kako će sve buduće članice dosljedno morati ispuniti Kopenhaške kriterije, pa i one koji se odnose na nacionalne manjine.

Ovo je za hrvatsku zajednicu bitno jer će se na taj način riješiti ozbiljni problemi s kojima se suočava, kao što su isključivanje Hrvata u Srbiji iz procesa donošenja odluka, te neodgovarajuća integracija hrvatske manjine u srbijansko društvo. I pitanje bilateralne suradnje te ispunjavanje preuzetih obveza iz međudržavnih

ugovora istodobno je za nas veoma važno – skoro dva desetljeća ne postoji politička volja da se hrvatskoj manjini osigura institut zajamčenih mandata u predstavničkim tijelima na svim razinama vlasti, kao što je to uradila Republika Hrvatska spram srpske manjine.

Također, pitanja suočavanja s prošlošću te tranzicijska pravda i procesuiranje zločina nad vojvođanskim Hrvatima kao i obilježavanje mjesta njihova stradanja i dalje ostaju otvorena. Dužnost nam je podsjetiti kako sve navedeno spada u skupinu neriješenih pitanja između matične nam i domicilne države, te predstavlja zapreku u nastavku regionalne suradnje, koju zajedničkim djelovanjem trebamo ukloniti.

U kontekstu usvajanja Strategije Europske unije o zapadnom Balkanu posebno nas ohrabruje i reagiranje predsjednika Vlade Republike Hrvatske **Andreja Plenkovića** u vidu nastavka pružanja potpore Republike Hrvatske budućim članicama, uključujući i Srbiju. Više no hrabri činjenica da su svi hrvatski europarlamentarci dali snažnu potporu usvajanju Strategije, te da su se svi zastupnički klubovi bez obzira na ideološka pozicioniranja, usuglasili da je na ovaj način sama Unija riješila uključiti zapadni Balkan u svoju budućnost, sigurnost i perspektivu.

Na koncu ističemo kako hrvatska manjina nastoji i dalje biti konstruktivnim partnerom u eurointegracijskim procesima Srbije, jer kao nova nacionalna manjina, koja je pred izazovima izgradnje vlastitih kapaciteta i institucija, proces europskih integracija vidi kao ključni društveni događaj za demokratsku konsolidaciju i vladavinu prava u Srbiji. Ujedno, zatvaranjem pregovaračkog poglavlja 23, Hrvati u Srbiji vjeruju da će sustavno i pravično urediti i vlastiti položaj kao nacionalne manjine integrirane u srbijansko društvo.

Tomislav Žigmanov

Burne reakcije uoči susreta Grabar-Kitarović – Vučić

Tenzije u javnosti do posjeta Zagrebu

Na poziv hrvatske predsjednice **Kolinde Grabar-Kitarović** u dvodnevnom službenom posjetu Hrvatskoj boravio je predsjednik Srbije **Aleksandar Vučić**. Službeni posjet je započeo u ponedjeljak, 12. veljače, svečanim dočekom u Uredu predsjednice Hrvatske i razgovorom u četiri oka, te bilateralnim sastankom službenih izaslanstava Hrvatske i Srbije. Prvog dana službenog posjeta dvoje predsjednika obratili su se sudionicima Gospodarskog foruma u Hrvatskoj gospodarskoj komori, a zatim su posjetili Mitropoliju zagrebačko-ljubljansku, gdje su se susreli s mladima. Istog dana, predsjednik Vučić susreo se s predsjednikom Vlade Hrvatske **Andrejom Plenkovićem** i predsjednikom Hrvatskog sabora **Gordanom Jandrokovićem**.

U utorak, 13. veljače, predsjednik Vučić je posjetio Općinu Grozd, naselje Vrgin Most, a po povratku u Zagreb nazočio je skupštini Srpskog narodnog vijeća u Koncertnoj dvorani *Vatroslav Lisinski*. U službenom izaslanstvu Srbije bio je i predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini i zastupnik u parlamentu Srbije **Tomislav Žigmanov**.

Kako je službeni posjet započeo u vrijeme zaključenja našeg tjednika, u ovome broju donosimo prilog o različitim reakcijama koje je ovaj posjet izazvao. Poziv predsjednice Grabar-Kitarović predsjedniku Vučiću da u veljači posjeti Zagreb postao je udarna vijest u zagrebačkim i beogradskim medijima, uz pitanje znači li to otvaranje nove stranice u odnosima dviju država. Kada je Vučić prihvatio poziv, predstojeći susret na predsjedničkoj razini izazvao je brojne reakcije političara i bio je svakodnevna tema u medijima.

Prolog

Prvo je reagirao hrvatski ministar obrane **Damir Krstičević**, koji je izjavio da je Vučić dobrodošao u Hrvatsku, ali i da prvo očekuje ispriku zbog velikosrpske agresije.

»Jasno je da trebamo gledati na budućnost. Ali je minimum isprika«, rekao je Krstičević.

Zatim je predsjednik Hrvatskog sabora Gordan Jandroković rekao kako očekuje da će se Vučić na određeni način očitovati o svojoj ulozi u 90-im godinama tijekom velikosrpske agresije.

Komentirajući izjave hrvatskih dužnosnika, Vučić je rekao:

»Naša politika je politika pružanja ruke i politika budućnosti. Tko želi ostati zaglavljen u prošlosti, mi mu želimo sve najbolje, ali ne mora nas uvoditi u istu priču, niti u takvoj priči želimo ostati.« Uslijedila je ocjena srbijanskog ministra obrane **Aleksandra Vulina** da Vučić ne treba putovati u Zagreb, jer »njegova mirovna politika nema sugovornike u Hrvatskoj«, a ako otpuče u Zagreb »s pravom treba očekivati i dobiti ispriku za genocid izvršen nad Srbima tijekom Drugog svjetskog rata«.

Nakon ove početne bure u medijima javile su se reakcije u Hrvatskoj i ocjene da Pantovčak i Banski dvori nisu bili koordinirani u svezi poziva da Vučić posjeti Zagreb, kao i pitanje je li ovo pravo vrijeme za taj posjet. Vučić je rekao kako ne razumije sasvim sve argumente da nije vrijeme za njegov posjet Hrvatskoj.

»Ako Hrvatska, i pored poziva predsjednice, hoće reći da nisam dobrodošao – hvala. Ako ne žele razgovarati – hvala. Ne pada mi na pamet podilaziti bilo kome i dodvoravati se. Štitim interese Srbije.«

Brojni politički analitičari su govorili o ovoj temi, među njima i **Sandro Knezović**, koji je komentirao da su odnosi dviju zemalja na relativno niskoj razini i da je dobro što je Grabar-Kitarović preuzela inicijativu i pozvala Vučića, dok je bivši ministar vanjskih poslova Hrvatske **Davor Ivo Stier** komentirao da se u Srbiji nastavlja propaganda vezanja hrvatskog naroda uz ustaštvo, te da je Grabar-Kitarović preuzela opravdani rizik pozivom Vučića, jer se mora definirati teren gdje će se rješavati pravi problemi.

Plaćanje ratne odštete Hrvatskoj

Kada su političari najzad počeli govoriti i o mogućim temama sastanka, uslijedilo je novo zaoštavanje u izjavama. Premijer Andrej Plenković izjavio je prošloga tjedna, 8. veljače, na početku sjednice Vlade da ratna odšteta izaziva opravdan interes javnosti i posjet predsjednika Vučića bit će prigoda da se razgovara o tom pitanju obuhvaćenom Sporazumom o normalizaciji, a kao važno pitanje istaknuo je i zaštitu manjina.

»S aspekta Vlade želimo da taj posjet bude što konkretniji, sadržajniji i da u razgovorima dotaknemo i pitanje zaštite manjina. Danas se održava sastanak na razini pomoćnika ministara i državnih tajnika, također je tu i bilateralna komisija koja se bavi otvorenim pitanjima između Hrvatske i Srbije – pitanje nestalih, pravosudna suradnja, granica, povrat imovine i u konačnici vidim da ima nekih dilema po pitanju ratnih šteta. Treba podsjetiti na članak 7. Sporazuma o normalizaciji. Sporazum je potpisan 23. 8. 1996. u Beogradu i dogovoreno je da se u roku od šest mjeseci potpiše sporazum za naknadu, no taj sporazum nažalost nikada nije potpisan. Možemo i o toj obvezi razgovarati koju su prihvatile obje zemlje i prilikom ovog posjeta da onima koji nisu svjesni objasnimo jasan i opravdan interes Hrvatske«, rekao je Plenković.

Vučić je izjavio da je »iznenađen i zaprepašten« izjavama Plenkovića da prilikom njegovog posjeta Zagrebu treba razgovarati i o ratnoj odšteti i poručio da ne bi pokretao to pitanje da je na mjestu premijera Plenkovića:

»Bojim se da Hrvatska ne samo da ne može ništa dobiti, već može mnogo izgubiti.«

Državna tajnica **Andrea Metelko Zgombić** pojasnila je u emisiji HTV-a *Otvoreno* kako je prvim temeljnim ugovorom, kojim su 1996. uspostavljeni diplomatski odnosi između dvije države, stvorena i obveza sklapanja ugovora za nadoknadu uništene i oštećene imovine.

»Ti pregovori su zastali, ali to pitanje i dalje ostaje otvoreno, te nesumnjivo postoji međunarodnopravna obveza sklapanja ugovora i rješenja tog pitanja«, naglasila je Metelko Zgombić, dok je u istoj emisiji povjesničar **Ante Nazor** rekao da ako se zbroje i neizravni gubici, tj. oni nastali posljedicom rata u Hrvatskoj, »onda ratna odšteta iznosi oko 252 milijarde dolara«.

Ministar hrvatskih branitelja **Tomo Medved** je izjavio istoga dana, prije sjednice Vlade, da s predsjednikom Vučićem treba razgovarati o obvezama koje je Srbija preuzela tijekom predpristupnih pregovora o poglavlju 23, a da pitanje ratne odštete ne bi trebalo pokretati.

Hina je u subotu prenijela vijest da isprika za agresiju na Hrvatsku i ratna odšteta nisu na dnevnom redu posjeta predsjednika Vučića, što je dodatno potaknulo nagađanja da se Banski dvori i Pantovčak nisu usuglasili oko Vučićevog posjeta Hrvatskoj.

Vulin i ustaše

Prije posjeta Vučića Zagrebu, Udruga udovica hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata najavila je održavanje prosvjeda u ponedjeljak, 12. veljače, protiv dolaska srbijanskog predsjednika. Prema riječima predsjednice Udruge **Rozalije Bartolić**, prosvjed organiziraju jer smatraju da Hrvatska u Vučiću nema iskrenog i odgovornog sugovornika za rješavanje brojnih problema između dviju zemalja i podsjetila na Vučićev govor u Glini 1995. godine.

Napete odnose je dodatno zaoštrio ministar Vulin tvrdnjom da ustaše i ustaštvo nikad nisu izašli iz hrvatske politike i javnog života

Hrvatske. Vulin je poručio Vučiću da ga u Zagrebu čekaju ustaše na trgovima »koji će pokušavati doći do njega«.

Gordan Jandroković ocijenio je tu izjavu kao veoma destruktivan signal koji može pokvariti sve napore koji su učinjeni da bi do susreta dva predsjednika uopće došlo.

Predsjednik HVIDRA-e i saborski zastupnik **Josip Đakić** je najavio da će ta organizacija podržati prosvjed Udruga udovica.

»Mi nismo ustaše niti smo to bili u Domovinskom ratu. Niti smo to danas. Nikakvih poveznica s ustaštvom nemamo, pogotovo što smo u demokratskoj i slobodnoj Hrvatskoj doživjeli njihovu agresiju. Oni bi trebali sebe preispitati tko su oni. Iako znamo tko su oni, čije su ideje zastupali, o 'Velikoj Srbiji', kakva su znakovlja nosili. Oni su zapravo fašisti koji su u obliku četnika nastupali u proteklom vremenu. Ali, to je iza nas. Danas trebaju ispuniti ono što im nalaže EU«, rekao je Đakić. Upitan treba li razgovarati s Vučićem, odgovorio je kako ga je »nažalost, izabrao srpski narod«, te da se »nažalost, mora s njime razgovarati.«

Tri godine nakon što je postala predsjednica Hrvatske, Kolinđabara Grabar-Kitarović primila je u službeni posjet predsjednika Srbije Aleksandra Vučića, a Vučić posjećuje Hrvatsku u drugoj godini svog mandata. To je prvi susret na predsjedničkoj razini od 2013. godine, kad je tadašnjem predsjedniku Hrvatske **Ivi Josipoviću** u Beogradu bio domaćin srbijanski predsjednik države **Tomislav Nikolić**.

Vučić i Grabar-Kitarović susreli su se dosad nekoliko puta u različitim okolnostima i prigodama, a posljednji u nizu susreta bila je inauguralna svečanost prigodom preuzimanja dužnosti šefa države poslije pobjede Vučića na predsjedničkim izborima u Srbiji 2017. godine.

Z. Sarić

Početak proljetne kampanje: sjetva iz praznih buđelara

Tanka proljetna brazda

Prošle godine uljana repica i djelomice suncokret i pšenica jedine su ratarske kulture koje su ratarima donijele zaradu.

Netipična zima je na izmaku, a ono što čeka poljoprivrednike je proljetna sjetva. Računice i planovi se tek prave. Zbraja se s jedne strane zarada, a s druge strane gubici u prošlogodišnjoj proizvodnji i vaga što je pametno sijati ovog proljeća. Mada velike pameti tu i nema. Treba poštivati plodored, odnosno držati se propisane smjene kultura i moliti Boga da godina bude u nekim, za proizvodnju na otvorenom nebu, podnošljivim granicama. A sjetva će koštati, nije da neće, i to stotine milijuna eura koliko će ratari uložiti u pripremu zemljišta, sjetvu, gnojidbu, zaštitu.

Milijuni na njivama

Službeni podaci pokazuju da je prije deset godina proljetna sjetva u ataru Sombora, a zasijano je oko 65.000 hektara, koštala 24 milijuna eura. Četiri godine poslije čak 43 milijuna eura. Koliko je to danas, mjereno milijunskim iznosima u čvrstoj valuti, više gradska statistika ne objavljuje tako da usporednih podataka o tome koliko je od te 2011. godine poskupjela sjetva nema. Ali tu osobnu računicu ima svaki ratar kada podvlači crtu na kraju proizvodne godine i dobro zna koliko što košta ove godine, a koliko je to platio prije godinu-dvije. Iz svog džepa, zadužujući proizvodnju koja još nije ni nikla kod otkuplivača ili zadruga, zadužujući se kod banaka. Svejedno, ali novac se morao naći za

kupiti dizel, sjeme, gnojivo. I dok su se u ovo vrijeme poljoprivrednici ranije već opskrbljivali potrebnim repromaterijalom za sjetvu, uvoznici mineralnog gnojiva žale se ovih dana na slabu prodaju i na velike količine koje, umjesto da su već na putu ka zadrugama i ratarima, još stoje na lageru. To i nije iznenađenje jer su prošle godine ratari zaradu imali samo u proizvodnji uljane repice i djelomice u proizvodnji pšenice i suncokreta. A ulaganja su bila itekako velika. Za proizvodnju hektara kukuruza trebalo je uložiti više od 73.000 dinara, hektar soje isprazio je novčani-

Za pšenicu 57.000

Jesenska sjetva pšenice ratara je koštala 57.000 dinara, i to ukoliko su žito sijali na svojim njivama. Ako su točne procjene da je jesenas pšenicom zasijano 600.000 hektara, onda je računica jasna: u sjetvu je uloženo oko 280 milijuna eura. Konačna suma je i veća ukoliko se računaju i troškovi zakupa zemlje, jer dio od ovih 600.000 hektara poljoprivrednici su posijali na njivama koje su uzeli u zakup. A proizvodnja pšenice po hektaru na zakupljenim parcelama dostiže i 90.000 dinara.

ke ratara jer su za ovu uljaricu od sjetve do žetve trebali izdvojiti 103.000 dinara, a suncokret sa »skromnih« 58.000 dinara ispaao je prošle godine jeftina ratarska kultura. Cijena ovogodišnje sjetve, ukoliko se ne dogode neki neočekivani poremećaji na tržištu, u najboljem slučaju ostat će ista kao i prošle, za ratarsku proizvodnju »tanke« godine. Ali njive neće ostati nezasijane pa će ratari ili štedjeti na ulaganjima u sjetvu ili se zaduživati. Što je gore od ta dva rješenja, svatko od njih odvagat će prije nego li sa sijačicama uđe u njivu.

Plavi dizel na dugom štapu

A najskuplja stavka, bez obzira na to sije li se pšenica, kukuruz, soja ili što drugo, jest pogonsko gorivo. Na crpkama u Srbiji dizel je trenutno 154 dinara po litri. Već godinama tu punu cijenu plaćaju i poljoprivrednici, bez ikakvih olakšica. Na početku nove godine i nove proljetne kampanje imaju tek obećanje ministra da će takozvanog plavog dizela biti, i to po cijeni koja je niža za 25 dinara po litri. I još jedna olakšica – moći će se kupovati na svakoj benzinskoj crpki.

»Plavi dizel ne možemo uvesti, jer ne postoji jasna crta tko se bavi poljoprivredom a tko ne. U Srbiji je 660.000 registriranih poljoprivrednih gospodarstava, ali se realno poljoprivredom bavi 380.000«, opravdao se ministar poljoprivrede **Branislav Nedić** na savjetovanju »Dobar dan, domaćine«, ostavljajući proizvođačima da nagađaju kada će na crpkama moći kupiti gorivo po povlaštenim cijenama. A proizvodnja na otvorenom nebu ne može se uklapati s birokratskim potezima i uredbama. Ili u prijevodu: ratari će opet ostati kratkih rukava. Ono što im je obećano prije početka sjetve, odnosno prije 1. ožujka su poticaji koji bi ratarima trebali pomoći da lakše preguraju prošlu sušnu godinu. Agrarni proračun ove godine je 44 milijarde dinara, što je 13 posto više nego u 2017. godini. Glede ratarske proizvodnje nepromijenjena je stavka od 4.000 dinara izravnih plaćanja po hektaru. Za ovu godinu najavljena je pojednostavljena procedura za tu isplatu i plaćanje do početka trećeg mjeseca.

Zaokret

Jedan od zaokreta u ratarskoj proizvodnji je povećanje sjetvenih površina pod pšenicom prošle jeseni kada je posijano rekordnih 600.000 hektara. U ovoj odluci ratari su se rukovodili činjenicom da je novac od prodaje žita prvi novac koji u godini dobivaju od ratarske proizvodnje. Ali procjene struke su da se u proizvodnji pšenice baš i neće ovajčiti, jer nas očekuje niska cijena ove žitarice. Prema riječima direktora Fonda za žita **Vukosava Sakovića** svjetski trendovi pokazuju da rasta cijene pšenice neće biti.

»Svjetska potražnja pšenice bila je 2012. godine veća od proizvodnje, ali od te 2012. godine situacija na tržištu se okrenula. Na rednih godina stvorena je zaliha od 268 milijuna tona. To znači da svijet, bez ijednog kilograma novog prinosa, može biti miran 4,5 mjeseci redovite potrošnje. Pritisak na cijenu vrše upravo zalihe, tečajne razlike, kao i uvoz i izvoz. Tako se niske cijene pšenice očekuju i ove godine, osim ukoliko vremenske nepogode ne zadese SAD, Kinu, Indiju i druge velike proizvođače«, kazao je Saković.

Prema njegovim riječima, u Srbiji žitarice sije više od 400.000 poljoprivrednih gospodarstava. Čak 110.000 poljoprivrednih gospodarstava pšenicu gaji na manje od pet hektara.

Novi Zakon o poljoprivrednom zemljištu?

Ministar poljoprivrede najavio je izmjene Zakona o poljoprivrednom zemljištu, jer je, kako je istaknuo, njegovo provođenje na terenu pokazalo očite nedostatke.

»U Vojvodini postoji pravo prečeg zakupa za stočare, ali na istoku Srbije postoji velika količina stočnog fonda a stočari ne mogu ostvariti pravo na preči zakup, jer tamo nema državne zemlje. Zato moramo promijeniti zakon ili će se tim stočarima morati povećati poticaji, jer pravo prečeg zakupa ne ostvaruju«, kazao je **Nedimović** poljoprivrednicima na savjetovanju »Dobar dan, domaćine«.

O raširenoj pojavi zlouporabe Zakona na način da se državna zemlja licitira za druge osobe – koje tako zakupljuju stotine hektara, ne pitajući za cijenu, otimajući na taj način od malih proizvođača koji žive u tim selima po 10-20 hektara oranica koje bi zakupili – nije bilo ni riječi.

Jedan od zaokreta je uvođenje novih kultura. Tako sve više primat dobiva uljana repica, koja se i prošle godine pokazala profitabilnom kulturom. U regiji Sombora jesenas je posijano skoro 3.000 hektara, a najviše u okolini Stanišića, Aleksa Šantića i Lemeša. I sve više je proizvođača koji uljanom repicom siju i po nekoliko desetaka hektara.

»Prošle jeseni uljanom repicom zasijao sam devet hektara. Polako uvodimo repicu u našu sjetvenu strukturu; ako uvjeti otkupa i cijena budu kao i prošle godine, bit će uljane repice i više«, kaže **Žarko Vlajnić** iz Aleksa Šantića.

Dejan Petković, također poljoprivrednik iz Aleksa Šantića, uljanom repicom zasijao je čak 90 hektara. Krajem velječe na 60 hektara planira sjetvu slačice. Drugi poljoprivrednici već odavno su napustili klasičnu ratarsku proizvodnju i krenuli u proizvodnju povrća. **Atila Tumbas**, poljoprivrednik iz Kupusine, obrađuje 120 hektara zemlje, a najmanje je zasijano ratarskim kulturama.

»Od tih 120 hektara na 80 hektara gajimo začinsku papriku i luk. Podigli smo sušaru, tako da prodajemo sušeni luk i mljevenu papriku. Na četiri hektara gajimo ljekovito bilje. Prednost ove proizvodnje je što svake godine s poznatim kupcem ugovaramo proizvodnju, dakle znamo i količine i cijenu. Kukuruz i soju sijemo samo toliko da bismo poštovali smjenu kultura«, kaže Tumbas koji je nastavljajući obiteljsku tradiciju u povrtlarskoj proizvodnji našao način izboriti se s niskim cijenama osnovnih ratarskih kultura.

Međutim, i za velike zaokrete u proizvodnji treba imati početni kapital. Većina gospodarstava to nema, pa su htjeli-ne htjeli primorani vrtiti se u začaranom krugu neizvjesne proizvodnje kukuruza, pšenice, soje ili suncokreta.

Zlata Vasiljević

U SLAVU riječi i riči

Brojne su pokladne priredbe u vojvođanskim Hrvatima (o čemu posebno svjedoči ovaj broj našeg tjednika) no jedna od njih se posebno izdvaja. U pitanju je *Književno prelo* u Subotici u organizaciji Hrvatske čitaonice. To prelo, namjesto jela i pića, publici nudi »hranu za dušu«, odnosno program sa-

predstavnik te udruge, na rad Hrvatske čitaonice u protekloj godini. U 2017. godini Čitaonica je napunila desetljeće i pol rada, a ta im je godina, po riječima predsjednice Udruge **Bernadice Ivanković**, bila uspješna. Uspješno su realizirali više manifestacija, među kojima se ističu *Dani Balinta Vujkova*, *Lira naiva*,

Etnokamp...Hrvatska čitaonica se bavi i nakladništvom, a u 2017. objavila je tri knjige o kojima je, uz osvrt na knjišku produkciju ovdašnjih Hrvata u 2017. godini, govorila profesorica hrvatskog jezika i književnosti **Ana Gaković**.

Večer je otvorio nastup zbora sačinjenog od polaznika Etnokampa Hrvatske čitaonice uz pratnju voditelja **Nikole i Anite Bašić**. Imali smo prigodu čuti i pučke pjesnike, sudionike pokrajinskog susreta *Lira naiva* – **Vericu Dulić** iz Đurđina i **Silvestera Bašića** iz Subotice. U glazbenom dijelu programa nastupili su vokalni solisti **Ines Bajić i Luka Matatić** u pratnji tamburaša Hrvatske glazbene

Scenska igra *Skriveno u oku*

činjen od riječi/riči u različitim oblicima – književnom, uglazbljenom, dramatisiranom...

Književno prelo, ove godine dvanaesto po redu, okupilo je prošloga petka u dvorani Hrvatskog kulturnog centra *Bunjevačko kolo* u Subotici lijep broj sudionika (nekoliko desetaka, mahom djece i mladih), a tradicionalno već i posjetitelja. I ove godine priređen nam je »žanrovski« raznovrstan program, a tijekom sat i pol vremena njegova trajanja na pozornici su se smjenjivali recitatori, glazbenici, pučki pjesnici, glumci...

Knjige, glazba, poezija

Književno prelo je također prigoda podsjetiti se, kako putem programa, tako i kroz obraćanje

Recital sa stihovima Jakova Kopilovića

udruge *Festival bunjevački pisama* iz Subotice. Oni su izveli pjesme skladane na stihove **Jakova Kopilovića** i s. **Blaženke Rudić**. Narodnu pjesma *U mog dike oči povelike* izveo je trio učenica s odsjeka za tradicijsko pjevanje Muzičke škole u Subotici (Ines Bajić, **Violeta Radić** i **Martina Čeliković**), uz pratnju gajdaša **Zdenka Ivankovića**.

Omaž Jakovu Kopiloviću

Dio programa bio je posvećen subotičkom pjesniku **Jakovu Kopiloviću** (1918. – 1996.), a u povodu stote obljetnice njegova rođenja koja se obilježava ove godine. Kako je istaknuto ovom prigodom »kao narod koji čuva sjećanje na svoje velikane, imamo pravo biti ponosni na velikog pjesnika«. Kopilović je svoju bogatu rukopisnu i književnu zaostavštinu ostavio Bunjevačko-šokačkoj knjižnici **Ivan Kujundžić** pri Katoličkom društvu **Ivan Antunović** iz Subotice.

Dio zbora polaznika Etno kampa Hrvatske čitaonice

Mila Rukavina, **Martina Čeliković**, **Mila Kujundžić**, **Luka Ješić** i **Davorin Horvacki**. Prije nego li je postao profesor, te obnašao dužnosti ravnatelja jedne osnovne škole i Gradske knjižnice u Subotici, Kopilović je radio razne poslove, a među ostalim bio je i kondukter u subotičkom tramvaju. Stoga je naslov recitala glasio *Subotički tramvaj*.

Izvedba narodne pjesme *U mog dike oči povelike*

Gostujuća predstava

Običaj je da se *Književno prelo* završi kazališnom predstavom, a tako je bilo i ove godine. Kako Hrvatska čitaonica već godinama dobro surađuje s Gradom Osijekom, na poziv subotičke udruge na prošlotjednom prelu gostovali su studenti Umjetničke akademije u Osijeku. Preciznije, studenti 2. godine preddiplomskog studija glume i lutkarstva pod mentorstvom izv. prof. art. **Roberta Raponje**, izv. prof. art. **Tatjane Bertok Zupković** i asistentice **Katice Šubarić**, koji su izveli scensku igru *Skriveno u oku* rađenu po motivima istoimene zbirke kratkih priča i poetskih eseja osječke književnice **Helene Sablić Tomić**. Predstava, kao i knjiga, vodi nas na putovanje kroz gradove srednje Europe, uz autentične intimističke zapise ali i intrigantne društvene komentare.

Njemu u čast priređen je recital sačinjen od njegovih stihova. Po riječima **Katarine Čeliković**, autorice recitala i počasne predsjednice Hrvatske čitaonice, u recitalu je na poetski način prikazano »kako Jakov pjeva i kako ga mi čujemo«.

U recitalu su sudjelovali mladi recitatori: **Petar, Ivan i Pavao Huska**, **Fabijan** i **Borna Dulić**, **Claudia Karan**, **Ana, Marjan** i

Ovogodišnjem *Književnom prelu*, među ostalim, nazočili su i predstavnici Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici, hrvatskih institucija i ustanova u Srbiji, hrvatskih udruga i Katoličke Crkve.

D. B. P.

Pozitivni ishodi tek slijede

Intervju vodila: Ivana Petrekanić Sič

Jasna Vojnić, članica srbijanskoga dijela Međuvladinog mješovitog odbora iz reda hrvatske nacionalne manjine

*Višegodišnji zastoj u radu MMO-a pridonio je da sve dobre ideje i prijedlozi za rješavanje problema ostanu na papiru te da nitko iz vlasti ne bude nadležan i odgovoran za njihovu provedbu * Za hrvatski jezik, unatoč prijavljena četiri kandidata, nije izabran niti jedan savjetnik-suradnik za praćenje, vrednovanje i razvoj nastave na hrvatskom jeziku što smatramo činom diskriminacije * Generalni dojam sjednice jest da su pripadnici srpske manjine u Hrvatskoj govorili na temelju podataka i točnih ili približnih brojki te o povećanjima ili smanjenjima u pojedinim područjima (npr. upošljavanju), što nije bio slučaj srpskog dijela MMO-a budući da i dalje nije uspostavljen sustav statističkog sumiranja podataka u Republici Srbiji*

Jedna od ključnih preporuka međuvladinog Mješovitog odbora (MMO) koji prati provedbu Sporazuma o zaštiti manjina za Srbiju, uz zastupljenost hrvatske manjine u predstavničkim i izvršnim tijelima vlasti, vezana je za osnutak obrazovno-odgojnog centra. Na sjednici ovoga odbora održanoj 30. i 31. siječnja u Beogradu i Monoštoru, razgovaralo se o realizaciji preporuka sa sjednice MMO-a iz 2014. godine te prijedlozima za nove preporuke. Kada je u pitanju obrazovanje, saznajemo više od savjetnice predsjednika Hrvatskog nacionalnog vijeća za razvoj projekte **Jasne Vojnić**, koja je kao članica srbijanskoga dijela MMO-a iz reda hrvatske nacionalne manjine sudjelovala na spomenutoj sjednici.

HR **Provede li se i na koji način preporuke iz 2014. godine po pitanju osiguravanja uvjeta za obrazovanje odgojitelja i nastavnika i to u Srbiji na hrvatskom jeziku, otvaranja lektorata za hrvatski jezik i formiranja katedri za njegovo izučavanje na sveučilištima u Srbiji, angažiranja jezično stručnog kadra u nastavi te zaštite prava na obrazovanje na materinjem jeziku?**

Međuvladin mješoviti odbor je 2014. godine u svoje preporuke uvrstio niz važnih pitanja koja su se ticala hrvatske zajednice u Srbiji, a koja su, na žalost, i danas još uvijek aktualna. Višegodišnji zastoj u radu ovog tijela pridonio je da sve dobre ideje i prijedlozi za rješavanje problema ostanu na papiru te da nitko iz vlasti ne bude nadležan i odgovoran za njihovu provedbu. Moram naglasiti da je većina preporuka i tada bila dobro koncipirana i formulirana te da se današnji optimizam razvio jedino i najvećim dijelom iz razloga perioda pregovaračkih procesa pristupanja Srbije u Europsku uniju gdje ipak neki pomaci moraju biti mjerljivi. Također, Međuvladin mješoviti odbor dobio je nove supredsjedatelje, i hrvatskog i srpskog dijela, te se barem za sada, osjeti dobra volja objiju strana za početak rješavanja otvorenih pitanja. Na ovoj 7. sjednici predstavici hrvatske manjine koji su činili dio srbijanskog izaslanstva, **Tomislav Žigmanov**, **Slaven Bačić** i moja malenkost, imali su vrlo nezahvalan zadatak. Sjednici su prethodile višetjedne pripreme kako bi svaka preporuka mogla biti potkrijepljena validnim činjenicama i argumentirano obranjena. U raspravi koja se vodila od strane predstavnika hrvatske zajednice, očitovala se visoka usmjerenost na vođenje dijaloga te realno sagledavanje stavova objiju strana. Na žalost, u premalo točaka smo mogli pohvaliti pomake, pogotovo na polju obrazovanja, a u previše točaka smo morali otvoreno iznijeti važnost problema i objelodaniti simulacije u pokušajima rješavanja pojedinih pitanja.

HR **O kakvim se simulacijama radi?**

Na primjer, preporuka koja se odnosi na osiguravanje uvjeta za obrazovanje odgojitelja i nastavnika na hrvatskom jeziku uspostavljanjem suradnje Filozofskog fakulteta u Novom Sadu i fakulteta *Josip J. Strossmayer* u Osijeku, gdje je kao simulacija za rješavanje ove preporuke bio priložen potpisan sporazum između Filološkog fakulteta u Beogradu i Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Ovakvo rješenje smo bez pogovora odbili budući da je predmet tog sporazuma razmjena učitelja, nastavnika i učenika te stručni skupovi. Dakle, predmet sporazuma se uopće nije odnosio na inicijalno obrazovanje nastavnog kadra za rad na hrvatskom jeziku. Potom, suradnja dva spomenuta fakulteta nema veze niti posljedice po hrvatsku zajednicu u Srbiji, a povrh svega u preporuci je jasno bila naglašena suradnja Novog Sada

i Osijeka iz razloga fundamentalne razlike – jezik na Filološkom fakultetu u Beogradu izučava se kao strani jezik, a na Filozofskom u Novom Sadu kao materinji. Dakle, ni uz kakve modifikacije zastupnici prava i rješavanja problema Hrvata u Srbiji na ovako što nisu mogli pristati i prihvatiti da je preporuka provedena. Općenito, nijedna od ovih preporuka koje ste naveli nisu bile riješene te smo inzistirali da se u identičnom obliku i zadrže. Također smo odbili i da se nekoliko preporuka iz područja obrazovanja podvedu pod jednu u vidu potpisivanja objedinjenog sporazuma između ministarstava obrazovanja Srbije i Hrvatske. Sve u svemu, predstavica Ministarstva prosvjete, znanosti i tehnološkog razvoja Srbije imala je nažalost nezahvalan zadatak – braniti neobranjivo. Uz svu korektnost i veliko uvažavanje, prethodnici u Ministarstvu prosvjete nisu ostavili puno prostora gdje smo ih mogli pohvaliti. Posljednjih godina se odista malo učinilo po pitanju obrazovanja na hrvatskom jeziku u Srbiji. Moram ipak naglasiti da smo pomake poput otvaranja odjela u Monoštoru i rješavanja pitanja udžbenika za osnovnu školu s radošću istaknuli i pohvalili zaslužne. Vjerujem da ćemo na sljedećoj sjednici moći više hvaliti, a manje prigovarati i biti blaži suradnici. Za početak smo morali sve probleme staviti na stol, koje su neki, na žalost, tek sada posvijestili. U utorak, 6. veljače, nas je predsjedavajući srpskog dijela MMO-a **Ivan Bošnjak** obavijestio da je za 13. veljače zakazan sastanak s ministrom Šarčevićem kako bismo već otpočeli rješavati pitanja koja smo otvorili. Dakle, pozitivni ishodi tek slijede.

HR **Što je s preporukom MMO-a srbijanskoj strani da ubrza proces priznavanja diploma visokoškolskih ustanova?**

Ovo je jedno od pitanja gdje smo mogli pohvaliti nadležne vezano za brzinu procesa nostrifikacije diploma kao i visinu naknade troškova za priznavanje. Sada se plaća 3.500 dinara što je u odnosu na prije prihvatljiva cijena troškova nostrifikacije. Međutim, po ovom pitanju je posljednjih godina bilo nesuglasica vezanih uz način priznavanja diploma stečenih u Hrvatskoj. Naime, nekoliko diploma je nostrificirano na način da se broj stečenih ECTS bodova u Hrvatskoj umanjio zbog čega osobe nisu mogle zasnovati radni odnos u Srbiji niti polagati državni ispit. No, ovaj problem se upravo otpočeo rješavati i ispravljati nanešene nepravde na način da su pojedine osobe ovih dana dobile ispravak nostrifikacije.

HR **MMO također predlaže osiguravanje financiranja i tiskanja udžbenika za nastavu na hrvatskom i da njihova tržišna cijena bude ista kao cijena udžbenika za nastavu na srpskom u Srbiji.**

Sa zadovoljstvom smo čekali ovu točku i raspravu o procjeni provedbe starih preporuka jer je puno jednostavnije i ugodnije hvaliti. Mi zapravo uvijek naglasimo kako mi volimo hvaliti, samo nam se treba dati povod za to. Po pitanju osnovnoškolskih udžbenika pojedinačno smo iznijeli brojke koliko udžbenika je potpisano Memorandumom, koliko je odobreno, u pripremi, te kako je ovo pitanje ostalo neriješeno još samo za srednjoškolske udžbenike i pripremni predškolski program. Po pitanju udžbenika važno je, osim spremnosti Ministarstva prosvjete za rješavanje ovog pitanja, naglasiti da je Hrvatsko nacionalno vijeće sa svega nekoliko uposlenih i brojnim vanjskim suradnicima od svih nacionalnih vijeća nacionalnih manjina u Srbiji najkvalitetnije odgovaralo na izazove. Primjerice, prema jednom izvješću

iz 2017. godine albanska nacionalna zajednica je Memorandumom potpisala 43 udžbenika od kojih niti jedan nije dostavila na odobrenje, bošnjačka zajednica je potpisala za 14 udžbenika od kojih 12 nije dobilo odobrenje, mađarska zajednica 7 udžbenika od kojih je za samo 2 bila završena procedura, rumunjska 6, rusinska 1, slovačka 2, a za hrvatsku zajednicu su od 16 udžbenika potpisanih Memorandumom 12 već bili tiskani i 4 su još čekali na odobrenje kod ministra, koje je vrlo brzo i uslijedilo. Dakle, proces izrade i prijevoda udžbenika naizgled djeluje jednostavno, no brojke potvrđuju kako se u hrvatskoj zajednici nemnogobrojni kadar kompenzirao stručnošću, posvećenošću i jakim voljom da se ostvari maksimalan učinak.

RH Provođe li se preporuke za rješavanjem radno-pravnog statusa nastavnika hrvatskog jezika iz RH, te osiguravanjem savjetnika ili savjetnika-suradnika za praćenje, vrednovanje i razvoj nastave na hrvatskom jeziku koji bi djelovao u okviru Školske uprave Sombor?

Pitanje radno-pravnog statusa je otvoreno od samog početka ulaska u prosvjetni sustav nastavnika iz Hrvatske i do danas je ostalo neriješeno. A pitanje prosvjetnog savjetnika-vanjskog suradnika za hrvatski jezik je naišlo na naše oštre osude, budući da je za ostale manjine to prošle godine ispoštovano. Naime, izabrano je 200 nastavnika stručnih suradnika i odgojitelja koji će u razdoblju od 1. veljače 2017. do 1. veljače 2019. skupa s prosvjetnim savjetnicima posjećivati obrazovno-odgojne ustanove. Od izabranih kandidata 6 savjetnika-vanjskih suradnika su zadužena za područje materinji jezik/govor nacionalnih manjina, i to dva za mađarski jezik, jedan za slovački, jedan za rusinski, jedan za bosanski jezik i jedan za bunjevački govor. Za hrvatski jezik, unatoč prijavljena četiri kandidata, nije izabran niti jedan, što smatramo činom diskriminacije.

RH Što je s preporukom koja predlaže da se u slučaju iskazane potrebe odobri otvaranje odjela na hrvatskom jeziku u srednjem stručnom obrazovanju?

Po pitanju srednjoškolskih profila morali smo se koristiti brojkama. Inače, generalni dojam sjednice jest da su pripadnici srpske manjine u Hrvatskoj govorili na temelju podataka i točnih ili približnih brojki te o povećanjima ili smanjenjima u pojedinim područjima (npr. upošljavanju), što nije bio slučaj srpskog dijela MMO-a budući da i dalje nije uspostavljen sustav statističkog sumiranja podataka u Srbiji. Dakle, već godinama unatrag Hrvatsko nacionalno vijeće biva odbijeno na zahtjeve proširenja broja srednjoškolskih profila unatoč realnoj potrebi te analizi da jedino hrvatska zajednica u Srbiji ima upisanih 129% učenika osmih razreda (dakle puno više se upiše u samo dva srednjoškolska profila u odnosu na broj učenika osmih razreda) nasuprot drugim zajednicama koje upisuju u prosjeku 75% učenika osmih razreda (Mađari 88%, Slovaci 32%, Rumunji 21%, Rusini 26%) te da je prosjek učenika u hrvatskim odjelima 27. Prosjek učenika u odjelima na srpskom nastavnom jeziku je 25, a u odjelima drugih manjinskih jezika puno manji. Primjerice, prošle godine u subotičkoj gimnaziji je odjel na mađarskom nastavnom jeziku imao svega četiri učenika. Dakle, prema hrvatskoj zajednici se, unatoč aktivnosti iz Akcijskog plana za poglavlje 23 koja predviđa afirmativni pristup u otvaranju novih odjela, realizacija ove aktivnosti zaprječava. Nadalje, prošle školske godine nastavu na mađarskom jeziku na teritoriju Grada Subotice je završilo

Međuvladin mješoviti odbor državno je tijelo formirano u cilju unaprjeđenja razine pravne zaštite te očuvanja i razvijanja nacionalnog identiteta hrvatske manjine u Srbiji i srpske manjine u Hrvatskoj. MMO formiran je 2004. godine, a do sada je održano sedam sjednica ovog tijela.

389 učenika osmog razreda (s tim što se ukupnom broju učenika osmog razreda pridodao broj učenika koji se predviđa da će doći iz okolice Subotice zanemarujući broj učenika koji će otići iz Subotice), a broj planiranih mjesta u prvom razredu srednjih škola na mađarskom jeziku je bio 642. Gotovo dvostruko veći broj učenika je predviđen za prvi razred srednjih škola nego što je bio broj učenika osmih razreda. Budući da se afirmativne mjere provode samo za pojedine zajednice, ova preporuka je i dalje ostala aktualna.

RH Tu je i preporuka da na zahtjev Hrvatskog nacionalnog vijeća škole obvezatno na listu izbornih predmeta uvrste izborni predmet Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture.

Tako je. Bilo je slučajeva, usprkos jednoobraznim anketama, koje su izrađene na zahtjev Koordinacije nacionalnih vijeća nacionalnih manjina, prema kojoj svaka škola mora nuditi izučavanje svakog manjinskog jezika s elementima nacionalne kulture, nepoštovanja naloga Ministarstva prosvjete od strane ravnatelja škola. Tako da smo ovdje podcrtali važnost provođenja te ankete koju je prošle godine izradilo Ministarstvo prosvjete i poslalo u sve škole.

RH Na posljednjoj sjednici MMO-a dana je potpora inicijativi za osnutak obrazovno-odgojnog centra. Kakvi su dojmovi članova ovog odbora sa srbijanske odnosno hrvatske strane po ovom pitanju?

Na ovoj sjednici MMO-a Nacrt elaborata za osnutak obrazovno-odgojnog centra je službeno uručen članovima MMO-a u čijoj je to neposrednoj nadležnosti te je preciziran naziv ustanove kakav stoji i u novom Zakonu o osnovama sustava i obrazovanja. Članovi svoje dojmove o tome još nisu podijelili, no važno je da je preporuka kao takva usuglašena, a dalje ostaje da se poduzimaju koraci na ovom planu. Sve preporuke će nakon usuglašavanja i potpisivanja zapisnika od strane dva supredsjedatelja, biti dostavljene vladama dviju država, a prema riječima supredsjedatelja osim sektorskih bilateralnih susreta, planirana je i nova sjednica MMO-a kroz godinu dana kako bi ocijenili što je učinjeno po preporukama. Posla i zadataka je puno, napose u području obrazovanja, ali uz ovakvu podržavajuću atmosferu svih članova MMO-a te sinergijsko djelovanje Hrvatskog nacionalnog vijeća s Veleposlanstvom Republike Hrvatske u Beogradu, Generalnim konzulatom RH u Subotici, Središnjim državnim uredom za Hrvate izvan Republike Hrvatske i Ministarstvom znanosti i obrazovanja RH, kakvo je sada bilo, nadamo se da ćemo na sljedećoj sjednici MMO-a moći konstatirati veći napredak u provedbi preporuka.

Mala škola s puno sjećanja

Stara školska zgrada uz Majšanski put postoji i danas, njegovana i očuvana, s uređenom fasadom i udobnim prostorom unutar objekta. Napravljena je 1908. godine u obrazovne svrhe i namjena joj je svih proteklih desetljeća ostala ista: tu su i dalje đaci, kao i prije 110 godina. Danas je ovaj prostor namijenjen nastavi tehničkog obrazovanja u dvije učionice.

Ovaj objekt nastao početkom dvadesetog stoljeća preteča je jedne manje i jedne velike školske zgrade. Sve postoje i sve se nalaze u velikom dvorištu Osnovne škole *Majšanski put*. Školi pripada veliki kompleks zemljišta, te osim sportskih terena u njemu ima mjesta za saobraćajni poligon i park. Manja škola u dvadesetom stoljeću izgrađena je 1962., u njoj je sada školski boravak i obdanište, a veća, danas centralna zgrada, svečano je otvorena 1980. godine i pohađa je 680 učenika.

Postignuta je skladna veza između stare i nove škole. Objekt napravljen 1908. godine je pod zaštitom, u vlasništvu je OŠ *Majšanski put* koja ga lijepo održava. Prema zapisu u monografiji izdanoj na stogodišnjicu, 2008. godine, organizacija salaških škola (među koje se ubrajala i ova) odvijala se u dvije etape; od 1832. do 1906. godine polako se povećavao broj škola na periferiji, a zatim je do 1912. godine uslijedila etapa ubrzane izgradnje novih školskih zgrada. Gradile su se po tipskim projektima; njihov vanjski izgled određivala je funkcionalnost i štedljivost. »Htjeli su što prije, što jeftinije, što više škola sagraditi.« Traju i danas...

Simbol Gradske kuće

Povjesničari kulture i urbani sociolozi već odavno razlikuju europski od turskog tipa feudalizma. O ostalim tipovima sada nećemo pričati, jer su za nas samo ova dva tipa interesantna. Sjeverni dio zemlje, Vojvodina se razvijala po zapadnom tipu feudalizma, dok je južni dio dugo godina, skoro četiri stoljeća, bio pod utjecajem Otomanskog carstva. Bez mnogo objašnjavanja možemo konstatirati da je u Otomanskom carstvu sva zemlja, feud, bila u vlasništvu samog sultana. On je određenoj eliti: pašama, begovima i agama dodjeljivao posjed, prije svega za vojne zasluge. Poslije njihove smrti, ovi posjedi su ponovno postali vlasništvo sultana, što je značilo da očevi nisu mogli ostaviti imanje svojoj djeci. Dio imanja ili bogastva za »potomstvo« mogli su prenijeti preko institucije zvane vakuf. Vakuf je ustvari muslimanska zadužbina koja se koristi u vjerske i humanitarne svrhe, služi za podizanje i izdržavanje džamija, škola itd. Ovako strogo kontrolirano i centralizirano carstvo moglo je stoljećima voditi osvajачke ratove. U zapadnom tipu feudalizma kraljevi su u početku također dijelili imanja koja su ubrzo postala privatno vlasništvo porodice, koja su se i nasljeđivala. Ako je neka porodica potpuno izumrla, taj posjed je ponovno postao vlasništvo vladara, koji je isti mogao dodjeljivati drugima. Zato su u Europi često vođeni ratovi između bliskih rođaka oko naslijeđa. Plemstvo nije plaćalo poreze, ali je zato moralo ratovati na kraljev poziv, a ovisno od veličine posjeda, sam s nekoliko naoružanih pratitelja ili s četom određene brojnosti. Crkva je, kao drugi stalež, također dobijala trajne posjede i jedan od uzroka nastanka celibata bio je upravo to da se ne unosi razmirica oko eventualnog nasljeđivanja među dječom svećenika. Treći stalež su bili građani, stanovnici gradova.

Kolektivno plemstvo

Vladari su vrlo rano uvidjeli da trgovina, koja se odvijala u gradovima, donosi lijep i siguran prihod. Zato su osnivali »kraljevske gradove«, čiji su stanovnici trgovci i zanatlije dobili određenu samoupravu, što je mnogo značilo u razvoju gradova, a zauzvrat su plaćali godišnji porez u jednom iznosu. Na našim prostranstvima razvoj gradova je bio sličan. Ali nakon ratova s Turcima skoro svi srednjovjekovni gradovi su razrušeni, stanovništvo se razbježalo ili poginulo, plodno tlo se »upustarilo«. Zato

su habsburški carevi prvo osnivali »vojne šančeve« na nesigurnom, tek oslobođenom području. Nakon trajnijeg mira, od ovih šančeva su se razvile prije svega slobodne komorske varoši, kojima su dodijeljeni i posjedi, pustare, i na neki način postali su »kolektivni zemljoposjednici«. Otkupom feudalnih prava ovi gradovi su na koncu postali slobodni kraljevski gradovi (Novi Sad, Sombor, Subotica). Takvi gradovi su postali »kolektivni plemići« i kao takvi s dva izaslanika mogli su sudjelovati u radu Zemaljskog sabora. Najugledniji i naj imućniji stanovnici postali su građani koji su imali i određene privilegije. Svaki grad je morao podići upravnu zgradu, kuriju, gdje su vršeni javni poslovi. U okviru kurije, kasnije gradske kuće, obično je bilo i sjedište suda i zatvor. Za građane, ali i za stanovnike, gradska kuća je bila simbol slobode kao i lokalna palača gdje je bilo sjedište moći. Pošto je Subotica od tri grada bila najbrojnija i najbogatija, na istoj lokaciji za 240 godina podigla je tri gradske kuće.

Detalj subotičke Gradske kuće

Promjena imperije

Kada se formirala kraljevina SHS, Subotica je po bogatstvu i broju stanovnika bio najveći grad nove kraljevine. Nakon završetka II. svjetskog rata bio je na trećem mjestu (iza Beograda i Zagreba) i važio je za bogato područje. Nova vlast je postupno ukidala institucije gradske kuće; namjesto nje građena je nova zgrada sjedišta sreza, koja je kasnije postala »Nova općina«, a Gradska kuća je pretvorena u Dom kulture. Bila je to želja da se raskine s »malograđanštinom«. Na državnom nivou vođena je politika izjednačavanja nerazvijenih s razvijenima, da bismo bili svi jednaki, da nema razlike u bogatstvu. Čitave tvornice, mlino-vi su demontirani i preseljeni u druge dijelove države. S ovim pogonima često su preseljeni i radnici. U našoj državi uvjeti vođenja države sličniji su centralističkoj »turskoj tradiciji« nego europskim demokratskim principima. Primjerice, iz državnog »feuda« nikako da vrate privatno vlasništvo-zemlju, i to najviše ne čine u Vojvodini. Je li razlog u nepoštivanju privatnog vlasništva, ili u nečemu drugome? Možda u naslijeđenoj tradiciji upravljanja državom. Cijenjenim čitateljima mogao bih postaviti jedno nagradno pitanje: »Nabrojte tri grada na teritoriju naše države ispod rijeka Save i Dunava, u kojima postoje gradske kuće sagrađene prije 1914. godine?« Točan odgovor je: nema nijedne!

Oteto

Drugo lice
Subotice

Predsjednik Udruženja za povrat oduzete imovine za Suboticu s okolicom **Milan Uzelac** nedavno je za portal *subotica.com* rekao kako je do sada vraćena svega trećina oduzete imovine – 3500 ha poljoprivrednog zemljišta, 140 poslovnih prostora, 120 stanova, četiri zgrade i dvije tvornice. Prema njegovim riječima, najveći problem je u tome što je država oduzetu imovinu otuđila na različite načine. »Prema važećem Zakonu vama se može vratiti samo ona parcela koja vam je oduzeta, a problem

je što je nešto od tih parcela prodano, nešto je poslije rata podijeljeno onima koji nisu imali zemlju, neke od njih su pretvorene u javnu površinu i sada vi tu zemlju ne možete dobiti nazad«, rekao je Uzelac.

Iako je restitucija jedan od uvjeta da Srbija uđe u Europsku uniju, na primjer na teritoriju Grada Subotice još nije vraćeno 15.000 ha zemlje. Proces je to kojemu očito vjetar baš ne *duva u leđa*. Ali i kad se sva zemlja, tvornice i zgrade vrate, pitanje je hoće li vlasnici bar donekle dobiti neku vrijednost, sudeći po stanjima u kojima se objekti sada nalaze.

Sve propale subotičke tvrtke prije puno godina oduzete su od privatnika, funkcionirale su neko vrijeme, a sada su sablasno prazne i predstavljaju spomenik izreci da je ono što je oteto i prokletu. Nažalost, nisu za takav primjer samo tvrtke, ima propalih i zgrada, kaštela, vjetrenjača, nedovoljno iskorištenih oranica... Dokaza da sve propada kada nema konkretnog vlasnika i da naša država nikada nije poslovala domaćinski kao što bi to radili pravi vlasnici ima napretek. Vojvodina bi možda i imala turistički potencijal da je netko znao prepoznati vrijednost svih kaštela. Sada, kad su gotovo svi urušeni i devastirani nakon što su bili prostori za kemijsku industriju, razne urede itd. razmišljati o njihovoj revitalizaciji nije niti malo jeftino.

Međutim, obnova zgrade u Ulici Matije Gupca pod brojem 8-10 u Subotici ima svijetlu budućnost. Naime, zgrada je vraćena restitucijom Subotičkoj biskupiji koja je spremna prostor ustupiti za ustroj i rad obrazovno-odgojnog centra na čijem osnivanju radi Hrvatsko nacionalno vijeće u suradnji s Katoličkom Crkvom. Sada, kad je zgrada postala Nečija, dobit će opet svoju namjenu i nadamo se njezino propadanje bit će zaustavljeno. Da je bar više ovakvih primjera.

J. D. B.

Sastanak oko izrade didaktičkog materijala za predškolce

Radni sastanak odgojitelja vrtića PU *Naša radost* čiji se program odvija na hrvatskom jeziku (*Marija Petković – Sunčica* i *Marija Petković – Biser* u Subotici, *Bambi* u Maloj Bosni i *Petar Pan* u Tavankutu), uključenih u izradu didaktičkog materijala za pripremni predškolski program, održan je u srijedu, 7. veljače, u prostorijama Hrvatskog nacionalnog vijeća.

Na sastanku je izneseno što je do sada urađeno po pitanju izrade tri radna sveska sa sadržajima vezanim za razvoj predčitalačkih i grafomotoričkih vještina, osnovne matematičke pojmove i svijet oko nas s elementima vjerskog odgoja, te budući koraci.

Koordinatorica aktivnosti na izradi didaktičkog materijala je odgojiteljica **Marina Piuković**, koja kaže kako će zahvaljujući Hrvatskom nacionalnom vijeću biti omogućena izrada ovih svezaka za predškolce. »Da bi ta misija izgledala smisljeno, podijelili smo se u tri tima i svaki radi na jednom svesku. Oni će se nalaziti u fascikli koju bi od jeseni svaki predškolac koji pohađa pripremni predškolski program na hrvatskom jeziku trebao imati pred

sobom. Do sada su odgojiteljice radile iz kopija, prevodile su radne listove na srpskom jeziku, ili smo ih donosili iz Hrvatske pa su neki pojmovi djeci bili nerazumljivi. Glavni likovi u ovim našim svescima bit će miš i mišica koji će biti odjeveni u nošnju, a gledat ćemo da ubacimo i naše autentične detalje i narodne običaje«, pojašnjava Piuković.

Pomoć u tiskanju spomenutih svezaka tražit će se, među ostalim, od republičkog Ministarstva, kaže inicijatorica ovog projekta, dopredsjednica Odbora za obrazovanje HNV-a **Margareta Uršal**.

»Uskoro se planira susret s predstavnicima Ministarstva obrazovanja Republike Srbije, na kojem očekujemo da će nam biti ponuđeno tiskanje srednjoškolskih udžbenika i onih za pripremni predškolski program. Jako je važna izrada radnog materijala za predškolce jer su predškolski odgoj i obrazovanje temelj za školovanje«, ističe Uršal.

I. P. S.

Debo četvrtak u DSHV-u

Tomislav Žigmanov, Gordan Bakota i Velimir Pleša

»Ovdje smo svoji na svome, želimo ovdje i ostati«

Demokratski savez Hrvata u Vojvodini okupio je, kako to čini već više o desetljeća, svoje članove, simpatizere i prijatelje na Debo četvrtak, pokladni običaj ovdašnjih Hrvata koji se obilježava posljednjeg četvrtka prije Čiste srijede, dana pred početak korizme. Dogodilo se to 8. veljače u prostorijama Doma DSHV-a u Subotici gdje su, kako to običaj nalaže, nazočni blagovali svoje deveto jelo – fanke.

Domaćin susreta, predsjednik DSHV-a **Tomislav Žigmanov**, upućujući dobrodošlicu članovima, simpatizerima, predstavnicima Hrvatskog nacionalnog vijeća, veleposlaniku Republike Hrvatske u Srbiji **Gordanu Bakoti**, generalnom konzulu Generalnog konzulata RH u Subotici **Velimiru Pleši** sa suprugom i suradnicima, predstavnicima hrvatskih kulturnih udruga, medija na hrvatskom, obrazovnih ustanova u kojima se odvija nastava na hrvatskom, te članovima, svećenicima i redovnicima Katoličke Crkve, istaknuo je kako se simbolika ovoga dana može prepoznati i u sadašnjem društvenom trenutku. »Trenutku kada smo se ozbiljno počeli pripremati i za sve izazove koji stoje pred nama u ovoj godini – od održavanja redovite skupštine DSHV-a u ožujku, preko izbora za četvrti saziv HNV-a pa do stalne borbe za boljitak hrvatskog naroda. Ovdje smo svoji na svome, želimo ovdje i ostati, no hoćemo da se životi građana hrvatske nacionalnosti događaju na način uvažavanja, punog dostojanstva. Ne želimo biti objekti nikakvih diskriminacija i želimo da budućnost osvajamo kao ravnopravni građani države čije poreze iznadprosječno plaćamo. Ne želimo, kao što smo znali biti svjedoci, nadglasavani, zaobiđeni, ne želimo biti isključeni iz procesa donošenja odluka važnih za pripadnike

hrvatske zajednice, ne želimo biti negativno predstavljani u javnosti ili prešućivani i tako gurani u segregirani prostor. Hoćemo dostojanstvo, ravnopravnost, jednakost Hrvata u Srbiji, Vojvodini, Subotici, u svakoj lokalnoj zajednici. To treba biti naš program oko kojeg se sve pozitivne snage i svi konstruktivni pojedinci moraju okupiti i da se zajedno borimo za ostvarenje tih vrijednosti. Naravno, uz pomoć i naše matične domovine i njihovih diplomatskih predstavnika ovdje«, istaknuo je Žigmanov.

U povodu, tada predstojećeg susreta predsjednice Hrvatske **Kolinde Grabar-Kitarović** i predsjednika Srbije **Aleksandra Vučića** u Zagrebu, veleposlanik RH u Srbiji Gordan Bakota rekao je kako je to događaj koji će imati utjecaja na život Hrvata u Vojvodini i Srbiji.

»Uvjeren sam da upravo na ovaj dan, ne samo da stojimo pred korizmom, već se nadam da je u onom pravom političkom smislu korizma iza nas i da je ispred nas ono što slijedi nakon nje, a to je Uskrs. Zašto to kažem? Zato što smo uspjeli u protekla dva tjedna, a to je bio jedan kontinuitet predanog rada i truda svih nas ovdje oko toga da se zajedno s našim partnerima u Srbiji ali i s matičnom zemljom Hrvatskom izborimo za ostvarenje onoga što je bitno za ovu zajednicu – političko predstavljanje, kultura, obrazovanje, zaposlenost, opstanak mladih ljudi na ovim prostorima. To je ono na čemu radimo i što je pred nama«, naveo je Bakota.

Nakon pozdrava i obraćanja dužnosnika uslijedilo je druženje uz prigodno posluženje.

Ivana Petrekanić Sič

Jubilarni X. *Gupčev bal* u Tavankutu

Tradicionalno pokladno okupljanje *Gupčev bal* jubilarni, deseti je put organiziralo Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo *Matija Gubec* iz Tavankuta. *Gupčev bal* manifestacija je ove udruge koja se veže i uz dan tavankutske škole, a koji se slavi 9. veljače na dan *Seljačke bune*.

Gupčev bal zaista jest skup, druženje i zajedništvo. Da je bal postao atrakcija dokazuje i to da su sve karte bile rasprodane u vremenu od dva tjedna. Za dobru zabavu gostiju pobrinuli su se dobri domaćini kao i tamburaški sastavi *Biseri* i *Ruže*, koji su goste zabavljali do ranih jutarnjih sati.

I. D.

Osnovna škola *Matija Gubec* u Gornjoj Stubici

Učenci hrvatskih odjela Osnovne škole *Matija Gubec* iz Tavankuta 9. i 10. veljače posjetili su Gornju Stubicu gdje su ih ugostili učenici i nastavnici tamošnje istoimene osnovne škole. Prije dolaska u Gornju Stubicu Tavankučani su posjetili Zagreb, gdje su obišli Hrvatski povijesni muzej i Gornji grad. Nakon dolaska u Donju Stubicu prisustvovali su otvorenju izložbe »Franjo Tahy i Tahyjevi grad« u Muzeju seljačkih buna u Donjoj Stubici. Sljedećeg dana, 10. veljače, Tavankučani su prisustvovali i rekonstruiranom prikazu *Seljačke bune* koji je bio posebno dojmljiv: igrani prikaz prvog sukoba kod Majsecova

mlina u kojem su seljaci uspjeli poraziti moćnu Tahijevu vojsku sastavljenu uglavnom od plaćenih profesionalaca. Tavankutski su učenici tako neposredno naučili nešto o kulturnom i povijesnom naslijeđu svoga naroda. Ipak, ispred svega ostaje druženje i nova prijateljstva sklopljena s vršnjacima iz Gornje Stubice i željno iščekivanje prilike za uzvratnim posjetom Tavankutu. Projekt sudjelovanja Tavankučana u Gornjoj Stubici financijski je podržala Zagrebačka županija

I. D.

Žedničko prelo

ljujući brojnim sponzorima«, kaže jedna od organizatorica **Ljubica Vukov**.

Kako dolikuje svakom prelu, i ovdje je bio izbor za *najlipču prelju*. Najviše glasova dobila je **Ana Maria Dožai** koja je ponijela titulu *najlipče prelje*, za njezinu prvu pratilju proglašena je **Tamara Bukvić**, a za drugu **Marija Gabrić**.

J. D. B.

Mjesna rimokatolička župa svetog Marka evanđeliste organizirala je 10. jubilarno *Žedničko prelo* u subotu, 10. veljače. Prelo je održano u *Sali kod Zvonka*, a za dobar ugođaj pobrinuo se ansambl *San*. I ove godine za prelo se tražila karta više, a osim večere i glazbe domaćini su za goste pripremili kratak igrokaz, maskirana djeca su prodefilirala po dvorani a bila je osigurana i tombola za svakoga. »Mi prelo organiziramo po uzoru na nekadašnja obiteljska prela i trudimo se da nam svaki gost ode kući s darom u ruci. Ove godine smo to uspjeli zahva-

Đurđinsko prelo

Pokladno druženje *Đurđinsko prelo* organiziralo je Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo *Đurđin* u nedjelju, 11. veljače, u župnoj dvorani crkve sv. Josipa Radnika.

Prelo je započelo preljskom himnom *Kolo igra, tamburica svira* koju je otpjevala **Josipa Horvacki** uz pratnju tamburaša iz Đur-

đina pod ravnanjem **Nevene Orčić**. U prigodnom programu predstavili su se gosti folklorne sekcije Hrvatskog kulturnog centra *Bunjevačko kolo* ogranka iz Žednika, a djeca iz Đurđina predstavila su se pjesmom i igrokazom što je i ove godine s njima uvježbala **Vera Dulić**.

Kao što dolikuje svakom prelu, prelje iz Đurđina i Žednika predstavile su bunjevačke nošnje, a druženje je nakon programa nastavljeno uz *fanke* i zvuke tambure.

J. D. B.

Pokladni maskenbal u Monoštoru

Došli neki ljudi dani

Pokladni maskenbal u Monoštoru – odavno nisam s tolikom radoznalošću krenula na neki događaj. Jesu li Monoštorci iscrpjeli sve svoje ideje ili im je ostalo još zanimljivih i originalnih ideja? S tim iščekivanjem krenula sam u nedjelju navečer u Monoštor. Već po običaju prvi maskirani stižu oni najmlađi. A maske primjerene njihovom uzrastu – vještice, gusari, mace, ježevi... A gdje su klinci tu je i dobra zabava. Sve dok im svu pažnju nisu uzeli oni stariji. Prvi su u dvoranu Doma kulture ušetali, ili točnije rečeno: ujahali monoštorski pokladni jahači. A umjesto pravih konja oni od slame, pa se još i jahati mogu.

»Ovi konji od slame su u prirodnoj veličini tako da možemo mi u njih stati. Za ovih sedam konja trebalo je osam bala slame i dva kilometra manile. I pet sati rada, po konju. Htjeli smo da bude nešto ekstra, originalno i zanimljivo. Vidite, konji imaju i oglavnike, kopita, ma pravi konji«, kaže predvodnik monoštorskog pokladnog jahanja.

Odabrana ekipa u Monoštor, kako kažu »centar svita«, stigla je pravo s Kube, i to ni manje ni više već iz 20-ih godina XX. stoljeća. Također iz XX. stoljeća, ali iz nešto kasnijeg razdoblja stigli su *Slatki greh* i *Lepa Brena*. Kaže, nije u Monoštor stigla na vrhuncu svoje slave, ali nije kasno ni sada. Jedan unuk s dirljivom pažnjom čuvao je svoju staru baku. »Na poklade zaboravljamo sve brige koje imamo i tri dana se veselimo i zabavljamo uz maske«, kaže pažljivi unuk koji ni u vrijeme poklada nije zaboravio da treba skrbiti i o svojoj nemoćnoj baki. Bilo je tu i subotnjeg kupanja, temeljitog, s pravom toplom vodom i naravno onoga što u vrijeme poklada nikada ne manjka – malo ludosti i dobre zabave.

Z. V.

Šokačka večer u Vajskoj

Oko 200 gostiju okupila je Šokačka večer koju je i ove godine u restoranu Bački dvor na jezeru Provala organizirala hrvatska udruga Antun Sorgg iz Vajske. Gosti su se zabavljali uz glazbu poznatog tamburaškog sastava Dike iz Vinkovaca, a specijalni gost večeri bio je pjevač i pijanist **Petar Pifat** iz Petrovaradina. Nastupila je i muška pjevačka skupina *Stanari* iz Hrvatske. Organizirana je i tombola a zabava je trajala do ranih jutarnjih sati.

»Gosti su zadovoljni, a samim time smo zadovoljni i mi kao organizatori«, kaže **Mladen Šimić**, predsjednik udruge Antun Sorgg.

H. R.

Prelo u Beregu

Šokačka nas rodi mati

Veselo do kasno u noć, ili bolje reći do rano ujutru. Tako to izgleda kada se bereški Šokci i njihovi gosti okupe na *Šokačkom prelu*. Spremali su se domaćini, članovi HKPD-a *Silvije Strahimir Kranjčević* danima za ovo prelo kako bi kada stignu gosti sve bilo pod konac, da im ni oni najnedobronamjerniji ništa zamjeriti ne bi mogli. A trud se isplatio. Svatko je bio domaćinski ugošćen i počašćen. A htjeli su se domaćini baš pokazati i zbog svojih gostiju iz Sarvaša i Nuštra, a posebice onih iz Klisa. I to s razlogom. »Suradnja naših udruga počela je prigodom našeg zajedničkog predstavljanja u Beču, gdje su članovi *Kranjčevića* sudjelovali kao naši gosti. Njihova uzvratna gesta bio je ovaj poziv na *Šokačko prelo* u Beregu. Sarvaš je mjesto koje su do 1945. godine uglavnom naseljavali Nijemci i možemo reći da u našem mjestu nemamo razvijenu šokačku tradiciju, pa mi zato nosimo i promoviramo nošnju iz Aljmaša i Sonte«, kaže predsjednica KUD-a *Sarvaš Silvia Herceg*.

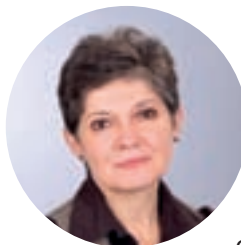

»Večeras smo gosti u Beregu, a u programu sudjeluje naša ženska pjevačka skupina *Grofice*. Bili smo 2009. godine gosti ovog prela, prošle godine Berežani su bili gosti na reviji narodnih nošnji, a mi sada uzvraćamo posjet«, kaže predsjednik Hrvatskog seljačkog kulturno-prosvjetnog društva *Seljačka sloga* iz Nuštra **Nikola Šuća**. A Berežanima su posebno dragi gosti ove godine bili gosti iz Klisa. Ne zato što im je za doći u Bereg trebalo prijeći nekoliko stotina kilometara, već iz razloga što su došli iz kraja iz koga potječu i davni preci današnjih Berežana. Ne kriju gosti iz Klisa, a došao je sam vrh općine, da ih je kontakt i poziv iz Berega iznenadio. Toliko da su ne razmišljajući puno odlučili doći i vidjeti gdje i kako žive nekadašnji Klisani koji su se prije oslobođanja tog područja od Turaka ohrabрили i krenuli put Panonije. I tu i ostali. I gosti i domaćini suglasni su da je ovo (tek) prvi susret, jer jedni drugima imaju toliko toga za pokazati. Bit će da ih spaja neka davna krvna veza.

Z. V.

Tjedan u Somboru

Granični prijelaz

Dobit će Sombor ovog proljeća još jednu kapiju k Europskoj uniji jer će, koliko za nekoliko mjeseci, biti otvoren još jedan granični prijelaz ka Mađarskoj. Uveliko se na tom poslu već radi, pa je dionica ceste od sela Rastina do granice već asfaltirana i postavljena prometna signalizacija. Radi se i dalje, i kada ovaj komentar bude pred čitateljima, već će cesta između Rastine i Gakova ostati bez 49 drvorednih topola i drugog raslinja, a radnici zaduženi za asfaltiranje već će se pripremati za otvaranje gradilišta na tom dijelu. Kako je najavljeno, lokalna cesta koja sada spaja Gakovo i Rastinu (i koja od Rastine ne vodi nigdje) bit će asfaltirana, proširena i prekategorišana u državnu cestu, kao dio ceste koja vodi ka novom graničnom prijelazu. Ali to je samo dio posla, jer bi za neki ozbiljniji promet trebalo proširiti i cestu Gakovo – Sombor. I još dalje: da bi ovaj prijelaz imao svoj puni smisao, odnosno da bi ga kao najkraću vezu ka Budimpešti koristili i drugi putnici, a ne samo oni iz Sombora i okolice, potrebno je uraditi još puno toga. A to puno toga prije svega znači izgradnju nove ceste od Vrbasa do Sombora. Samo se tako može računati da će putnici koji prelaze stotine i tisuće kilometara skrenuti s autoceste i, umjesto ka Horgošu i Kelebiji, krenuti ka nekom manjem prijelazu. A ta, toliko sanjana cesta, nije ni izbliza na vidiku. Ili u prijevodu: nije ni u nekim dugoročnim planovima. To znači da će se putnici namjernici, ili oni koji se s namjerom upute ka novom graničnom prijelazu (ili već onom postojećem kod Berega) od izlaska s autoceste kod Vrbasa do granice morati klackati kroz sedam-osam naselja. Između nekoliko sati čekanja na Kelebiji i Hogošu i slaloma kroz bačka sela većina bira ono prvo. I dok je tako vajde od novog prijelaza imat će samo oni iz njegove okolice, jer će im susjedna Baja i dalja Budimpešta postati bliže. Kažu Rastinci bit će ispravljena i višedesetljetna nepravda, jer je prvi prijelaz ka Mađarskoj prije više od pol stoljeća trebao biti otvoren baš kod Rastine, a ne kod Berega. Sva je logika to nalagala, ali, kažu, politika je odlučila drugačije.

Z. V.

P.S. Ako se sjećate prošlotjednog komentara, da vas izvijestim da su se Stanišićanci izborili za svoju knjižnicu. Ipak se (još) isplati ne šutjeti.

Maskenbal u HKD Šid...

Sa željom da ožive pokladne običaje Mačkare (ili Kurjače kako su ih nekada zvali stanovnici Gibarca) i članovi HKD Šid već drugu godinu za redom organiziraju ovu manifestaciju u prostorijama svoje udruge. Ovu ideju s radošću su prihvatili najmlađi, a inicijativa je potekla od profesorice hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture **Ane Hodak** i voditeljice mlađe folklorne skupine **Helene Čanji-Uram**, koje su imale želju da u ovu lijepu manifestaciju uključe svoje učenike i članove udruge iz Šida, Sota i Batrovaca. Obučeni u raznobojne maske, u zanimljive kreacije svojih roditelja, baka i djedova, najmlađi sudionici okupili su se u petak, 9. veljače u prostorijama Društva gdje su ponosno paradirali u svojim kostimima. Organizaciju Mačkara sa zadovolj-

svom su podržale i članice sekcije *Šokice*, koje su i ove godine, za tu prigodu pripremile krafne, slane kifle i kolače, baš kao nekada kada su Mačkare bile tradicionalno događanje u ovom dijelu Srijema. Kako su nam rekle, poklade su se u Sotu, Gibarcu, Batrovcima i Kukujevcima, masovno obilježavale u ovo pokladno vrijeme a trajale su tri dana tijekom kojih su se mladi oblačili u raznobojne kostime (Kurjače). Djevojke su se oblačile u muška, muškarci u ženska odijela i tako su šetali kroz selo i obilazili kućanstva u kojima

su dobijali darove. Ova manifestacija podsjećanje je upravo na ta lijepa vremena, ali je i prilika da se ovi lijepi pokladni običaji prenesu i na najmlađe.

S. D.

... u Novom Slankamenu

Pokladni običaji Mačkare, nakon male stanke, oživjele su i u Novom Slankamenu. Ove godine HKPD *Stjepan Radić* organiziralo je u prostorijama svog Društva maskenbal, na veliko zadovoljstvo i sreću najmlađih, ali i starijih mještana. Duga je tradicija pokladnih običaja i u ovom mjestu, a maskenbal se u prostorijama ove udruge organizirao dugi niz godina.

Nakon stanke od dvije godine, na prijedlog mladih iz Novog Slankamena, koji su izrazili želju da se uključe u rad Društva, ponovno je organizirana ova manifestacija.

»Mačkare, pokladni običaji, održavaju se u svim susjednim mjestima tako da smo i mi mladi iz Novog Slankamena odlu-

čili da obnovimo tu lijepu tradiciju i običaje. Nas nekoliko mladih se skupilo i odlučili smo ponovno organizirati ovu manifestaciju, kako bi očuvali naše običaje zajedno sa svim stanovnicima u selu. Drago nam je što se odazvao veliki broj ljudi i djece kako iz našeg tako i iz okolnih mjesta, što nam daje samo dodatni poticaj da i ubuduće organiziramo kako ovu tako i druge manifestacije. Uočljivo je da kultura našeg naroda polako izumire i mi mladi ćemo uraditi sve da se to ne desi na ovim prostorima Srijema«, kaže član udruge i jedan od glavnih organizatora Maskenbala **Darko Peka**.

Koliko su u tome uspjeli, najbolje se moglo vidjeti po osmjesima na licima sudionika, kako mladih tako i onih nešto starijih, koji su u raznoraznim maštovitim maskama došli sudjelovati, provelo se i uživati. Najkreativnijim maskama, uručene su vrijedne nagrade i čestitke, a organizatori su zaželjeli da se u još većem broju na maskenbalu okupe i iduće godine.

S.D.

Tjedan u Srijemu

Možda ipak ima nade

Konačno sve ono što se godinama pričalo u šidskoj općini postaje izvjesno. U nekim od prethodnih brojeva našeg tjednika izvijestavala sam o prvim radovima na opremanju industrijske zone u Šidu. Početak radova na industrijskoj zoni (izgrad-

nji pristupne prometnice) je završen. A ono što očekuje građane šidske općine u ovoj godini jest njeno infrastrukturno opremanje. To je i službeno potvrđeno kada je koncem siječnja predsjednik Vlade AP Vojvodine **Igor Mirović** uručio prvom čovjeku Općine Šid **Predragu Vukoviću** ugovor o dodjeli sredstava namijenjenih financiranju prve faze navedenih radova. Putem javnog natječaja za financiranje i sufinanciranje projekata u oblasti lokalnog i regionalnog ekonomskog razvoja Općina Šid je osigurala sredstva za prvu fazu infrastrukturnog opremanja industrijske zone. Iz pokrajinskog proračuna, preko Uprave za kapitalna ulaganja za ove namjene bit će izdvojeno 41.012.789 dinara. Radovi na infrastrukturnom opremanju mogu se očekivati već početkom proljeća. A završetkom svih radova konačno bi i ovoj maloj pograničnoj općini, sa svim predispozicijama za razvoj i prosperitet trebalo svanuti, u smislu otvaranja, barem za početak, jedne tvornice. Blizina autoceste, Hrvatske, Bosne i Hercegovine, željezničkog čvora, predstavljaju pogodnosti ove općine zbog koje nažalost do sada ova mala srijemska općina nije imala baš neke koristi. Brojne pogodnosti ujedno su vremenom postale i problem. Tako, recimo, zbog intenzivnog tranzitnog prometa teških kamiona kroz Šid u velikoj mjeri su opterećene državne i općinske ceste. Ovaj problem prisutan je godinama, a zbog konstantnog kretanja teretnih vozila, ponekad je ugrožena i sigurnost sudionika u prometu, pa čak i vlasnika kuća koji žive u neposrednoj blizini ceste. Problem bi se mogao riješiti jedino izgradnjom obilaznice oko Šida kojom bi se vozila s graničnih prijelaza usmjeravala na auto-cestu E-70. Ono što raduje jest činjenica da su pripremne aktivnosti ka realiziranju tog projekta započete. U tijeku je izrada projektno-tehničke dokumentacije, a projekt obilaznice oko Šida, prvi put je prezentiran prošloga tjedna. Općina Šid kao investitor radova izgradnju obilaznice realizirat će u suradnji sa suinvestitorima JP *Putevi Srbije* i Upravom za kapitalna ulaganja AP Vojvodine. Prema svemu učinjenom do sada preostaje zaključak da možda za ovu općinu ipak ima nade.

S. D.

Maskenbali u Srijemu

U veseloj atmosferi, maskenbali su održani i u drugim mjestima u Srijemu: u Rumi, Srijemskoj Mitrovici i Nikincima. HKPD *Martina Gubec* iz Rume, već tradicionalno je u prostorijama svoje udruge u subotu 10. veljače organizirao maskenbal, a najveći broj sudionika bili su najmlađi koji su i ove kao i prethodnih godina privlačili pažnju posjetitelja, svojim maštovitim i raznolikim kreacijama. A veselo je i ovoga puta bilo i u *Hrvatskom domu* u Srijemskoj Mitrovici gdje je HKC *Srijem* – Hrvatski dom također organizirao maskenbal, kao i u Nikincima u prostorijama Mađarskog kulturno umjetničkog društva *Petőfi Sándor* koji svake godine zajedno sa župom organizira ovu lijepu manifestaciju. Najmaštovitije kreacije nagrađene su prigodnim darovima, a dio atmosfere s ovih manifestacija dočarat ćemo vam fotografijama.

S. D.

U Golubincima održana tradicionalna manifestacija Mačkare

Dani kada cijelo SELO POLUDI

Riječima jednog putopisca »ima jedno prelijepo selo u Srijemu, vrijedni i marljivi ljudi žive u njemu, ali imaju tri dana u godini kad cijelo selo poludi«, najbolje je oslikana trodnevna manifestacija *Mačkare* – premundureni dani u Golubincima, koja je i ove godine u organizaciji HKPD-a *Tomislav* održana 10. i 11. veljače. Manifestacija je počela u subotu u sportskoj dvorani u Golubincima, kada je održan maskenbal i izbor najljepše maske, a nastavljena je karnevalom u nedjelju na ulicama mjesta. *Mačkare*, ili premundureni dani, predstavljaju pokladne običaje stare više od 250 godina, koji se njeguju u Golubincima.

Prije početka manifestacije, Golubinci s radošću pripremaju maske koje su najčešće vezane za aktualne društvene teme, dok su za najmlađe one prilagođene njihovom uzrastu: likovima iz crtanih filmova ili omiljenih priča. Osim mladih sudionika, uvijek je veliki broj i onih starijih, kako iz Golubinaca tako i susjednih mjesta, a u prethodnim godinama sve je veći broj sudionika i iz susjednih država. Iz godine u godinu broj sudionika raste, manifestacija poprima međunarodni karakter, a Golubinci dobijaju na temelju postignute kvalitete i organizacije mogućnost da postanu karnevalsko mjesto poput većih karnevalskih gradova. Jer, »što je Karneval za Rio, to su *Mačkare* za Golubince i Srijem«, tako s ponosom ističu organizatori. Veliku potporu održavanju

ove manifestacija pruža i Općina Stara Pazova, posebice iz razloga što su zbog specifičnosti manifestacije Golubinci postali prepoznatljivi i na turističkoj mapi Srbije. A kada je u pitanju baština koja pripada nematerijalnoj kulturi, na prostoru hrvatske kulture u Vojvodini, Golubinci zauzimaju prvo mjesto baš kada su u pitanju pokladni običaji. Jer ova se manifestacija izdvaja svojom originalnošću, masovnošću i kvalitetom. Potaknuti izvanrednim ozračjem, svake godine na ovoj manifestaciji, osim sve većeg broja sudionika i posjetitelja, prisustvuju i predstavnici Hrvatskog nacionalnog vijeća, kao i predstavnici Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, koji već uveliko razmišljaju da baš zbog svoje originalnosti i masovnosti golubinačke *Mačkare* budu smotra pokladnih običaja u Vojvodini.

A i ove godine ulicama Golubinaca prodefiliralo je više od pet stotina sudionika odjevenih u raznobojne maske, prelijepe

kreacije mještana Golubinaca, stanovnika drugih mjesta, gostiju iz susjednih država, koji su i ovog puta s velikim zadovoljstvom sudjelovali na karnevalu. Maštovitost i kreativnost ogledala se na svakoj maski, kako onih najmlađih, tako i starijih. Nisu izostale ni one duhovitije koje su izmamile osmijehe posjetitelja. No ono što na prvom mjestu i ovoj manifestaciji daje posebnu čar jest pozitivna energija koja se mogla osjetiti svugdje. Veselje, radost i osmijesi na licima svih prisutnih u povorci, govorili su više od riječi. Jer upravo je to bila prilika da se svi skupa izluduju tijekom premundurenih dana, da se svi skupa razonode i opuste. A ono čemu se Golubinčani nadaju i što s nestrpljenjem očekuju to je da njihovo selo uskoro postane karnevalsko mjesto. Potvrdu da već posjeduju sve uvjete da to i postanu, dobili su od Federacije europskih karnevalskih gradova. Po svemu sudeći, to i zaslužuju. Onaj tko je ove godine posjetio Golubince tijekom premundurenih dana, sigurno će se dogodine ponovno vratiti, jer osjećaj se ne može riječima opisati. Jednostavno, treba ga doživjeti.

S. Darabašić

Večer sjećanja na slikaricu Anu Bukvić Ivković

SUBOTICA – Gradski muzej Subotica organizirao je prošloga tjedna večer sjećanja na subotičku akademsku slikaricu **Anu Bukvić Ivković** (1947.–2016.). Uz postav nekoliko njezinih slika iz fundusa Muzeja, o slikarici i njezinom djelu govorile su povjesničarke umjetnosti **Ljubica Vuković-Dulić** i **Tina Nađ**, te likovni umjetnik **Miroslav Jovančić**. Moderatorica je bila povjesničarka umjetnosti **Olga Kovačev-Ninkov**.

Ovom prigodom pozvani su svi koji u svojem vlasništvu imaju slike/fotografije Ane Bukvić Ivković da se jave kustosima Umjetničkog odjela Gradskoga muzeja budući da oni pripremaju retrospektivnu izložbu ove slikarice. Večer posvećena Ani Bukvić Ivković priređena je u okviru izložbe »Slikarstvo i kiparstvo jugoslavenskih autora« iz umjetničke zbirke Gradskog muzeja Subotica, drugi dio, koja je ovim programom zatvorena.

Horvacki Bačka 1901-1939 u Valpovu i Miholjcu

SUBOTICA – Nakon Zagreba, roman subotičkog pisca i novinara **Dražena Prčića** *Horvacki Bačka 1901-1939* imao je još jednu promociju u Hrvatskoj, u utorak, 13. veljače, u Valpovu, u tamošnjoj Gradskoj knjižnici. Uz autora, na promociji je govorio povjesničar **Zdenko Samardžija**. Roman koji govori o povijesti najstarijeg nogometnog kluba na ovim prostorima ali i autorove obitelji bit će predstavljen u četvrtak, 22. veljače, u Miholjcu.

Hrvatski iseljenički zbornik za 2018. godinu

ZAGREB – U Zagrebu je nedavno predstavljen *Hrvatski iseljenički zbornik* za 2018. godinu. U pitanju je godišnjak u nakladi Hrvatske matice iseljenika. U Zborniku za 2018., među ostalim, objavljen je i jedan tekst koji se bavi Hrvatima u Srbiji. Riječ je o tekstu *Perspekti-*

ve nastave na hrvatskome jeziku u Srbiji čiji je autor profesor hrvatskog jezika i književnosti (podrijetlom iz Sombora) **Vladan Čutura**.

Zbornik, sa sažetcima na engleskom i španjolskom jeziku, sadrži osam tematskih cjelina. Građa je raspoređena na 448 stranica te obuhvaća 31 autorski prilog. U fokusu autorskih interesa ovoga sveska je interaktivni učinak digitalnih medija u iseljeništvu, ali i tema izazova egzodusa mladih. Urednica Zbornika je **Vesna Kukavica**.

Ištvančićev film u češkim kinima

ZAGREB – Dugometražni igrani film *Most na kraju svijeta* redatelja **Branka Ištvančića** ušao je u češku kinodistribuciju. Češka premijera filma održana je prošloga petka, 9. veljače, u praškom *Kině Pilotů*.

Češki distributer filma je *Balkanfilm*. Iz te kuće navode kako su izabrali ovaj film jer donosi sasvim balkansku temu. Za razliku od, kako dodaju, **Emira Kusturice** koji se u svojim filmovima također posvećuje temi rata i njegovih posljedica, ovaj film je vrlo realističan. Ištvančić je u njemu iskoristio i svoja iskustva redatelja dokumentarnih filmova i stvorio je djelo koje gledatelju donosi vrlo autentičan uvid u živote ljudi na hrvatsko-bosanskoj granici.

O razlozima zašto je za češku distribuciju odabrao upravo ovaj, četiri godine stari, film, dramaturg *Balkanfilma* **Jiří Fiala** navodi: »Pokazalo se da u slučaju balkanskog filma za češkog gledatelja uopće nije bitna godina njegova nastanka tako da nemamo potrebu prikazivati najnovija djela. Naše jedino mjerilo je kvaliteta. Dogovaramo samo one filmove za koje smo sigurni da su vrijedni truda. *Most na kraju svijeta* je izuzetan svojom temom i kompleksnošću njenog prikaza, a jednako tako i atmosferom i odličnim glumačkim izvedbama.«

Film je nastao u koprodukciji Hrvatske (*Artizana film*), HRT-a, Bosne i Hercegovine (*Heft produkcija*), Francuske (*Dari films*) i Srbije (*Kinematografska kuća*).

Književna večer Katarine Korponaić u Žedniku

ŽEDNIK – Književni susret u rodnom selu naslov je književne večeri novinarke i publicistice **Katarine Korponaić** koja će biti održana u četvrtak, 22. veljače, u Žedniku, u 19 sati u mjesnom Domu kulture. Povod za ovaj susret je njezina nedavno objavljena knjiga *Tajanstvena Subotica*. Kako autorica navodi, bit će to prilika i za razgovor o povijesti sela na teme o kojima je pisala: zvoniku crkve sv. Marka koji je srušen u nevremenu 1925., zdravstvenoj stanici iz 1906. koja se i danas koristi, projektu gostione iz 1804., toponimu Kočanda...

Upis folkloraca u HKC Bunjevačko kolo

SUBOTICA – Folklorni odjel HKC-a *Bunjevačko kolo* iz Subotice vrši upis novih članova. Upis je moguć na probama sekcije koje se održavaju po sljedećem rasporedu: utorak i četvrtak od 19 do 20 sati – najmlađi; ponedjeljak, srijeda i petak od 19 do 20 sati – pripremna skupina; te ponedjeljak, srijeda i petak od 20 do 22 sata – izvođački ansambl.

84. Veliko bunjevačko-šokačko prelo u Somboru

Od didova ostalo dici

Kada neka manifestacija traje pune 84 godine, kakvo je *Veliko bunjevačko-šokačko prelo* u Somboru, onda to izaziva itekako poštovanje prema svim generacijama koje su usprkos okolnostima koje nisu uvijek išle na ruku Hrvatima, uspjele očuvati generacijsko zajedništvo hrvatskih obitelji. Prelo jest obiteljsko okupljanje i dvadesetak obitelji koje su mu i ove godine nazočile vjerni su čuvari naslijeđa svojih djedova.

»Večeras je ovdje oko 300 gostiju«, kaže **Mata Matarić**, predsjednik HKUD-a *Vladimir Nazor* koje je organiziralo 84. *Veliko bunjevačko-šokačko prelo* u Somboru. »Pamtim svoje prvo prelo, bilo je to 1962. godine. Tako to daleko sada izgleda, a ono što mi je ostalo u sjećanju je jedna komična situacija. Svojim gumbom zakačio sam se za rojtu na maminoj marami i ona me je tako zakačenog vukla skoro do bine. Uvijek kada se sjetim toga nasmijem se, ali to je moje najupečatljivije sjećanje na prvo prelo.

Davno je bila ta 1962. godina, pa me raduje što ovdje večeras vidim neke nove klinge. Vremena su sada drugačija i nisu došli u pratnji svojih roditelja, ali što je najvažnije – došli su. Imamo svoje korijene, imamo razgranato stablo i možda nam jedino nedostaje još malo lišća na tom stablu. Razumijete što sam htio reći.«

Tambure do jutra

A prelo k'o svako prelo. Vrijeme druženja, divana, pjesme i plesa. Nije toga manjkalo ni ove godine. Prvo onog službenog nastupa *Nazorovih* folkloraca, tamburaša i pjevača na pozornici Hrvatskog doma. A onda su se instrumentata latili članovi Tamburaškog sastava *Ravnica* iz Subotice. Već dobri znanci na prelu,

te iznenađenja nije bilo, pa tko je imao snage i volje mogao se veseliti skoro do jutra. Oni sretnije ruke vratili su se kući s ponekim poklonom. Ne, nisu ga posjetiteljima dijelili domaćini tek tako, već su se te nagrade osvajale na tomboli. Tek toliko da večer dobije i draž neizvjesnosti.

Dobri duh Neretve

Ovogodišnje prelo bilo je prigoda da se ponovno govori o *Nazorovim* veslačima *Salašarima somborskim*, jer ni manje ni više u posjet im je došao predsjednik Udruge lađara iz Metkovića **Dalibor Obradović**. Gesta je to kojom ova lađarska udruga pokazuje koliko su im dragi i značajni gosti iz bačke ravnice.

»Dobri duh Udruge lađara Neretve i *Maratona lađa* su *Salašari somborski*. Do sada su bili sedam puta, a očekujemo ih i ove godine. Dva puta do sada osvojili su priznanje za *fer plej* sudionike Maratona, što jasno govori o kakvoj je momčadi riječ. Izdvajaju se entuzijazmom i željom da se na Neretvi bore za što bolji plasman. Na ovo prelo nismo došli samo da bismo bili viđeni već smo dogovorili i proširenje suradnje. To znači da će ove godine na *Maratonu lađarica*, koji se održava nekoliko dana prije neretvanskog maratona, sudjelovati i lađarice iz Sombora«, kazao je Obradović.

Z. V.

Milorad Stojnić, predsjednik HKPD-a Silvije Strahimir Kranjčević iz Berega

Godina ispunjena gostovanjima

Za HKPD *Silvije Strahimir Kranjčević* iz Berega 2017. godina bila je godina koja će ostati upućena po mnogobrojnim gostovanjima.

»Na našem popisu su čak 42 gostovanja Udruge ili njezinih predstavnika. Gostovali smo na manifestacijama u Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini, Mađarskoj, Austriji. To znači da smo skoro svakog tjedna bili negdje na putu. *Vinkovačke jeseni*, *Đakovački vezovi*, *Zimsko sprimanje* u Antinu manifestacije su na kojima smo imali naše predstavnike. Bili smo gosti u Dubravama kod Zagreba, Šaptinovicima, zahvaljujući suradnji s KUD-om *Sarvaš* predstavili smo se i u Beču. Teško je pobrojati sva naša gostovanja i nastupe... U prošloj godini organizirali smo sve naše tradicionalne manifestacije. To je bila važna godina jer smo u njoj obilježili 90 godina rada hrvatske udruge u Beregu. Tu obljetnicu obilježili smo tijekom smotre tamburaša *Mikini dani*. Održali smo prošle godine i *Šokačko prelo*, program za djecu *U susret Svetom Nikoli*, sudjelovali smo na zajedničkoj manifestaciji svih šokačkih udruga *Šokci i baština*, na natječajima folklornih društava...«, kaže predsjednik HKPD-a *Silvije Strahimir Kranjčević* iz Berega **Milorad Stojnić**.

Planovi za 2018. godinu?

Jedan od planova smo realizirali, a to je kupnja opaklije. Želja nam je bila nošnju obogatiti i ovim dijelom tradicijske odjeće i uspjeli smo u tome, a dio sredstava dobili smo na natječaju HN-a. Plan i želja nam je da kupimo jednu staru šokačku kuću u Beregu koja bi bila vlasništvo Udruge i koja bi zapravo bila šokačka kuća opremljena onako kako su nekada uređene i opremljene bile kuće u selu. To jeste možda ambiciozan plan, s obzirom na sredstva potrebna za to, ali mi se nadamo da ćemo uspjeti osigurati i potporu i pomoć i da će se ova naša ideja i realizirati. Planiramo

ove godine i organiziranje književnih programa posvećenih **Anti Jakšiću**, hrvatskom književniku rodom iz Berega. Naravno, tu su i naše redovite manifestacije, a jedna od njih je i naše prelo koje je održano u subotu. Nakon prela slijede pripreme za *Mikine dane*.

Koliko aktivnih članova udruge ima?

Ako pod aktivnim članovima podrazumijevamo one koji redovito idu na gostovanja, sudjeluju na našim nastupima i oblače se u nošnju, onda HKPD *Silvije Strahimir Kranjčević* ima tridesetak članova. Ali svoj prinos radu udruge daje mnogo više njih. Pomažu kada treba nešto urediti, pripremiti, financirati ili pomoći na neki drugi način i ako tako gledamo za *Kranjčević* je vezano osamdesetak osoba. Od onih najmlađih predškola do osamdesetogodišnjaka.

Zahvaljujući njima mnogo toga uspijevamo uraditi sami bez dodatnih troškova, koje ionako ne bismo mogli platiti. Bereg je malo selo, odlaze mladi ljudi, odlaze obitelji i osjećamo to i mi u Udruzi.

U najkraćem, koji su najveći problemi s kojima se Udruga suočava u radu?

Već sam kazao da i mi, kao i druga sela i druge udruge, imamo problema što ljudi odlaze. Često se događa da je po nekoliko žena odsutno, jer rade kao njegovateljice u Njemačkoj i onda nam je problem sakupiti dovoljno članova za nastupe i gostovanja. Naravno, problem su i sredstva i do sada najveću potporu imali smo od Veleposlanstva Hrvatske i Grada Sombora i naravno našeg župnika **Davora Kovačevića**. Mi jesmo malo selo, uz samu granicu, ali bi nam bilo drago da znamo da u svom radu imamo potporu HNV-a, ne mislim ovoga puta materijalnu, već kroz pristustvo dužnosnika HNV-a na našim manifestacijama.

Z.V.

Josip Horvat, predsjednik HLU Croart iz Subotice

Kolonije, izložbe i gostovanja

Hrvatska likovna udruga *Croart* iz Subotice postoji sedam godina, a osim akademskih i amaterskih likovnih umjetnika, okuplja i ljubitelje likovne umjetnosti. Svoj rad u 2017. godini ocjenjuju uspješnim budući da su realizirali sve zacrtane i aktivnosti najavljene na godišnjoj skupštini udruge. Među njima, ističu se dvije najveće manifestacije udruge koje ujedno imaju i međunarodni karakter – Umjetnička kolonija *Stipan Šabić*, koja je imala svoj sedmi saziv i šesti saziv Umjetničke kolonije *Panon-Subotica* koja okuplja slikare iz triju država u

panonskoj nizini – Hrvatske, Mađarske i Srbije. Valja spomenuti i skupne izložbe s ovih kolonija, popraćene katalogima, te sudjelovanje članova udruge na likovnim manifestacijama u zemlji, Hrvatskoj i Mađarskoj. Svojoj počasnoj članici i osnivačici **Ruži Tumbas** (koja je nekoliko mjeseci kasnije preminula) priredili su samostalnu izložbu, u povodu 60. obljetnice slikarskog rada.

Planovi za 2018. godinu?

Uz nove sazive naših dviju umjetničkih kolonija – *Stipan Šabić* i *Panon-Subotica*, te izložbe djela nastalih na njima, u ovoj go-

dini nastavljamo suradnju sa sličnim udrugama u inozemstvu kroz sudjelovanje naših članova na kolonijama i izložbama koje oni organiziraju. To su suradnje s drugom gradišćanskim Hrvatima u Koljnofu, s Udruženjem likovnih umjetnika i likovnih kritičara Grada Zagreba koja organizira *Likovne susrete* u Vugrovcu, sa slikarima iz Hrvatskog društva likovnih umjetnika Vinkovaca u okviru bijenálnih susreta umjetnika iz Vinkovaca i Subotice. Prvi put slikari *Croarta* predstaviti će se svojim radovima na izložbi koju u ožujku organizira Gradska likovna galerija u Kaloči u Mađarskoj. Naravno, planiramo sudjelovati na likovnim kolonijama hrvatskih udruga iz Plavne, Šida, Novog Sada, Stanišića, Vajske i Lemeša, a u planu su nam i manje jednodnevne kolonije u Martonošu, Maloj Bosni, Žedniku i Somboru.

Koliko članova imate i koji su najveći problemi u radu Udruge?

Udruga ima 34 registrirana člana od kojih je 22 slikara, dok su ostali ljubitelji likovne umjetnosti. Kao i većina hrvatskih udruga i *Croart* se susreće s problemom starenja članstva, dok mladi odlaze u inozemstvo ili pak nemaju vremena za aktivnim sudjelovanjem u radu Udruge. Kronična boljka je nedostatak financijskih sredstava, koja su nedostatna i koja pristižu kasno. *Croart* je u 2017. dobio nešto više novca u odnosu na prethodnu godinu, pa smo uspjeli obaviti planirane aktivnosti, hajmo reći lakše nego ranijih godina te uraditi određene aktivnosti koje nismo uspjeli u ranijim godinama. Problem nam je i smještaj i čuvanje slika. Fundus Udruge čini preko stotinu likovnih radova u raznim tehnikama. Za njih još uvijek nemamo odgovarajući smještaj i u narednom razdoblju predstoji nam angažiranje u tom smjeru: pokazuje se da nam je lakše stvoriti lijepa djela nego ih sačuvati za buduća vremena i pokoljenja.

D. B. P.

Ivan Šimunović, predsjednik HKPU Zora iz Vajske

Teško razdoblje za udrugu

HKPU Zora iz Vajske osnovana je u kolovozu 2010. godine. U početku beskućnici, danas svoje prostorije imaju u dijelu obiteljske kuće predsjednika **Ivana Šimunovića** i njegove supruge **Ane**. Ipak, u posljednje vrijeme suočavaju se s brojnim problemima.

»Od osnivanja udruge do danas nikada nismo prolazili kroz teže razdoblje. Svake godine nam je sve teže, financijska kriza je sve veća. Na upit što smo radili u 2017. godini, možemo kazati samo što smo sve planirali, realizirano je već neka druga priča. Nešto malo sredstava dobili smo na natječaju Hrvatskog nacionalnog vijeća, a s tim novcima smo uspjeli pokriti jedino administrativne troškove i platili knjigovodstvenu agenciju. Znae kako narod kaže, ako nemaš novaca, ne možeš ni na autobus ići. Družili smo se u našoj prostoriji, osobito tijekom zime, pa smo i pribilježili ponešto iz života naših starih. U šali kažem da smo sada i mi poput naših predaka, da poput njih u prošlosti i naša udruga sada teško preživljava, a nadam se da ćemo i mi biti žilavi poput njih i opstati tu gdje jesmo«, kaže predsjednik udruge Ivan Šimunović.

Kako stojte s članstvom, koji su vam najveći problemi u radu?

Probleme sam već naveo u uvodu, znači, financijska sredstva su na prvom mjestu. Drugi veliki problem nam je članstvo. Najveći problem je kako u naše udruge privući nove članove, a sada već i kako motivirati naše stare članove na bolji i intenzivniji rad. Pored financijskih sredstava, rad nam znatno otežava dob član-

stva. Mi starimo, poboljšavamo, a mladi odlaze. Odlaze iz sela, odlaze iz države, jednostavno odlaze za nekim svojim snovima, za svojim interesima. Mi, koji smo ostali u udruzi već smo u poodmaklim godinama, pa ipak se trudimo koliko možemo da se još makar malo održimo. Po meni je nerealna, iskreno i neodrživa situacija u Vajskoj glede udruga naše nacionalne zajednice. Ljudi nam se smiju, jer Hrvata je u selu sve manje, a hrvatskih udruga sve više. A sve rade isto. To dovodi do nemira, čak i do mržnje jednih prema drugima i to moramo u korijenu suzbiti. A tri udruge kulture u jednom selu baš i nije lako održati. Stoga je vrlo podmuklo služiti se intrigama i širiti priču da nas se ne prepoznaje, da se gasimo

i da ćemo uskoro nestati. Te priče ne piju vodu, jer dok mogu, ja ću raditi ali i meni treba pomoć, a ne podmetanje nogu. Sve planirano bismo uradili, ukoliko bismo imali bar minimalnu potporu. Pomoć imam jedino od *Dukata*, ali nažalost i oni su poput nas u velikim problemima.

Što planirate u 2018. godini?

Na druženjima u našoj prostoriji dogovarali smo i to. Planiramo održati našu godišnju skupštinu, likovnu koloniju i naravno, po tradiciji dio aktivnosti posvetiti Božiću. To je naš moralni čin prema našoj crkvi. Svakako, sve to ukoliko budemo uspjeli osigurati potrebna sredstva. Aplicirali smo na više strana, a i dalje ćemo aplicirati gdje god nam se ukaže prilika.

I. A.

Novi dvobroj Nove riječi

Različite teme iz književnosti i umjetnosti

Izšao je dvobroj časopisa za književnost i umjetnost *Nova riječ* za 2017. godinu koji na 300 stranica donosi tekstove na različite teme kako iz područja književnosti tako i iz drugih umjetnosti. Dvobroj je

obogaćen grafičkim crtežima **Darka Vukovića** iz Petrovaradina. Časopis izlazi u sunakladi Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i NIU *Hrvatska riječ* iz Subotice.

Nova riječ počinje lirskim temom *Sjećanje na bardove hrvatske književnosti u Vojvodini* posvećenom trojici književnika koji su preminuli krajem 2016. i tijekom 2017. godine. U spomen na **Lazara Merkovića** svoj poetski oproštaj piše **Matija Molcer**, **Mirko Kopunović** se stihovima oprašta od **Vojislava Sekelja**, a **Tomislav Žigmanov** svoje stihove posvećuje **Petku Vojniću Purčaru**.

Dijalektalna poezija

U cjelini *Dijalektalna poezija bačkih Hrvata* zastupljeni su pjesnici svih generacija, oni koji pišu na šokačkoj i bunjevačkoj (i dalmatinskoj) ikavici: **Vojislav Sekelj**, **Milovan Miković**, **Josip Dumendžić – Meštar**, **Ivan Andrašić**, **Željko Šeremešić**, **Blazhenka Rudić**, **Josipa Dević**, **Tomislav Žigmanov**, **Zlatko Gorjanac**, **Željka Zelić** i **Anita Đ. Marijanović**.

U povodu 50. obljetnice smrti **Josipa Andrića**, književnika i glazbenika, autora operete *Na vrbi svirala*, prvog glazbenog scenskog djela iz života bačkih Šokaca, čija je partitura izgubljena, časopis u cijelosti objavljuje libreto zahvaljujući trudu velikog zaljubljenika u kulturnu baštinu **Zvonimira Pelajića**.

Rubrika *Kritička iščitavanja hrvatske književnosti u Vojvodini* donosi tri rada: Katarina Čeliković piše o epsko-lirskoj pjesmi *Posljednji Zrinski* **Ferde Stražimira Kulundžića** objavljenoj u kalendaru *Subotička Danica*, a **Vladimir Nimčević** tematizira zanimljiv odnos dvojice povjesničara s uvidom u prošlost u tekstu *Subotička lasta i novosadski kobac: Doprinosi Petra Pekića i Vase Stajića proučavanju 18. stoljeća u povijesti Subotice*. O lirici pokojnog i nedovoljno poznatog pjesnika, pod naslovom *Žedan u pustari*, *Hodočasnik Branko Jegić* piše **Lajčo Perušić**.

Prijevod i umjetničke prakse

Hrvatsko nakladništvo u 2017. godini obilježilo je cijeli niz prijevoda uglednih, štoviše kanonskih pisaca književnosti Mađara

u Vojvodini i to u rasponu od **Kosztolányija**, preko **Végela** do **Sziverija** i **Fenyvesija**. Stalni suradnik časopisa **Neven Ušumović** u cjelini *Reprezentativni hrvatski prijevodi mađarskih pisaca iz Vojvodine u 2017. godini* ukratko opisuje na koji su način hrvatski nakladnici predstavili navedene književnike i njihova izdanja.

Iz *povijesti umjetničkih praksi Hrvata u Vojvodini* temat je posvećen kazališnoj, likovnoj i glazbenoj umjetničkoj baštini. **Katarina Dinješ Gros** potpisuje tekst *Suvremeno hrvatsko dramsko pismo u subotičkom kulturnom ozračju*, a **Dalibor Mergel** predstavlja nepoznatog, gotovo zaboravljenog banatskog slikara **Franju Radočaja** (Starčevo, 29. VII. 1902. – Beograd, 2. III. 1948.) koji svojim radovima zaslužuje mnogo više. **Ljubica Vuković Dulić** piše o aktualnoj temi *Slamarstvo – prijedlog kandidature za upis na listu nematerijalnog kulturnog naslijeđa Hrvata u Vojvodini/Srbiji* a slijedi rad **Petra Pifata** o glazbenom stvaralaštvu **Ilje Okrugića Srijemca** (prigodom 190. obljetnice rođenja i 120. obljetnice smrti).

Prinosi obrazovanju

Nova riječ se bavi i prinosima obrazovanju na hrvatskom jeziku te u cjelini *Novi autorski udžbenici na hrvatskom jeziku* predstavlja prve autorske udžbenike za glazbenu kulturu od 1. do 4. razreda pod nazivom *Glazbena škrinjica*. **Margareta Uršal** piše rad *Didaktičko-metodičke smjernice za realizaciju nastave glazbene kulture od 1. do 4. razreda s osvrtom na Glazbene škrinje* a **Tamara Štricki Seg** predstavlja koncepciju udžbenika. Osvrt na udžbenike s primjerima objavljuje **Vojislav Temunović**.

U stalnoj rubrici *Hrvatsko nakladništvo u nultom desetljeću* Neven Ušumović prikazuje TOP 10 – romane tiskane u Hrvatskoj 2005. godine.

Prikazi knjiga

Dvobroj *Nove riječi* u rubrici *Čitanja književne produkcije* donosi petnaestak prikaza književne produkcije Hrvata u Vojvodini iz pera **Klare Dulić**, **Zvonka Sarića**, **Zlatka Romića**, **Katarine Čeliković**, **Zoltana Sića**, **Ane Gaković**, **Tomislava Žigmanova**, **Željke Zelić**.

Dvobroj *Nove riječi* standardno završava rubrikom *Kulturno-društveni dokumentarij* u kojoj je **Bernadica Ivanković** zabilježila sve događaje u prostoru kulture i društva hrvatske zajednice u Vojvodini od prosinca 2016. do studenog 2017.

Po cijeni od 500 dinara, časopis se može kupiti u uredima sunakladnika – ZKVH-a (Laze Mamužića 22) i NIU *Hrvatska riječ* (Trg cara Jovana Nenada 15/II) u Subotici. Može se poručiti i poštom, a kontakt telefoni za porudžbinu su 024/535-533 (ZKVH) i 024/553-355 (NIU *Hrvatska riječ*).

(ZKVH/HR)

Márta Sebestyén, pjevačica:

GLAS koji liječi i oplemenjuje

Još kao djevojčicu u vrtiću početkom šezdesetih prošlog stoljeća zapazio ju je poznati mađarski skladatelj Zoltán Kodály i prerekao joj veliku glazbenu budućnost, pogriješivši samo utoliko što vjerojatno ni slutiti nije mogao do kojih razmjera

I ma na ovom svijetu nekoliko poznatih pjevačica, čiji je glas sam po sebi glazba: **Iva Bittová** u stanju je skinuti zvuk koji poželi, dječji čista interpretacija **Kate Bush** užitak je i bez instrumenata, a gotovo kozmička priča **Laurie Anderson** vodi slušatelja u neke druge galaksije. I svaka od njih njeguje svoj prepoznatljivi stil na radost milijuna i milijuna ljubitelja glazbe diljem svijeta.

Što, međutim, reći za **Mártu Sebestyén**: što (sve) ona pjeva i koji je njen žanr? Još kao djevojčicu u vrtiću početkom šezdesetih prošlog stoljeća zapazio ju je poznati mađarski skladatelj **Zoltán Kodály** i prerekao joj veliku glazbenu budućnost, pogriješivši samo utoliko što vjerojatno ni slutiti nije mogao do kojih razmjera. Pjevanje po kući – što je po vlastitim riječima činila otkako se sjeća sebe – kao djevojka početkom sedamdesetih zamijenila je nastupima po budimpeštanskim »táncházima«, poluilegalnim klubovima u kojima su se oživljavali izvorni mađarski plesovi i pjesme, neka vrsta »glazbenog bunta« protiv u to vrijeme sveprisutnih šlagera, romansi i »aszтали noták« iz kojih će se kasnije razviti do danas popularna »muskáti zene« (mađarska varijanta narodnjaka). Tu faktički i počinje profesionalna karijera Márte Sebestyén, jer je imala sreću (ili je možda obratno) da je svoje nastupe s do danas nenadmašnom grupom *Muzsikás* materijalizirala s više LP ploča, na kojima su, prvo u Mađarskoj a vrlo brzo i u svijet, odaslani prekrasni suveniri iz glazbene prošlosti Gyimesa, Szatmára, Székelyfölda..., ali i oplemenjeni oni iz Dél-Alfölda, Rábaköza, Zale... Glas Márte Sebestyén po svojoj nestvarnoj ljepoti i čistoti, ali i motivski i tematski, do savršenstva je 1983. obogatio raskošnu rock-operu *István, a király* (Kralj Stjepan) **Levente Szörényija** i **Jánosa Bródyja**, glazbenog remek-djela koje bi da je – umjesto na mađarskom – izvedeno na engleskom jeziku (bez imalo pretjerivanja) zasijelino i *Tommyja* i *Isusa Krista Superstara*!

Svoje, i do današnjih dana, nevjerojatno istrajno, temeljito i profesionalno istraživanje izvorne narodne glazbe Márta Sebestyén čini (la je) dvojako: slušajući ju na radiju i »terenski«, učeći, poput svih etnomuzikologa, i riječi i melodiju od starih »govornika«. Onako kako je to prije nje činio **Béla Bartók** u glazbenom, ili

nama nešto bliži **Balint Vujkov** u narativnom smislu. Svoju ljubav prema ovoj vrsti glazbe Márta Sebestyén proširila je i na glazbenu tradiciju južnih Slavena, što zna svatko tko ima bar jedan njen LP s grupom *Vujičić* ili tko ju je čuo kako pjeva na bugarskom, odnosno makedonskom. Ipak, možda jednu od najljepših kolekcija napravila je zajedno s *Muzsikásima* na albumu *Szól a kakas már* (Pijetao se već oglašava) s narodnim pjesmama mađarskih Židova. Tko je poslušao ovaj album (ima ga i na youtubeu), sličnu će arhaičnost doživjeti i slušajući njezine *Zsoltáre* (Psalme) s braćom **Gryllus (Dániel i Vilmos)** iz grupe *Kaláka*, a nekoliko njezinih pjesama (posebno *József és Mária*) na albumu grupe *Kormorán A betlehemi csillag üzenete* (Poruka betlehemske zvijezde) među najljepšim su baladama ovoga žanra. Božićne pjesme Márte Sebestyén, osim navedenih, snimila je i s braćom Gryllus kao i s Leventeom Szörényijem, a potpisnik ovih redova u jednom se intervjuu s njom uvjerio i u fantastično ne samo poznavanje nego i interpretaciju hrvatskih božićnih pjesama (Márta, inače, nerijetko zna zapjevati usred intervjuu kako bi dočarala ono što želi reći). Svoj raskošni repertoar krajem prošlog stoljeća obogatila je nastupima s **Judit Andrejszki** s kojom je, »od Kolozsvára do Novoga Sada«, u sakralnoj atmosferi crkava i sinagoga publiku vodila kroz muzičku povijest Mađarske i Europe, pjevajući i svirajući srednjovjekovne i renesansne skladbe nepoznatih autora, ali i onih **Attile Józsefa** i Zoltána Kodályja.

Iako je za to 1996. dobila *Grammyjevu* nagradu, kratkotrajni izlet u tzv. World Music s grupom *Deep Forest* za Mártu Sebestyén je, po vlastitom priznanju, jedno od najvećih razočaranja. Svjetski poznata *Marta's Song* i još ljepša *Twosome* za nju (i vjerojatno još za malo koga drugoga) je neprimjereno brušenje izvornog glazbenog bisera modernim zvukom i aranžmanom.

A kada smo već kod nagrada i priznanja, recimo da ih je Márta Sebestyén dobila četrdesetak: prvu 1975. (bila je tada 18 godina) kao »mlada umjetnica folklor«, pa *Pjevačica godine*, nagrada *Liszt Ferenc*, *Kossuth*, *Mađarska nagrada za umjetnost*, nagrada Ministarstva kulture Bugarske, talijanski Orden viteštva, *Prima Primissima*, pa do *Oscara* za pjesmu u *Engleskom pacijentu*, odnosno UNESCOvog priznanja *Umjetnici za mir*, a osim pred milijunskom publikom diljem Mađarske, Europe i svijeta, pjevala je i pred japanskim carem, španjolskim kraljem i engleskom kraljicom. Konačno, jedan od najljepših opisa njenog glasa dao je **Dorđe Balašević**. Na upit kako se uklopila u njegov film *Kao rani mraz* (u kom također pjeva) Balašević je odgovorio: »Kao neotkriveni plemeniti element u Mendeljevom Periodnom sistemu«.

Zlatko Romić

Crkva

Priprema za najveći kršćanski blagdan Uskrs

Smisao korizme

Korizma je započela 14. veljače, na Čistu srijedu ili Pepelnicu i traje sve do Velikog četvrtka, kada započinje Vazmeno trodnevlje. Narednih 40 dana, koliko korizma traje, vjernici se pripremaju za blagdan Uskrsa, često se u tom razdoblju odriču hrane, slatkiša, pića, alkohola, cigareta... Jesu li nam ipak potrebija dobra djela, lijepa gesta i lijepa riječ? Kako da nam korizma bude što plodnija?

Tim povodom razgovarali smo s vlč. dr. **Marinkom Stanićem**, župnikom župe *Marija Majka Crkve* iz Subotice.

Svi znamo da je korizma vrijeme odricanja i posta, molitve i pokore, ali kad dođemo do konkretnih djela, nekako posustanemo. Ima li smisla odreći se nečega, a ne razgovarati s bližnjima?

Naravno da nema. A zar mislite da ima takvih? Ljudi se najčešće tuže da bi oni i htjeli razgovarati, ali da druga strana neće. Veliki problem je kada crkvu počnemo doživljavati kao klub, sekciju ili, još gore, stranku, koja ima svoja pravila i da bi bio dio nje, treba se pridržavati pravila ponašanja koja samo ljudi vrjednuju. To je pitanje vjere! Ali, budimo i do kraja iskreni: zar to nije malograđanština duriti se i ne razgovarati s bližnjima? Prije vjere, nekima valja proučiti bonton.

Što točno znače post i nemrs i koga obvezuju? Je li u korizmeni petak obavezan post ili nemrs?

Ne smijemo post i nemrs doživljavati kao dijetu. Post za nas katolike znači uzeti samo jedan puni obrok u danu. Nemrs, pak, znači redovito jesti (uobičajena tri obroka dnevno), ali da to ne bude meso. Pazimo: u dva dana strogog posta (Čista srijeda i Veliki petak) nije samo post, nego zajedno: i post i nemrs! Znači: vjernik toga dana jede samo jedan puni obrok, jer je post i ne jede meso, jer je nemrs! U ostale petke uzima redovite obroke, ali se odriče mesa. Više od toga nije zapovijeđeno, ali je vrijedno i mnogi poste više i češće (na primjer na Badnjak, uoči Velike Gospe). Neki poste i strožije: »o kruhu i vodi«. Prema sadašnjoj crkvenoj praksi post je obavezan za katolike do započete 60. godine života (na Pepelnicu i na Veliki petak). Dobrovoljno ga mogu činiti i stariji od navedene godine. Nemrs (običnim petkom) obavezuje sve, osim djece i staraca. Za naša područja u petak je nemrs, tj. ne jede se meso. Ako

netko mora jesti meso (npr. na terenu, u bolnici, u menzi i sl.) može ga jesti, a mjesto toga se u petak treba odreći nečega drugoga (pušenja, pića, zabave...) ili učiniti neko dobro djelo (više moliti, razmatrati Bibliju, posjetiti bolesnika, darivati više...) Budimo jasni: Crkva od svih traži ono što svi uglavnom i mogu. Ne pretjeruje, ali nam ne zabranjuje samoinicijativu, tj. učiniti i više nego što se traži. Petak nije odabran slučajno. To je dan Kristove muke i smrti na križu. Svaki je petak »mali Veliki petak«. Vjernik se kroz svoje odricanje sa zahvalnošću sjeća Kristovih djela i na svoj skromni način uvećava dobrotu u svom krugu.

Kakav primjer u korizmi mogu dati vjernici?

Dovoljno je živjeti svoju vjeru. Opasnost nam je da se asimiliramo ovome svijetu i da se uopće kao kršćani ne zapažamo u svijetu. Nismo, nažalost, dovoljno dobri svjedoci. Nedostaju djela. Podijelio bih s Vama jedno razmišljanje: Isus je rekao za Crkvu da je ni vrata paklena neće nadvladati (usp. Mt 16,18). Vjerujem u to! To je Isus rekao sv. Petru prilikom njegove inauguracije prvim papom. U Europi, pa tako i mi ovdje, zapažamo da se Crkva smanjuje, da nedostaje vjernika, sve nas je manje... Da smo prava Crkva utemeljena na Stijeni, ne bi je vrata paklena nadvladavala. Očito ovo nije ono što je Isus želio i ustanovio. To su prije nas doživjeli žitelji sjeverne Afrike (u kojoj je rođen sv. Augustin). Dakle, trebamo se zapitati kakva nam je vjera, kakva smo mi braća i sestre u Kristu i slično kad nas je sve manje. Ondje gdje je Božji blagoslov, gdje se žive kršćanska načela – ondje se vjera širi (bilo stotruko, šezdesetostruko...). Od male vjere, poput gorušičina zrna, izraste golemo stablo na kojem se ptice gnijezde...

Ž. Vukov

ZIMSKI VAŠAR

Toth optika

SUBOTICA
024/ 551 045

Tribina Radio Marije Srbije

Radio Marija Srbije organizira tribinu pod nazivom *Zdrava vjera i njezine devijacije*. Tribina će biti održana u nedjelju, 18. veljače u Pastoralnom centru *Augustinianum* u Subotici s početkom u 19 sati. O ovoj temi će govoriti dr. **Josip Bošnjaković**, teolog i doktor psihologije, svećenik Đakovačko-osječke nadbiskupije i profesor na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Đakovu.

40 dana za život

Inicijativa, *40 dana za život*, ponovno počinje molitvenim bdijenjem pred subotičkom bolnicom za prestanak pobačaja, kako u toj bolnici tako i diljem svijeta! Ova inicijativa obuhvaća javnu molitvu, te miroljubivo okupljanje kroz 40 dana kao i individualni post, te upoznavanje okoline po pitanju kulture smrti i kulture života! Svi oni koji se žele uključiti u pokušaju spašavanja nevinih života, molitvom, postom ili svojim prisustvom, više se mogu informirati na facebook stranici www.facebook.com/40DanaZaZivotSubotica/ Ž. V.

RADIO MARIJA

NOVI SAD
SUBOTICA
SOMBOR
PLANDIŠTE
NIŠ
LESKOVAC

90,0 MHz
90,7 MHz
95,7 MHz
88,4 MHz
102,7 MHz
107,4 MHz

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Vrijeme obraćenja

Nalazimo se na početku korizmenog hoda, koji je započeo na Pepelnicu, simboličkim obredom pepeljenja. Tim obredom smo zapravo zakoračili prema slavlju Kristovog uskrsnuća. Ipak, do uskrsne proslave u svom duhovnom životu trebamo proći put od pepela do krsnog preporođenja u vazmenoj noći, od ništavila do uskrsnuća, od propadljivosti do vječnosti. Četrdesetodnevni korizmeni hod je hod obraćenja na početku kojeg odzvanja Pavlov poziv: »Dajte, pomirite se s Bogom!« (2Kor 5,20).

Novi početak u Kristu

U Pavlovom pozivu sažeta je bit korizmenog vremena, bit pripreve za proslavu najvećeg otajstva naše vjere – Kristovog uskrsnuća, a ta je pomirenje s Bogom. Pomiriti se s Njim znači obratiti se i vjerovati, prihvatiti Krista bezuvjetno, kao što je on prihvatio križ radi našeg spasenja. Zato Pavao na početku korizme poziva na pomirenje, odnosno na obraćenje misli, riječi i djela, na novi početak u Kristu. Taj početak nema uporište u našim mislima, planovima i željama, nego u Božjoj volji, u slušanju i prihvaćanju njegove Riječi, jer jedino tako možemo odbaciti grijeh i učiniti zaokret koji znači obraćenje. Početak tog novog hoda, kojeg označava korizma, hoda obraćenja i pomirenja s Bogom iskazan je u riječima proroka Joela: »Vratite se k meni svim srcem svojim posteć, plačuć i kukajuć. Razderite srca, a ne halje svoje! Vratite se Gospodinu, Bogu svome, jer on je nježnost sama i milosrđe, spor na ljutnju, a bogat dobrotom, on se nad zlom ražali.« (Jl 2,12-13).

Obraćenje, vidimo iz Svetog pisma, nije nikakva izvanjska promjena, već promjena nutrine, koja nije površna, vođena sitnim interesima poput zadobivanja Božjeg blagoslova za napredak u ovozemaljskim stvarima, već nošena željom izlaska iz samog sebe radi susreta s Bogom koji nam želi pokazati svoje milosrđe i ljubav. Post, plač i kuknjava, o kojima govori prorok Joel, izraz su životnog stava u kojem je čovjek svjestan vlastitih granica i svoje grješnosti, ali i izraz želje za pročišćenjem, za dovršetkom lutanja koje se može dogoditi jedino u Bogu. Zato je potrebno razderati srce, kako kaže Prorok, odbaciti ono staro u čežnji za novim, obnovljenim, obraćenim, a njega će nam podariti Bog, jer on ne želi kažnja-

vati. Naprotiv, želi svakom dati novu šansu, iskazati milosrđe i dobrotu. On želi da svatko uđe u radost novog života, da odbaci ono što je grješno i Njemu se vrati. Zato je korizmeno vrijeme vrijeme milosti u kojem se od nas mnogo očekuje, ali nam se mnogo i daje. Pokora koju u ovo vrijeme činimo ima svoju duhovnu dimenziju. Ona je izvanjski izraz naše unutarnje želje za promjenom i naše molitve da nam Bog da novo srce, jer ovo staro, kame-

Pepeljenje

Pepelnica je početak našeg korizmenog hoda, početak obraćenja i pomirenja s Bogom. Posipanje pepelom toga dana izraz je našeg unutarnjeg stava. Naime, još u starozavjetno vrijeme posipanje pepelom označavalo je pokoru i kajanje za učinjene grijeh. Danas nam to posipanje pomaže shvatiti bit vremena koje je pred nama. To je vrijeme koje zahtijeva korjenitu duhovnu promjenu svakog ljudskog srca, iz ništavila grijeha izdići se u svjetlo života koje nam donosi Krist. Posuti smo pepelom uz riječi »Obratite se i vjerujte evanđelju«, koje nas podsjećaju da Božja ljubav ima snagu vatre u kojoj izgaraju naši grijesi, ako ih čovjek želi odbaciti.

Pepeljenje je i potvrda naše vjere i želje da se pomirimo s Bogom, potvrda naše odluke da ćemo vrijeme koje je pred nama iskoristiti za promjenu svog starog načina života. U tu svrhu podnositi ćemo različite žrtve, postiti, odricati se raznih vrsta užitaka, sve kako bismo lakše postigli željenu duhovnu preobrazbu.

Isus nas na početku našeg hoda prema proslavi njegovog uskrsnuća uči da nije bitno što svijet govori i što svijet vidi. Nije potrebno da drugi znaju koliko postimo, koliko se molimo, koliko drugima pomažemo. Sve dobro što činimo ne činimo da bi nas netko hvalio, nego iz ljubavi prema Bogu i bližnjemu. I svako naše dobro djelo, svaka naša žrtva neka bude na slavu Božju, bez obzira što o tome misli svijet, zna li itko za to ili ne. Naše obraćenje i pomirenje s Bogom nema veze s našim društvenim napretkom, niti s našim statusom. Ne činimo žrtve da bi nas netko hvalio, nego da bismo stekli milost kod Boga. S takvim stavom započnimo put promjene i obraćenja, put pomirenja s Bogom.

Cecilija Sudarević,
učenica Politehničke škole u Subotici

Tamburašica i košarkašica

Sedamnaestogodišnja **Cecilija Sudarević** iz Subotice ide u srednju Politehničku školu, a nastavu, kao što je i u osnovnoj školi, pohađa na hrvatskome jeziku. Tamburicu svira već devet godina, a odnedavno trenira i košarku.

Osnovnoškolsku naobrazbu Cecilija je završila u školi *Matko Vuković* gdje je, kako kaže, stekla mnogo lijepih uspomena. Kao nezaboravne trenutke navodi putovanja u Hrvatsku i Slovačku s učiteljicom **Anom Čavrgov** koja je ravnala i tamburaškim školskim orkestrom u kojemu je Cecilija svirala.

Cecilija ide u drugi razred Politehničke škole, smjer arhitektonski tehničar i kaže da je veoma zadovoljna školom i smjerom. Naravno, rado je što je mogla nastaviti školovanje na hrvatskome jeziku. Kaže da za desetak godine sebe vidi kao arhitekticu.

U slobodno vrijeme voli crtati i fotografirati jer je to opušta. Od malih nogu svira tamburicu i članica je Hrvatske glazbene udruge *Festival bunjevački pisma* gdje svira u orkestru pod ravnanjem **Mire Temunović**. Odnedavno se bavi i sportom, trenira košarku u Košarkaškom klubu *Nika*.

J. D. B.

Prisjećanja o kavi jednog turizmologa

Ritual arhaičnog okusa

Kada se »u ono vrijeme« naručila kava bilo gdje u Subotici, podrazumijevalo se da se radi o crnoj kavi. Nisu se koristili današnji nazivi domaća, srpska, turska, jer jednostavno ekspres kave nije bilo nigdje. Osnovna podjela je bila na slatku, srednju, gorču i bez šećera (gorča – pola žličice šećera, srednja – 1 ravna žličica šećera, slađa – puna žličica šećera). Po nepisanom pravilu, između srednje i gorče rijetko kada je bilo neke razlike. Kvalitet kave ovisio je i od primjenjivanih pravila. Standard je bio, bolje reći normativ, da se od 1 kg mljevene kave pravi 120 kava ali kod nekih ugostitelja pravilo se i 160 (sic!). Postojala je i podjela na slabiju i jaču kavu. Zbog obilja taloga (saca) jaču kavu su zvali i »malteruša«. Najpoznatija »malteruša« bila je u restoranu na željezničkom kolodvoru, točnije u dijelu stojećeg bifea gde je bila i čekaonica. Pošto je bife radio cijelu noć, jedan kut gdje su rijetki poželjeli popiti kavu poneki su zvali »treznilište«. Poseban specijalitet, ne samo ovdje, bila je kava s limunom koja navodno trijezni! Prva ekspres kava iz automata (kafemata) se pojavila u baru robne kuće *Standard*, a kasnije u *Maksimarke*tu i robnoj kući *Centar*.

Kava se služila u debljim keramičkim, prilično neinventivno oblikovanim tipiziranim bijelim šalicama, blago zaobljenim, koje su bile »dizajnirane« tankom kružnom linijom nešto malo ispod ruba šalice kao po pravilu plave boje, rjeđe zelene ili bordo, a isti dekor imao je i tanjurić koji su ugostitelji zvali podšalice. Služenje je ipak u boljim kavanama predstavljalo mali ritual: na tacni od mesinga, ili imitaciji mesinga, tzv. ajnceru, obavezno džezva za jednu šalicu kave, šalice s tanjurićem i u čaši »buriću« obično od vrlo krhkog stakla 1 dl vode, po želji »kisela« (standardne čaše za vodu od debljeg stakla, posebno dizajnirane, s vertikalnim »rebrima« postrance, relik, tada, nepoželjnog građanskog stila, bile su izuzetno rijetke u Subotici, mogle su se naći kod *Bódisa*, koji je služio i bijelu kavu – tejeskávė. Jedno vrijeme bilo ih je

i u tada kulturnim slastičarnama *Dubravka* i *Triglav*, obje u društvenom vlasništvu. U isto vrijeme u slastičarni *Virág* u Segedinu to je bio podrazumijevani standard. Konobar je uz uljudan upit kome ide srednja, kome gorča, itd., vještim horizontalnim kružnim pokretom suprotnom od pravca kretanja kazaljke na satu nekoliko puta vrtio džezvu s kavom desnom rukom i polako sipao kavu u šalicu i stavljao pred gosta. Međutim, u većini lokala samo su »tutnuli« kavu pred gosta.

Iako je bilo pakiranja s unaprijed mljevenom kavom, kava se prodavala uglavnom u zrnu a svaka prodavaonica je imala mlin za kavu – milina za osoblje prodavaonice jer je prilikom mljevenja u mlinu ostalo bar za jednu kavu. Najcjenjenije vrste bile su *Frank* (Zagreb), *Minas* (Centroprom, Beograd), *Bar kava* (Droga, Portorož) i zbog cijene *Rio* (šverc iz Mađarske). Jeftinije vrste s dobrom prodom u Subotici bile su *HK* (*Horgoška kafa*) i *Moto kafa*.

Ako se neka mjesta u Subotici mogu nazvati kulturnim za ispijanje kave, onda su to bile hotel *Patria* u prijedpodnevnim satima gdje su obavezno svakodnevno dolazili umirovljenici, vojna lica, društveno-politički radnici i naravno DB kao i brojni komercijalisti (ali rijetko tko je od komercijalista pio kavu), *Bódis* (gimnazijalci), *Triglav* (na neki način ekskluziva zbog gimnazijalaca i studenata), *Pelivan* (učenici srednje ekonomske škole), *Dubravka* (prava »narodna« slastičarna za sve građane) i *Mala bašta* koju su svi zvali *Elza* (uglavnom mješoviti mladi svijet srednjoškolskog i studentskog uzrasta).

Atila Dunderski

RECEPT NA TACNI

Brze lepinje

Ovakvi recepti su pravljeni za jutro kada se probudite, a u domu nema kruha ili želite ukućane pozvati na doručak mirisom iz pećnice. Njihova dobra strana je i ta što su odista jednostavne i praktične za pripremu, jeftine i uz njih je moguće servirati bilo što. Ovog puta smo uz njih pripremili jaja na oko, propržili malo slanine i servirali domaći kefir.

Potrebno: 2,5 šalice brašna, 1 jaje, 1 šalica mineralne vode, žličica sode bikarbone, malo soli.

Postupak: U posudi u kojoj ćete umiješati lepinje prvo razmutite jedno jaje, te u njega umiješajte sve suhe sastojke. Postupno, uz miješanje kuhačom, dodajte vodu. Smjesa je gotova uz vrlo kratko miješanje. Na prethodno priremljenu tepsiju, obloženu papirom za pečenje, kuhačom vadite smjesu i rasporedite po tepsiji. Lepinje dodatno oblikovati pokvašenim dlanovima, te ih posuti susamom, lanom, kimom ili nečim drugim po želji. Pecite ih u zagrijanoj pećnici, 15 minuta na 200 stupnjeva Celzija. Čačkalicom provjeriti je li tijesto gotovo.

Napomena: Možete koristiti bilo koje brašno koje imate doma. Najčešće koristim kombinaciju heljadinog i ražanog integralnog i dobijem posebno zdrave lepinjice.

Ovaj recept je osnova i slobodno budite kreativni i dodajte neki začini ili sastojak koji bi vam godio tog dana. Možete dodati neki čili začini, ili samo origano, možda malo usitnjene kopra ili masline.

Dodatak: Vruće lepinje odlično idu uz humus, sirni namaz, finu pršutu, malo ajvara, već spomenuta jaja i slaninu. Vruće lepinje odlično idu i same. Zapravo, možemo reći da idu uz sve.

Gorana Koporan

Idemo li večeras u kazalište? (99)

Na izvoru

Kakav grad – takav i Shakespeare

Ludograd je bio naredna scenski ostvarena satira **Matije Poljakovića** koja žanrovski sukladno i dosljedno progovara o ljudskim slabostima, ukazuje na univerzalne probleme, tik uz bok *Paru žutih cipela*. I u ovoj je komediji riječ

o fenomenu vlasti, o korupciji, poltronstvu, zatim o tzv. padu nagore, sve raširenijoj pojavi uklanjanja nepoželjnih s odgovornih mjesta tako što se šalju na još istaknutije položaje, čime se – po riječima **Petra Šarčevića** – »stvara jedan groteskni panoptikum«. Oko ove osnovne niti – piše (16. III. 1962.) u *Subotičkim novinama* **Lazar Merковиć** – »autor je stvorio čitav niz bolno smiješnih satiričnih scena (...) Pisac drame je vanredno efektно uspio obuhvatiti i literarno fiksirati one skrivene pokretačke poluge i mehanizme u nama, ljudima, u odnosima koji vladaju između ljudi, kao i u odnosima u izvjesnom društvenom sistemu«.

Šarena vašarska groteska

Redatelj **Mirko Huska**, držeći se piščeve sugestije da se komedija igra prenatragano i raspjevano, »... ostvario je jednu izvanredno čistu i ujednačenu predstavu: likovi su se skladno kretali na sceni tumačeći ne tako lak tekst, koji je radi gradiranja radnje i atmosfere svojim slikovima, ponekad rogozbatno, disonantno zvučnim tonom još više karikirao ionako smiješnu situaciju«. Ovom je režijom Mirko Huska »nadmašio samoga sebe«, njegova je dugogodišnja suradnja s autorom »okrunjena značajnim dostignućem« kao nadoknada za to što »već više od decenija probija led postavljajući na scenu djela Matije Poljakovića«. Ansambl je »ostvario njegove zamisli ne samo u pokretu, mimici, već i unutrašnjim doživljavanjem sadržaja komedije«.

Ovu predstavu, prikazanu na XII. Susretu vojvođanskih kazališta u Novom Sadu, drugačijom je vidio kritičar novosadskog *Dnevnika* (17. III. 1962.) potpisan inicijalima **K. V.** Po njemu, interpretacija se dramskog predloška sastojala u tome »što su se žive marionete u drečecim kostimima nadmetale u patetičnom izvikivanju svojih replika« kao nekada, vjerojatno, harlekini. I sve je to »bilo podignuto na pijedestal poezije«, jer (...) čule su se rime – ukoliko one uopšte imaju veze s poezijom«.

Predstava u cjelini »pretrpana grotesknim pojedinostima, šablonizirana u isticanju (...) birokratije, nije nam pružila ni izbliza

nešto od onoga što bi i mogla da donese na jedan sasvim drukčiji način, ukoliko je ovakvim tekstom uopšte i moguće stvoriti bilo šta od vrednosti«.

Nakon dva ovakva, posve različita, pače i oprečna suda o viđenom na sceni, nije moguće oteti se dojmu kako su prosudbe obojice kritičara pretjerane i tko zna čime motivirane? Kritičaru *Dnevnika* iz nekog se razloga predstava učinila neutemeljenom. I, premda se ispostavlja kako je nezadovoljan režijskim i glumačkim scenskim učinkom – uznastojao je tekstu osporiti svaku kvalitetu, ne potrudivši se, ni shvatiti i prihvatiti – funkcionalnost »rime koje su se čule«, karikirajući ih, što je daleko od njihova dizanja na »pijedestal poezije«. Očito je nešto drugo: upravo se sami ocjenjivači nisu baš najbolje snalazili u prosudbi neupitne vrijednosti Poljakovićeva teksta, a koji je scenskim izvođačima nudio daleko više od onoga što su uspjeli iskoristiti. Kako, inače, objasniti tako golemu razliku u recepciji dviju sličnim postupkom pisanih i tematski srodnih komedija – *Para žutih cipela* i *Ludograda*? Ova je druga predstava, nedvojbeno, a posve neopravdano, ostala u sjeni one prve ili čak nedopustivo ispod nje.

O još jednom Poljakovićevu humorističko-satiričnom tekstu – kolažu *Naše i vaše zgode i nezgode* nema dovoljno validnih podataka, čak je i datum premijere sporan. Prema sačuvanim plakatima premijera je navodno trebala biti 25. XI. 1962., a što spominje i **Petar Volk** u svojoj knjizi *Pisci nacionalnog teatra* dočim je stvarni datum praizvedbe bio 12. prosinca, što se može zaključiti iz kratkog teksta u *Subotičkim novinama* u kojem je registrirana ova izvedba: »Prekjuče, u sredi 12. decembra, na maloj sceni Narodnog pozorišta prikazani su šaljivi prizori sa, si-granjem, pivanjem, sviranjem i razgaljivanjem' pod zajedničkim naslovom 'Naše i vaše zgode i nezgode' subotičkog, domaćoj publici vrlo dobro poznatog pisca Matije Poljakovića (Anonim, *Subotičke novine*, 14. XII. 1962.). Navedena su još samo imena izvođača – redatelja Mirka Huske i glumaca bez ikakve ocjene same predstave i njene scenske prilagodbe.

Po svemu sudeći je premijera ovog, lokalnim ikavskim izričajem pisanog teksta (urešena aluzijama na mjesne probleme) – odgođena. Do toga je došlo i na intervenciju tzv. Ideološke komisije Kotarskog komiteta Partije, jer je jedan od sudionika u predstavi pronašao u tekstu neke »nezgodne aluzije«. Sugerirano je da se tekst »dotjera« i poslije gotovo neprimjetnog »poboljšanja« premijera je izvedena bez ikakve reklame i bila je popraćena – dojmljivo glasnom šutnjom. Ova je nemila epizoda, po svemu sudeći, prouzročila višegodišnju šutnju Matije Poljakovića. A nastalu je zavrzlamu, poput i u drugim prigodama prokomentirao na sebi svojstven način: »Kakav grad – takav i Shakespeare!«.

Na temelju članka 5. Pokrajinske skupštinske odluke o dodjeli proračunskih sredstava za financiranje i sufinanciranje programskih aktivnosti i projekata u oblasti osnovnog i srednjeg obrazovanja i odgoja i učeničkog standarda u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini (»Službeni list APV«, broj 14/15 i 10/17) i članka 24. stavak 2. Pokrajinske skupštinske odluke o pokrajinskoj upravi (»Sl. list AP Vojvodine«, br. 37/2014, 54/2014 - dr. odluka, 37/16 i 29/17), pokrajinski tajnik raspisuje:

NATJEČAJ ZA FINANCIRANJE I SUFINANCIRANJE PROGRAMA I PROJEKATA U OBLASTI OBRAZOVANJA U AP VOJVODINI U 2018. GODINI

Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine - nacionalne zajednice (u daljem tekstu: Tajništvo) u skladu s Financijskim planom za 2018. godinu izdvaja 23.307.500,00 dinara za programe i projekte u oblasti obrazovanja u AP Vojvodini i to za:

A) FINANCIRANJE I SUFINANCIRANJE PROGRAMA I PROJEKATA U OBLASTI OSNOVNOG I SREDNJEG OBRAZOVANJA U AP VOJVODINI U 2018. GODINI

Sredstva osigurana Pokrajinskom skupštinskom odlukom o proračunu Autonomne Pokrajine Vojvodine za 2018. godinu za financiranje i sufinanciranje programa i projekata u oblasti osnovnog i srednjeg obrazovanja u AP Vojvodini u 2018. godini iznose 14.497.500,00 dinara.

RASPODJELA SREDSTAVA

a) za ustanove osnovnog i srednjeg obrazovanja i regionalnih centara za profesionalni razvoj zaposlenih u obrazovanju

1. za programe i projekte osnovnog obrazovanja – 5.540.000,00 dinara,
2. za programe i projekte srednjeg obrazovanja – 3.645.000,00 dinara,

b) za udruge

1. za programe i projekte na nivou osnovnog obrazovanja – 2.552.500,00 dinara,
2. za programe i projekte na nivou srednjeg obrazovanja – 2.760.000,00 dinara.

Pravo sudjelovanja na Natječaju imaju ustanove osnovnog i srednjeg obrazovanja na teritoriju AP Vojvodine, čiji je osnivač Republika Srbija, autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave i regionalni centri za profesionalni razvoj zaposlenih u obrazovanju sa sjedištem na teritoriju AP Vojvodine kao i udruge sa sjedištem na teritoriju AP Vojvodine koje su kao jedan od ciljeva udruživanja statutom predviđela aktivnosti u oblasti obrazovanja.

Navedena sredstva namijenjena su za sljedeće prioritete:

1. Modernizaciju obrazovno-odgojnog rada

1a) osuvremenjivanje nastavnog procesa putem inovativnosti i kreativnosti svih sudionika,

1b) stručno usavršavanje nastavnog kadra (za nerazvijene i izrazito nerazvijene jedinice lokalne samouprave prema jedinstvenoj listi razvijenosti regija i jedinica lokalnih samouprava koja se utvrđuje za svaku godinu i objavljuje u »Službenom glasniku RS«),

1c) medijska popularizacija obrazovanja radi isticanja dobrih primjera iz prakse i suvremenih trendova u obrazovanju,

2. Usuglašavanje obrazovanja s potrebama tržišta rada

– unapređivanje poduzetničkog duha, razvoj praktičnih i životnih vještina,

profesionalna orijentacija i karijerno vođenje, podizanje kvalitete stručne prakse,

3. Njegovanje multikulturalnosti/interkulturalnosti i tradicije, materinog jezika pripadnika nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica

– stvaranje uslova da se učenici pripadnici različitih nacionalnih zajednica bolje

međusobno upoznaju kao i da steknu dodatna znanja o povijesti, kulturi i drugim

važnim činjenicama o suživotu, jačanje međunacionalnog povjerenja,

4. Potpora inkluzivnom obrazovanju i prevencija ranog napuštanja formalnog obrazovanja

4a) društveno uključivanje i napredovanje učenika (sa smetnjama u razvoju, specifičnim poteškoćama u učenju i učenika iz društveno osjetljivih skupina), kao i prevencija ranog napuštanja formalnog obrazovanja,

4b) potpora učenicima s izuzetnim sposobnostima, razvoj talenata u skladu s njihovim obrazovno-odgojnim potrebama (prilagođavanjem načina i uvjeta rada, obogaćenjem i proširivanjem nastavnih sadržaja, natjecanja učenika koja nisu u organizaciji Ministarstva prosvjete, znanosti i tehnološkog razvoja/međuregionalna, međunarodna),

5. Poticanje izvannastavnih aktivnosti

organizirano i stručno vođeno slobodno vrijeme učenika u izvannastavnom periodu i tijekom školskih raspusta putem edukativnih kampova, susreta učenika, sekcija, sportskih, znanstveno-tehničkih, kulturnih i drugih sadržaja.

KRITERIJI ZA RASPODJELU SREDSTAVA

Prilikom određivanja visine sredstava za dodjelu, primjenjuju se sljedeći kriteriji:

1. odgovor na temu programa/projekta,
2. utjecaj predloženog programa/projekta,
3. kompetentnost predlagača i dosadašnje iskustvo.

NAČIN APLICIRANJA

Prijava se podnosi u pismenoj formi, na jedinstvenom obrascu koji se objavljuje na internet stranici Tajništva. Jedna pravna osoba može podnijeti najviše dvije prijave. Uz prijavu na Natječaj, podnosi se sljedeća dokumentacija:

1. preslika rješenja o upisu u registar kod agencije za gospodarske registre za udruge,
2. preslika potvrde o poreznom identifikacijskom broju,
3. preslika izvatka iz statuta udruge ili osnivačkog akta (u kojem je utvrđeno da se ciljevi udruge ostvaruju u oblasti koja je predviđena natječajem), ovjereno od strane udruge.

Povjerenstvo neće razmatrati: nepotpune prijave, nepravodobne prijave, nedopuštene prijave (prijave podnesene od strane osoba koje su neovlaštene i subjekata koji nisu predviđeni natječajem), prijave koje se ne odnose na natječajem predviđene namjene, prijave korisnika koji u prethodnom periodu nisu opravdali dodijeljena sredstva putem finansijskih i narativnih izvještaja, programe odnosno projekte koji ne mogu pretežito da se realiziraju tijekom tekuće proračunske godine.

Dodatne informacije u vezi s realizacijom Natječaja mogu se dobiti na telefon 021/487-4867 i 021/487-4183.

B) FINANCIRANJE I SUFINANCIRANJE PROGRAMSKIH AKTIVNOSTI I PROJEKATA ZA PODIZANJE KVALITETE UČENIČKOG STANDARDA U AP VOJVODINI U 2018. GODINI

Sredstva osigurana Pokrajinskom skupštinskom odlukom o proračunu Autonomne Pokrajine Vojvodine za 2018. godinu za financiranje i sufinanciranje programskih aktivnosti i projekata za podizanje kvalitete učeničkog standarda u AP Vojvodini u 2018. godini iznose 1.900.000,00 dinara. Pravo sudjelovanja na Natječaju imaju ustanove učeničkog standarda – domovi učenika srednjih škola, škole sa domom učenika, specijalne škole s domom učenika, učenički centri, učenička odmarališta i učenički kulturni centri na teritoriju AP Vojvodine čiji je osnivač Republika Srbija, odnosno AP Vojvodina.

Navedena sredstva namijenjena su za:

1. organiziranje susreta domova učenika u AP Vojvodini,
2. realizaciju programa i projekata iz oblasti obrazovanja i odgoja, kulture, umjetnosti, sporta,
3. realizaciju raznih manifestacija,

4. uvođenje i održavanje HACCP i ISO standarda u ustanovama učeničkog standarda i

5. ostvarivanje drugih programskih aktivnosti i projekata u funkciji podizanja razine učeničkog standarda.

KRITERIJI ZA RASPODJELU SREDSTAVA

Raspodjela sredstava vrši se na temelju sljedećih kriterija:

1. značaj programskih aktivnosti odnosno projekata za razvoj učeničkog standarda u AP Vojvodini,
2. broj sudionika u programskim aktivnostima i projektima,
3. stupanj razvijenosti jedinice lokalne samouprave na čijem teritoriju se nalazi ustanova učeničkog standarda,
4. postojanje drugih izvora financiranja programskih aktivnosti odnosno projekata,
5. uspješna realizacija dodijeljenih sredstava iz proračuna AP Vojvodine prethodnih godina s dostavljenim izvještajem i dokazima o namjenskom i zakonitom korištenju proračunskih sredstava,
6. da programska aktivnost i projekt može pretežito realizirati u tekućoj proračunskoj godini.

NAČIN APLICIRANJA

Prijava se podnosi u pisanoj formi, na jedinstvenom obrascu koji se objavljuje na internet stranici Tajništva. Jedna ustanova podnosi samo jednu prijavu. Uz prijavu na Natječaj, podnosi se sljedeća dokumentacija:

1. preslika potvrde o poreznom identifikacijskom broju.
- Neće se uzimati u razmatranje nepotpune i nepravodobne prijave.
- Dodatne informacije u vezi s realizacijom Natječaja mogu se dobiti na telefon 021/487-4609 i 021/487-4502.

C) SUFINANCIRANJE PROGRAMA I PROJEKATA U OBLASTI JAČANJA JEZIČNIH KOMPETENCIJA UČENIKA OSNOVNIH I SREDNJIH ŠKOLA U AP VOJVODINI U 2018. GODINI

Sredstva osigurana Pokrajinskom skupštinskom odlukom o proračunu Autonomne Pokrajine Vojvodine za 2018. godinu za sufinanciranje programa i projekata u oblasti jačanja jezičnih kompetencija učenika osnovnih i srednjih škola u AP Vojvodini u 2018. godini iznose 450.000,00 dinara, i to 350.000,00 dinara za razinu osnovnog obrazovanja i odgoja i 100.000,00 dinara za razinu srednjeg obrazovanja i odgoja. Pravo sudjelovanja na Natječaju imaju osnovne i srednje škole, domaćini natjecanja, sa sjedištem na teritoriju AP Vojvodine, i to za organizaciju i realizaciju okružnih i međuokružnih natjecanja iz poznavanja jezika (mađarski, rumunjski, slovački, rusinski i hrvatski) i jezičke kulture za učenike osnovnih i srednjih škola, koji se obrazuju na materinjem jeziku.

Sredstva se dodjeljuju za sufinanciranje programa i projekata u oblasti jačanja jezičnih kompetencija učenika osnovnih i srednjih škola u AP Vojvodini, namijenjenih naročito za:

- organizaciju i realizaciju okružnih i međuokružnih natjecanja iz poznavanja jezika (mađarski, rumunjski, slovački, rusinski i hrvatski) i jezičke kulture za učenike osnovnih škola, koji se obrazuju na materinjem jeziku u skladu s Kalendarom natjecanja i smotri učenika osnovnih i srednjih škola, koji donosi Ministarstvo prosvjete, znanosti i tehnološkog razvoja Republike Srbije.

KRITERIJI ZA RASPODJELU SREDSTAVA

Prilikom odlučivanja o dodjeli sredstava uzet će se u obzir sljedeći kriteriji:

1. odgovor na temu projekta,
2. utjecaj predloženog projekta,
3. kompetentnost predlagača i dosadašnje iskustvo.

NAČIN APLICIRANJA

Prijava se podnosi u pisanoj formi, na jedinstvenom obrascu koji se objavljuje na internet stranici Tajništva. Uz prijavu na Natječaj, podnosi se sljedeća dokumentacija:

1. preslika potvrde o poreznom identifikacijskom broju.

Povjerenstvo neće uzeti u razmatranje nepotpune i nepravodobne prijave, nedopuštene prijave, prijave koje se ne odnose na natječajem predviđene namjene i prijave korisnika koji u prethodnom periodu nisu opravdali dodijeljena sredstva putem financijskih i narativnih izvještaja.

Dodatne informacije u vezi sa realizacijom Natječaja mogu se dobiti na telefon 021/487-4183 i 021/487-4867.

D) FINANCIRANJE I SUFINANCIRANJE NABAVE OPREME ZA OSNOVNE ŠKOLE KOJE IMAJU STATUS JAVNO PRIZNATIH ORGANIZATORA AKTIVNOSTI FORMALNOG OSNOVNOG OBRAZOVANJA ODRASLIH NA TERITORIJU AP VOJVODINE ZA 2018. GODINU

Sredstva osigurana Pokrajinskom skupštinskom odlukom o proračunu Autonomne Pokrajine Vojvodine za 2018. godinu za financiranje i sufinanciranje nabave opreme za osnovne škole koje imaju status javno priznatih organizatora aktivnosti formalnog osnovnog obrazovanja odraslih na teritoriju AP Vojvodine za 2018. godinu iznose 1.900.000,00 dinara.

Korisnici koji imaju pravo da sudjeluju u raspodjeli sredstava su osnovne škole na teritoriju AP Vojvodine čiji je osnivač Republika Srbija, AP Vojvodina i jedinica lokalne samouprave i koje imaju status javno priznatih organizatora aktivnosti formalnog osnovnog obrazovanja odraslih, odnosno imaju rješenje Tajništva o ispunjenosti propisanih uvjeta za obavljanje djelatnosti formalnog osnovnog obrazovanja odraslih.

Korisnik može konkurirati najviše do 120.000,00 dinara.

Korisnik je dužan prilikom nabave opreme postupati sukladno odredbama Zakona o javnim nabavama.

KRITERIJI ZA RASPODJELU SREDSTAVA

Kriteriji raspodjele sredstava su:

1. značaj planiranog ulaganja u opremu u cilju podizanja kvalitete i modernizacije izvođenja nastave,
2. neophodnost opreme za organiziranje izvođenja nastave,
3. broj polaznika u školi - broj krajnjih korisnika,
4. stupanj razvijenosti jedinice lokalne samouprave na čijem teritoriju se nalazi ustanova obrazovanja,
5. postojanje drugih izvora financiranja nabave opreme,
6. nabava opreme koja može pretežito da se realizira u tekućoj proračunskoj godini.

NAČIN APLICIRANJA

Prijava se podnosi u pisanoj formi, na jedinstvenom obrascu koji se objavljuje na internet stranici Tajništva. Jedna ustanova podnosi samo jedan natječajni obrazac. Uz prijavu na Natječaj, podnosi se sljedeća dokumentacija:

1. preslika potvrde o poreznom identifikacijskom broju i
2. vezana ponuda - predračun za nabavu opreme (kalkulacija nabave opreme).

Neppravodobne ili nepotpune prijave neće biti razmatrane.

Dodatne informacije u vezi sa realizacijom Natječaja mogu se dobiti na telefon 021/487-4035 i 021/487-4609.

E) FINANCIRANJE I SUFINANCIRANJE OSNOVNIH I SREDNJIH ŠKOLA U AP VOJVODINI KOJE REALIZIRAJU DVOJEZIČNU NASTAVU U 2018. GODINI

Sredstva osigurana Pokrajinskom skupštinskom odlukom o proračunu Autonomne Pokrajine Vojvodine za 2018. godinu za financiranje i sufinanciranje osnovnih i srednjih škola u APV koje realiziraju dvojezičnu nastavu u 2018. godini (u daljem tekstu: dvojezične škole) iznose 4.560.000,00 dinara i to:

1. za osnovno obrazovanje
- programski troškovi u funkciji realizacije dvojezične nastave (financiranje izvršitelja koji realiziraju dvojezičnu nastavu, troškovi materijala za obrazovanje, stručnog usavršavanja zaposlenih – obuka nastavnog

kadra u zemlji i inozemstvu, troškovi nabave stručne literature i didaktičkog materijala, kao i svih drugih troškova u funkciji realizacije dvojezične nastave 1.235.000,00 dinara,

- nabava opreme u funkciji realizacije dvojezične nastave 950.000,00 dinara,

- 2. za srednje obrazovanje

- programski troškovi u funkciji realizacije dvojezične nastave (financiranje izvršitelja koji realiziraju dvojezičnu nastavu, troškovi materijala za obrazovanje, stručnog usavršavanja zaposlenih – obuka nastavnog kadra u zemlji i inozemstvu, troškovi nabave stručne literature i didaktičkog materijala, godišnje članarine za licencu Cambridge centra i članarine za međunarodnu maturu – IB, kao i svih drugih troškova u funkciji realizacije dvojezične nastave 1.805.000,00 dinara,

- nabava opreme u funkciji realizacije dvojezične nastave 570.000,00 dinara.

Korisnik je dužan prilikom nabave usluga i opreme postupati u skladu s odredbama Zakona o javnim nabavama (»Službeni glasnik RS«, br. 124/12, 14/15 i 68/15).

Pravo na dodjelu sredstava imaju ustanove osnovnog i srednjeg obrazovanja koje su dobile suglasnost Ministarstva prosvjete, znanosti i tehnološkog razvoja (u daljem tekstu: Ministarstvo) za izvođenje dvojezične nastave.

KRITERIJI ZA RASPODJELU SREDSTAVA

Prilikom određivanja visine sredstava za programske troškove u funkciji realizacije dvojezične nastave, primjenjuju se sljedeći kriteriji:

- broj nastavnika koji sudjeluju u dvojezičnoj nastavi,
- broj učenika u dvojezičnoj nastavi,
- opravdanost u smislu daljeg razvijanja dvojezične nastave.

Prilikom određivanja visine sredstava za nabavu opreme u funkciji realizacije dvojezične nastave, primjenjuju se sljedeći kriteriji:

- broj dvojezičnih odjela i
- broj nastavnih predmeta koji se predaju dvojezično.

NAČIN APLICIRANJA

Zahtjevi za dodjelu sredstava podnose se na jedinstvenom natječajnom obrascu Tajništva. Uz prijavu na natječaj, podnosi se sljedeća dokumentacija:

1. preslika akta kojim se dokazuje dobivena suglasnost Ministarstva,
2. nevezana ponuda - predračun za programske troškove, nabavu opreme (kalkulacija troškova).

Nepravodobne ili nepotpune prijave neće biti razmatrane.

Dodatne informacije u vezi Natječaja mogu se dobiti na telefon 021/487 4157, 487 4512, 487 4819, 487 4262.

ZAJEDNIČKI UVJETI ZA SVE PROGRAME I PROJEKTE

O dodjeli sredstava korisnicima odlučuje pokrajinski tajnik nadležan za poslove obrazovanja na prijedlog Povjerenstva za provođenje natječaja, koje razmatra pristigle zahtjeve. Povjerenstvo zadržava pravo od podnosioca zahtjeva, po potrebi, zatražiti dodatnu dokumentaciju ili informacije odnosno da za dodjelu sredstava odrediti ispunjenje potrebnih uvjeta. Ukoliko prijavu potpisuje osoba po ovlaštenju, neophodno je priložiti uredno potpisano ovlaštenje za potpisivanje. Rezultati natječaja se objavljuju na internet stranici Tajništva.

Rok za podnošenje prijava na natječaj je 9. ožujka 2018. godine.

Prijave se dostavljaju osobno, predajom u pisarnici pokrajinskih tijela uprave u Novom Sadu (u prizemlju zgrade Pokrajinske vlade) ili poštom na adresu: Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine - nacionalne zajednice, 21 000 Novi Sad, Bulevar Mihajla Pupina 16, s naznakom naziva natječaja/programa i projekta.

Obrazac upitnika s prilogima se može preuzeti od 12. veljače 2018. godine na zvaničnoj internet prezentaciji Tajništva: www.puma.vojvodina.gov.rs.

POKRAJINSKI TAJNIK, Mihály Nyilas

Na temelju članka 5. Pokrajinske skupštinske odluke o dodjeli proračunskih sredstava za financiranje i sufinanciranje programskih aktivnosti i projekata u oblasti osnovnog i srednjeg obrazovanja i odgoja i učeničkog standarda u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini (»Službeni list APV«, broj 14/15 i 10/17), a u vezi s Pokrajinskom skupštinskom odlukom o proračunu Autonomne Pokrajine Vojvodine za 2018. godinu (»Službeni list APV«, br. 57/17), Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine - nacionalne zajednice (u daljem tekstu: Tajništvo) raspisuje

NATJEČAJ ZA REGRESIRANJE PRIJEVOZA UČENIKA SREDNJIH ŠKOLA NA TERITORIJU AP VOJVODINE ZA 2018. GODINU

Natječaj se raspisuje na iznos sredstava osiguranih Pokrajinskom skupštinskom odlukom o proračunu Autonomne Pokrajine Vojvodine za 2018. godinu na posebnom razdjelu Tajništva za regresiranje prijevoza učenika srednjih škola u AP Vojvodini za 2018. godinu od 182.000.000,00 dinara. Sredstva su namijenjena za troškove prijevoza učenika srednjih škola koji svakodnevno putuju od mjesta stanovanja do škole i nazad.

UVJETI NATJEČAJA

1. Podnositelji prijave
Korisnici koji imaju pravo da sudjeluju u raspodjeli sredstava su općine i gradovi na teritoriju Autonomne Pokrajine Vojvodine.
2. Kriteriji raspodjele sredstava
Kriteriji raspodjele sredstava po Pravilniku o uvjetima regresiranja prijevoza učenika srednjih škola u AP Vojvodini su:
broj učenika srednjih škola s područja općine ili grada koji svakodnevno putuju od mjesta stanovanja do škole,
relacije putovanja,
stupanj razvijenosti općine ili grada u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini, utvrđen aktom Vlade Republike Srbije i
mogućnosti financiranja iz općinskog/gradskog proračuna.

NAČIN PODNOŠENJA PRIJAVE

Prijave za dodjelu sredstava podnose se na jedinstvenom natječajnom obrascu Tajništva (s privicima). Kompletan natječajna dokumentacija može se preuzeti od 12. veljače 2018. godine na web adresi Tajništva: www.puma.vojvodina.gov.rs

- Podnositelj prijave, uz Prijavu, treba priložiti:
- Privitak br. 1 i 1a - Tablice o kalkulacijama troškova prijevoza učenika srednjih škola s cjenicima mjesečnih dažkih karata,
 - Privitak br. 2 - Tablica s osnovnim podacima u vezi regresiranja prijevoza učenika srednjih škola,
 - Privitak br. 3 - Spisak učenika-putnika srednjih škola u međugradskom prometu u školskoj 2017/2018 godini na području općine/grada,
 - Privitak br. 4 - Financijski plan regresiranja prijevoza učenika srednjih škola u općini/gradu (procjena potrebnih sredstava za 2018. godinu) i
 - Privitak br. 5 - Preslika potvrde o poreznom identifikacijskom broju.
- Prijave se dostavljaju putem pošte na adresu: Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine - nacionalne zajednice sa naznakom »Za natječaj - regresiranje prijevoza učenika srednjih škola«, Bulevar Mihajla Pupina 16, 21000 Novi Sad ili se podnose osobno, predajom u pisarnici pokrajinskih tijela uprave u Novom Sadu (u prizemlju zgrade Pokrajinske vlade).

Rok za podnošenje prijava na Natječaj je 9. ožujka 2018. godine. Tajništvo zadržava pravo od podnosioca prijave, po potrebi, zatražiti dodatnu dokumentaciju i informacije odnosno za dodjelu sredstava odrediti ispunjenje potrebnih uvjeta.

- Nepravodobne ili nepotpune prijave neće biti razmatrane.
- Rezultati natječaja će se objaviti na internet stranici Tajništva.
- Dodatne informacije u vezi s Natječajem mogu se dobiti u Tajništvu na telefon 021/487 42 62 i 487 46 02

POKRAJINSKI TAJNIK, Mihály Nyilas

Izdajem apartmane u Novom Vinodolskom.
www.apartmani-karasic.com

Prodaje se apartman od 36 m² u Jadranovu, 5 km od Crikvenice. Tel.: 024-4527-499, 064-18-39-591.

Prodajem stroj šivače marke Bagat s ormančićem, visoki sjaj, orahovina. Tel.: 069 2887213.

Prodajem ručno štrikači stroj Empisal skoro nov – stolni. Katarina Turkal. 025 5742 136.

Naprodaj bunjevačka ruva od paje, suknja, sefira, satena, pregače, marame plišane, rojtoš svilene, delinske, kaputi muški i ženski, šepica, šeširi, čakšire, prusluk, čaršapi, ponjevice. Tel: 024/528682.

Prodaje se drvena vaga s tegovima, ojačana željezom. Mjeri do 500 kg. U Subotici. Tel.: 064 3910112.

Tročlana obitelj prima na dvorbu stare osobe za mirovinu ili nekretninu. Tel.: 062 1941729.

Tražim ozbiljnu žensku osobu za dvorbu bračnog para u Svetozar Miletiću za nekretninu. Tel.: 00385 32832310

Prodaje se stan na Radijalcu od 52 m². Tel.: 069 2887213.

Izdajem stan na Srednjacima, Zagreb, 25m², topla voda, centralno grijanje, interfon. Tel.: 063 596840 i 024 547204.

U Somboru prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 5449220; 064 2808432.

Starija kuća (4 sobe, ručiona, 2 kupao, kuhinja, ostava) + sporedna zgrada (ljetna kuhinja, soba, kupao) se prodaje ili mijenja za stan ili kuću u Zagrebu (centar). Tel.: 024 754760 ili 064 2394757.

Uzimam zemlju u zakup. Klisa, Stari i Novi Žednik, Mala Bosna, Subotica. Plaćam 12 metara po jutru. Tel.: 064 305 14 88

Hrvat, katolik, 61 godinu, umirovljenik s dobrim primanjima, grad Slavenska Orahovica, kuća, automobil, vitalan, zgodan, traži ženu – katolkinju za brak, bez djece, koja ima do 57 godina. Pošaljite za početak SMS poruku na 063-766-88-08. Josip, Hrvatska, Slavenska Orahovica kod Osijeka.

U predgrađu Subotice prodajem trosobnu katnicu sa suterenom. Parket u svim sobama, dvije kupao, legalizirano, sa svim priključcima. Plac 560 m². Moguća i zamjena za slično u okolici Zagreba. Tel.: 062-332-247.

Povoljno se prodaje legaliziran objekt na parceli od 510 m² u Somborskoj ulici br. 67. Kod dvije pruge, komplet opremljen za nastavak radova male privrede, trofazna struja, gradska voda, priključak na plin. Tel.: 063-551-871.

Poklanjam originalan Vilerov goblen »Tajna večera« komplet s okvirom, koncima i shemom. Tel.: 064-175-95-12.

Prodajemo lijepu kuću u Subotici, 145 m², dvije terase, dvije garaže, svi priključci, bazen, legalizirano, može zamjena za manji dvosoban stan, plus doplata. Tel.: 024-456-12-05.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, temeljem članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (*Sl. glasnik RS* br. 135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST O DONIJETOM RJEŠENJU DA JE POTREBNA IZRADA STUDIJE PROCJENE UTECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

za projekt REKONSTRUKCIJA I ADAPTACIJA UPRAVNE ZGRADE I REKONSTRUKCIJA I PRENAMJENA DIJELA MAGACINA U POGON ZA PRIMARNO I SEKUNDARNO PAKIRANJE FARMACEUTSKIH I DIJETETSKIH PROIZVODA, S LABORATORIJEM KONTROLE KVALITETE, na katastarskoj parceli 14780/10 KO Novi grad, Subotica, u Ulici Segedinski put br. 80 (46.099590o, 19.692078o), nositelja projekta GOODWILL PHARMA d.o.o., Subotica, Matije Gupca br. 14.

Zainteresirana javnost ima pravo žalbe u roku od 15 dana od dana objavljivanja obavijesti u sredstvima informiranja. Tekst rješenja se u cijelosti može preuzeti na internetskoj adresi: http://www.subotica.rs/documents/pages/11667_1.pdf

Besplatni mali oglasi uz kupon iz *Hrvatske riječi* koji VAŽI DO 21. 2. 2018.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*.
Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga *CroArt* prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge.
Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218;
e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC *Bunjevačko kolo*, Likovni odjel, prodaje slike svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, Ul. Preradovićeve 4, radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

već od
649 din

SUBOTICA KARADORDEV PUT 2 TEL: 024/555765 WWW.TIPPNET.RS

Prelo sićanja

Novo ruho, po uzoru na staro

Osmo *Prelo sićanja* i ove je godine okupilo stotinjak sudionika koji su se bar na trenutak vratili u prošla vremena. Kako je uobičajeno, okupljanje je započelo kod spomenika *Pre-svetog Trojstva* u središtu grada, a potom su se sudionici odjeveni u svečanu zimsku nošnju uputili na večernju misu, koja je služena u franjevačkoj crkvi sv. Mihovila u Subotici. Misno slavlje predvodio je mons. **Marko Forgić** uz koncelebraciju braće franjevaca i svećenika Subotičke biskupije. Nakon mise druženje je nastavljeno u dvorani Hrvatskog kulturnog centra *Bunjevačko kolo*, gdje su svirali tamburaški sastavi *Ruže* i *Hajo*, te je večer prošla uz igru, razgovor, kartanje i nezaobilazne fanke.

Prelo sićanja je održano 11. veljače, a nazočne je u ime domaćina pozdravio vlč. dr. **Ivica Ivanković Radak**, predsjednik Katoličnog društva *Ivan Antunović*, kao i generalni konzul Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici **Velimir Pleša**. Prigodnim riječima osmo *Prelo sićanja* otvorio je vlč. **Julije Bašić**, te je dobrodošlicu poželio i **Lazar Cvijin**, predsjednik HKC-a *Bunjevačko kolo*.

Zanimljiva je činjenica da se svake godine za ovo prelo šije nova nošnja, što je i prvobitni cilj organizatora. »Početna ideja je bila očuvati našu nošnju i naš folklor. Ono što mi je osobito drago jest što se svake godine pojavljuju nove nošnje, kako kod muškaraca tako i kod žena. Originali nošnje koji postoje su stari i dotrajali, a nova nošnja koja se šije je identična originalu, samo su materijali drugačiji, ali i to se pažljivo bira kako bi bili prikladni. Dok ima nas i ovakvih okupljanja bit će i nošnje koja će se šiti i čuvati«, kazao je **Ivan Piuković** jedan od organizatora *Prelo sićanja*.

I ove godine organizatori su bili Hrvatski kulturni centar *Bunjevačko kolo* i Katoličko društvo *Ivan Antunović*, a za ovu prigodu korištena je nošnja iz spomenutog centra, kao i brojnih obiteljskih zbirki.

Ž. V.

Konstituirana nova uprava NK *Dinamo Sonta*

Vedriji tonovi u klubu

U razmaku od samo desetak dana raspoloženje članova novog rukovodstva sonćanskog NK *Dinamo*, izabranog na godišnjoj skupštini održanoj u prosincu, promijenilo se iz osnova. Umjesto pesimističkih tonova sada već provijava optimizam, povezuju se konci u organizaciji rada, planira se dugoročno.

Naslijeđeni problemi

Zbog prezauzetosti svojim profesijama i odsustva pojedinaca upravni i nadzorni odbor konstituirani su tek polovicom siječnja. Na ključne dužnosti predsjednika i sportskog direktora imenovani su tajnik MZ **Dragan Radojević** i jedna od nogometnih legendi Sonta i Apatina, **Goran Brkin**. Dio članova prošlog saziva UO, koji će i dalje raditi, prvi su zamijetili promjene u načinu rada.

»U posljednja dva tjedna održali smo nekoliko sastanaka, kratkih, ali efikasnih. Takav način rada mi je najdraži, nikada nisam bio pristalica dugih i jalovih priča. One najčešće ostanu bez rezultata. U dogovorima ne idemo puno u širinu, konkretiziramo prioritete, pa odmah s njima idemo u realizaciju i tako korak po korak«, rekao nam je najstariji član UO-a i *Dinamov* komesar za sigurnost **Lazar Čender**.

Predsjednik Radojević do sada nije bio eksponiran u sportu.

»U ovu priču ušao sam kako bih dao svoj doprinos opstanu *Dinama*. U jednom momentu činilo se da nećemo uspjeti okupiti ni dovoljan broj igrača za nastavak ligaškog natjecanja, no, o tome ćete dobiti validne informacije od Brkina. Ja sam u svoju zadaću preuzeo probleme za koje je neophodno tražiti pomoć drugih. Evo i ekskluzivne vijesti: noćas je policija na našem stadionu uhvatila lopove koji su nam u posljednjih više od

pola godine provaljivali u objekt, otuđivali nam ponešto materijala, a u nekoliko navrata čak su nam isjekli i elektroinstalacije. Pretpostavljam da su ih prodali u sekundarne sirovine, a za nas je šteta bila nemjerljivo veća, nego korist za njih. Osigurali smo i određenu količinu građevinskog materijala, pa ćemo ovih dana renovirati i stan za budućeg domara, s kojim je već načelno sve dogovoreno, pa će se sa suprugom useliti odmah po završetku radova. Uspostavili smo i odlučne odnose s tijelima MZ,

pa nam je i njihova pomoć bila dragocjena. U svakom slučaju, moramo se zahvaliti i MO SNS-a, koja je na stadionu organizirala dvije radne akcije na uređenju okoliša i prostora za publiku. Nastojat ćemo podići klub i na višu organizacijsku razinu, podići i kvalitetu igre, pa se nadamo i povratku u osjetnijem broju naše vjerne publike na stadion. Ovo su nam, kao i stvaranje ekipe u hodu, trenutačno prioritetne aktivnosti. Usporedno, nastojat ćemo potražiti i prijatelje kluba, koji će nam pripomoći financijski. Jasno mi je da je svima teško, međutim, moramo biti uporni, jer niti jedan klub ne može preživjeti samo od sredstvava iz općinskog proračuna«, rekao nam je Radojević.

Igrački pogon

Još prije nekoliko tjedana činilo se da je *Dinamo* u bezizlaznoj situaciji. Od dvadesetak registriranih igrača u posljednjih pol godine većina je otišla. Klubu su na raspolaganju ostala svega osmorica. Bio je to ogroman izazov za novog sportskog direktora.

Dragan Radojević

Goran Brkin

»Neki bi na mojem mjestu digli ruke, međutim, ja sam, zahvaljujući nogometu, u ranoj mladosti naučio da nikada, do posljednjeg momenta, nema izgubljene lopte. Potegao sam sve svoje veze i poznanstva u okolici i uspio u nakani. *Dinamo* je, uz minimalne troškove, pristupio licencirani trener i potreban broj nogometaša, tako da smo na najbolji mogući način riješili problem igračkog kadra za predstojeću polusezonu. Sada namjeravam organizirati rad onako kako bi to trebalo u jednom ozbiljnom klubu poput *Dinama*. Klub s tradicijom dugom devedeset godina i zavidnom reputacijom zaslužio je puno više od posljednje lige. Sada, kad smo riješili goruće probleme glede igračkog kadra, sa sustavnim radom, kako sa seniorskim pogonom, tako i s nogometnom školom, polazimo od ništice. Sada smo poteze vukli u cajtnotu, no, do ljeta ćemo sjesti hladne glave, dobro procijeniti sveukupnu situaciju i čvrsto isplanirati što ćemo dalje. Rad nogometne škole moramo maksimalno pojačati, jer se i dalje želimo u većini oslanjati na vlastite, mlade igrače, a samo najneophodnije dovoditi sa strane. Ukoliko u ovom četverogodišnjem ciklusu budemo uspjeli realizirati planirano, nadam se da će naš *Dinamo* opet zasijati nekadašnjim sjajem i da će opet biti rasadnik mladih nogometaša.

Ivan Andrašić

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, na osnovu članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (*Sl. glasnik RS* br. 135/04 i 36/09) objavljuje:

**OBAVIJEST O DONIJETOM RJEŠENJU DA NIJE
POTREBNA IZRADA STUDIJE PROCJENE UTJECAJA
NA ŽIVOTNI OKOLIŠ**

za projekt IZGRADNJA STANICE ZA SNABDIJEVANJE GORIVOM *SUBOTICA 1*, na dijelovima katastarskih parcela 36161/1, 36161/7 i 36161/3 KO Donji grad, Subotica, na uglu ulica Beogradski put i Tolminska (46.065211o, 19.683306o), nositelja projekta *NIS a.d.*, Novi Sad, Narodnog fronta br. 12.

Zainteresirana javnost ima pravo žalbe u roku od 15 dana od dana objavljivanja obavještenja u sredstvima informiranja. Tekst rješenja se u cijelosti može preuzeti na internetskoj adresi: http://www.subotica.rs/documents/pages/11674_1.pdf

POGLED S TRIBINA

Povratak 1. HNL

Prvim suretom 21. kola između *Intera* i *Slavena* (0:0), odigranim u prošli petak, zimska pauza u 1. HNL je službeno završena. Potom su u subotu i nedjelju uslijedile i preostale utakmice nastavka proljetnog dijela sezone (takav je službeni naziv iako je kalendarski još uvijek zima). Ali zime nije bilo za gledatelje željne domaćeg nogometa, jer je izuzev u premijernom duelu, u ostala četiri susreta viđena prava golijada. Na veliku navijačku radost, naravno, pobjedničkih momčadi.

Lider tablice *Dinamo* opravdao je, pobjedom na gostovanju u Osijeku (4:2) ulogu prvog favorita za osvajanje naslova prvaka, a novoposložena momčad trebala bi predstavljati osnovu za ljetni euro boj za potencijalni nastup u Ligi prvaka.

Prvi pratitelj *Hajduk* također je prikazao novu formaciju s kojom će trener **Kopić** pokušati učiniti čini se nemoguće i kidisati na 12 bodova odbjegle modre iz Maksimira. Uvjerljivom pobjedom protiv *Cibalie* u Vinkovcima (5:0) svi fanovi splitskih *bilih* imaju itekako povoda za pritajenu nadu.

Oni drugi bi(je)li, branitelji naslova iz Rijeke jednako su uvjerljivo zakoračili u nastavak ligaškog natjecanja, pregazivši na svojoj Rujevici najbližeg susjeda *Istru* 1961 (4:0). Zahvaljujući domaćem kiks-u Osijeka, ovom pobjedom Rijeka je skočila na treće mjesto i uz *Hajduk* bi trebala biti najopasniji konkurent *Dinamu*.

Na koncu, posljednjeplasirani *Rudeš*, debitant u društvu najboljih hrvatskih klubova, je osvojenim bodom protiv *Lokomotive* (2:2), zadržao tinjajuću nadu kako bi se mogao spasiti najgore moguće ligaške sudbine i kao posljednjeplasirana momčad iduće sezone vratiti se u 2. HNL.

Pogled na tablicu je gotovo apsolutno jednak kao i tijekom zimske pauze, jedino su Riječani napravili pomak za jedno mjesto na gore.

Pogled s tribina je i više nego zadovoljavajući, jer bilo je puno golova a to je ipak ono najvažnije u najvažnijoj sporednoj stvari na svijetu.

Osim liga tzv. petice (Italija, Španjolska, Njemačka, Francuska i Engleska) sada će ljubitelji hrvatskog nogometa moći ponovno uživati u duelima na Poljudu ili Maksimiru, Rujevici ili Gradskom vrtu. Naravno, kada je u pitanju borba za najviši plasman.

Ništa manje neće biti uzbudljivo ni na ostalim stadionima

gdje će se do posljednjeg kola (možda) voditi grčevita borba za svaki bod i ostanak u 1. HNL.

Uostalom, tek je počelo.

Vidjet ćemo!

M. D.

U NEKOLIKO SLIKA

Debo četvrtak u DSHV-u

Iz Ivković šora

Konabit

piše: Branko Ivković

Faljnjs, čeljadi moja lipa dobra i poštena ko što i sam jesam. Pa, jeste li vidili ovu komendiju? Av, pa taman smo se lipo počeli mirit, prelit, ić u goste jedni kod drugi mi Bunjevci jedne i druge fele kad jevo opet svađanje. Čujem da će digod tamo na vrvu u velikoj varoši donet niku uredbu opet o tim »ti jesi, ti nisi«. Pa dokleg ćemo se svađat? Još prija sto-dvjesto lita kad smo vamo došli, taman se namistili, opravili šorove i salaše, crkve i sve što selima triba a sve to se poradilo u slogi, e ondak da vidiš nevolje. Valjdar su se u ondašnjoj carevini uzvrtili da nije dobro da budnemo složni pa nas podilili na dvi strane pa i sad imamo taki prizimena što svršavaje s »cz«, jel »ič«. Doduše, dosta su opravili zbrku al ipak nas nisu iskonabili. Divane ovi učeni da smo se svi koji smo došli vodili u knjigama kugod Dalmati. Kad vako se zamislim, potpačim bradu s praznom bocom, pa još malo skontam, a moždar će me kogod i ružit al moram kast, moždar je tako ime tribalo i ostat. Skoro smo se okrljali kroz, došli ovi ratovi, prvi, pa smo bili nuz novu vlast; prišli kraljevini drugoj, al ta nastavila po istim adetu, dili li dili to malo svita. Posli Drugog svickog opet ista pripovitka, opet diljenje, ovaj je vaki onaj naki, a posli ovi nesrićni devedeseti smo kroz iskonabljeni. Ta ovaj naš većinom neškulovan svit kugod što sam i sam ništa ne svaća. Rvacka viče »naši ste«, Srbija veli »ode živite, naši ste« i samostalni, pa tek naše glavešine ne razumim. Nikad nisu lipo sili po svakim šoru ta i svakim salašu ako triba sist i objasniti ko je i šta je a ne vako samo se srditi na siroma svit. Veli mi Periša da ni njemu nije bogzna kako jasno, u čeg ni ja ne sumljam jel se nije baš zdravo odlikovo nikom velikom bistrinom, no kaže on: »Ja ću se borme pisat uvijek što mi se dida piso, imam didinu bukvicu, ta je izdata još prija te njeve Titine 45., e a u njoj piše da je bijo Rvat, a što je dida, majkuša mu, valjdar smo i mi drugi«. Jeto to je Perišina filozofija, nadaleko poznata kod nas u Ivković šoru, a meni se čini da je ovaj put trevio. Svako ima kod kuće u dolafu digod kaku staru knjigu, jal bumašku od prijašnjeg vrimena pa će znat šta je i ko je ako samim sebi ne viruje i gotovo. Ja se niki mislim da taj što je zadrmo ovo pitanje nije baš zdravo što god postigo, čeljad će svakako bit to što je i bila. Ta spominju ovi i popu. E, baš taj popo što ga toliko spominju je odno izmed dva svicka rata jednu ploču tamo na Bunu, otkaleg kažu da smo krenili vamo. Tu ploču su obisili na jednu crkvu u mistu Blagaj, a na njoj je pisma. E, čeljadi moja, kad se čita svako prvo slovo svakog reda odozgor pa na doli lipo piše: »Bunjevci su Hrvati«. Ja niki kontam da onda ta 45. famozna ni ne znači ništa i taj papir što je onda opravljen, ako je dvajst-trideset lita prija tamo napisano i obišeno. Ta, manite se komedije. Ajte da već jedared sidnemo za astal, lipo se izdivanimo i udivanimo. Dosta je bilo ove nesloge. Ne vidite da je svita sve manje?

Bač Ivin štodir

Više precednika neg čeljadi

piše: Ivan Andrašić

Bač Ivino selo davno više ni no što kadgoda bilo. Par godina potli velikoga rata imalo brez par stotina osam iljada čeljadi. U njemu danas imade, kažu ni što se u to dobro razumu, jedva par stotina više o dvi iljade. Kojimgod sokakom se kreneš, na koji-god čoš staneš, digod ti se oko sustavi, mož vidit više prazni i zarušiti kuća, neg ni iz čiji se odžaka puši. Izminjalo se tude i puno svita. Jedni poodlazili, drugi podolazili, pa se više ni ne zna koliko kaki ima. Kadgoda njegovi bilo najviše, vada i bliže tri frtalja, a danas se baš i ne bi mogo zakunit da ji ima još polak. I ako ima, to na čeljad što većinom tude ostala još samo umrit. I no mlađi što još ostalo, skuplja papire i pripravlja se za otit. I tako, kako mladi stali odlazit, do kraj ve vrimešnije neće imat ko ni saranit. A onda, ko zna čije će bit njevo selo. Bač Iva sve misli da se to ni počelo pripravljat o juče. Prošo jedan rat, doselili jim nikake ko zna otkud. Bila mirna i radišna čeljad. Prošo drugi rat, opet jim doselili, al nikake druge. Podonašali ji na ajzibana. Ti već bili goropadniji i grlatiji, a voljili se i potuč. I brice radile. Ni vaj poslednji rat ji ni zaobišo. Još se ni ni svršijo, puno njegovi se odselilo, najviše priko. Nikoga jim nisu doselili ko potli velikoga rata, vi, ko da ji kaki vitar dono, došli i sami. I oma napravili velikoga cirkusa, baš za kirbaj. Ti dana bilo dosta zla, najviše bi voljijo da sve to mož kakogod zaboravit. Vremenom se sve smirilo, život ide dalje, pa se vi što došli i vi odvud stali i ženit međ sobom. Istina, dade i matere i š jedne i š druge strane isprva se bisili, probali branit, al dža-ba. Mladost uvik bila mladost, u mladosti krv vri i sve brane spad u vodu. Još pri šesnajsedamnajs godina bilo u selu jedno društvo što pivalo, sviralo i izigravalo koikake komate. Prikazivali se svud po svitu. Malo cigrali u pulanki, al najviše u opančića i šajkača. A kako i ne bi, ka su ji to u škole učili. U no vrime u škole u bač Ivinomu selu baš i ni bilo puno domači učitelja, a i to malo što bilo, ni baš jako voljilo da se znade ko su i šta su, pa bili dobri komunisti, bolji i o vi što podolazili ko zna otkud. Istom ka su zašli u malo zrilije godine, a i vlast se okrenila, dobro se proštodirali, lipo se priobratili, pa svake nedilje na pričest. Imade ji što se pričešćivu i poslenim danom, vada svako sprom svoji grijeva. Ščim se moglo, u selu se napravilo još jedno društvo, vaj put o sami bač Ivini. Potli još jedno, pa još jedno, a do kraj bač Iva ni ne zna koliko ji je. Vidi da se tako radi i u selu ko kuma Pave, al još gorje. Tamo njevi jedva ostalo još par stotina, a dosad napravili tri društva samo o svoji. Prvo jedan tijo bit precednik misto precednika, al se stari ni do. Onda on napravijo još jedno, pa podmistijo drugoga precednika. Potli par godina ni više voljijo ni voga, pa napravijo treće i sad u selu imadu još jednoga. I ko zna dokle će tako. Vada dok se ne izredu svi što bi voljili bit precednici. A naše čeljadi sve manje i sve starija.

NARODNE POSLOVICE

1. Sve što je dobro kratko traje.
2. Svatko prvo pred svojim vratima nek počisti.
3. Ne možeš imati i ovce i novce.
4. Kako pri jelu, tako pri djelu.

VICEVI, ŠALE...

Bio mali Ivica na satu vjeronauka. Kaže učiteljica:

– Neka svi dignu ruke koji žele ići u nebo.

Svi su podigli ruke osim Ivice.

Pita njega vjeroučiteljica:

– Zar ti ne želiš ići u nebo, Ivice?

Ivica odgovori:

– Mama mi je rekla da poslije vjeronauka odmah dođem doma.

Zove žena muža na mobitel i viče:

– Gdje si već do sada, gdje se smučaš?

– Znaš onu zlataru u kojoj si vidjela onu ogrlicu?

– Aaahhaaaa, mili moj!

– E, ja sam u kavani preko puta!

DJEČJI BISERI

- Životno osiguranje je novac koji dobije onaj koji preživi smrtni slučaj.
- Akvarij je malo stakleno more gdje žive domaće ribe.
- Švicarske krave se pretežno koriste za pravljenje čokolade.

FOTO KUTAK

Nema ih više...

**PETAK
16.2.2018.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:10 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
09:10 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:10 Dobro jutro, Hrvatska
10:20 Dr. Bergmann
11:10 Riječ i život
12:00 Dnevnik 1
12:25 Zaljubljena u Ramona, telenovela
13:12 Dr. Oz
14:00 Normalan život
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:50 Zagonetni slučajevi dr. Blakea
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:10 Daj pet
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Harry Potter i darovi smrti 2, američko-britanski film
22:15 Dnevnik 3
22:50 Hrvatska za 5
23:40 Nijanse plave
00:20 Zagonetni slučajevi dr. Blakea
01:08 Don Matteo
01:58 Dr. Bergmann
02:43 Vera
04:13 Reprizni program
04:43 Dr. Oz
05:23 Kod nas doma
06:08 Zaljubljena u Ramona

06:30 Kratki dokumentarni film
06:38 Džepni djedica
06:55 ZOI: Skijaško trčanje
08:10 Juhuhu
08:12 Tip i Tipi, crtana serija
08:17 Juhuhu
08:19 Pustolovine Vilka i Tile, crtana serija
08:29 Juhuhu
08:35 ZOI: Hokey na ledu: ??? - Slovenija, prijenos
11:05 Kućni ljubimci Marca Morronea
11:35 Ubojstvo, napisala je
12:25 Jednostavni slatkiši, dokumentarna serija
12:55 Jednostavni slatkiši, dokumentarna serija
13:30 Garage Sale Mystery: The Wedding

Dress, američki film
15:00 Dizajn interijera u rukama amatera
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 ZOI: Hokey na ledu: SAD - Slovačka, snimka
18:00 ZOI: Hokey na ledu: ??? - Slovenija, snimka
18:45 ZOI: Skijaško trčanje
19:30 POPROCK.HR
20:05 Endeavour, mladi Morse
21:45 Dolina sreće
22:35 ZOI - emisija
23:25 Igra prijestolja
00:15 Igra prijestolja
01:05 Igra prijestolja
01:55 Noćni glazbeni program
02:55 ZOI: Alpsko skijanje
04:10 Noćni glazbeni program

**SUBOTA
17.2.2018.**

06:58 TV Kalendar
07:10 Klasika mundi: Jonas Kaufmann
- Večer s Puccinijem iz milanske Scale, 2.dio
08:05 Crni Bart, američki film
09:30 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:10 Dobro jutro, Hrvatska
11:10 Kućni ljubimci
12:00 Dnevnik 1
12:25 Veterani mira
13:15 Sigurno u prometu
13:45 Duhovni izazovi
14:20 Prizma, multinacionalni magazin

15:10 Svijet aplikacija
15:40 Zdrav život
16:05 Bonton
16:15 Potrošački kod
17:00 Vijesti u 17
17:20 Manjinski mozaik
17:40 Lijepom našom: Matulji
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
19:59 Loto 7/39
20:05 Larry Crowne, američki film
21:46 Dnevnik 3
22:20 Aleksandar Veliki, njemačko-američko-francuski film
01:10 Bestseller, američki film
02:40 Crni Bart, američki film
04:00 Naša majka, kanadsko-francuski film
06:05 Potrošački kod
06:30 Veterani mira

06:15 Kratki dokumentarni film
06:32 Džepni djedica
07:00 Juhuhu
08:58 Vidrić, dokumentarna serija
09:05 Kratki dokumentarni film
09:20 Lidijina kuhinja
09:50 Vrtlarica
10:25 ZOI: Skijaško trčanje
12:10 ZOI: Biatlon
13:05 Kokice
13:25 ZOI: Skijaški skokovi - velika skakaonica, prijenos
15:10 ZOI: Umjetničko klizanje
15:50 ZOI: Hokey na ledu: ??? - SAD, snimka
17:00 ZOI: Alpsko skijanje
17:55 Košarka, finale Kupa RH, prijenos
19:55 Rukomet, Liga prvaka: PPD Zagreb - Nantes, prijenos
21:40 ZOI - emisija
22:30 Igra prijestolja
23:20 Igra prijestolja
00:10 Igra prijestolja
01:00 Igra prijestolja
01:50 Noćni glazbeni program
02:10 ZOI: Alpsko skijanje
03:30 Noćni glazbeni program

**NEDJELJA
18.2.2018.**

07:29 TV Kalendar
07:45 Kralj Kreol, američki film - Zlatna kinoteka
09:40 Biblija
09:50 Portret Crkve i mjesta
10:00 Sračinec: Misa, prijenos
11:07 Pozitivno
12:00 Dnevnik 1
12:30 Plodovi zemlje
13:25 Split: More
14:00 Nedjeljom u dva
15:05 Mir i dobro
15:40 Špijun u divljini, dokumentarna serija
16:30 Sigurno u prometu
17:00 Vijesti u 17
17:30 Nikad poslano pismo, američki film
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 Loto 6/45
20:05 'ko te šiša, humoristična serija
20:40 Mistika uspjeha: Anton Tus, dokumentarna serija

21:40 Priča o Bogu s Morganom Freemanom
22:35 Dnevnik 3
22:50 Sportske vijesti
23:01 Vrijeme
23:03 Vijesti iz kulture
23:15 Odjevena da ubije, američki film
00:55 Nedjeljom u dva
01:50 Kralj Kreol, američki film - Zlatna kinoteka
03:40 Zločinci u odijelima
04:25 Zločinci u odijelima
05:10 Zločinci u odijelima
06:51 Split: More

05:40 ZOI: Alpsko skijanje
06:50 Kratki dokumentarni film
07:10 ZOI: Skijaško trčanje
09:00 ZOI: Hokey na ledu: Češka - Švicarska, uključanje u prijenos
11:00 Kratki dokumentarni film
11:15 Luka i prijatelji
12:10 ZOI: Bob dvosjed
13:10 ZOI: Biathlon
13:35 ZOI: Bob dvosjed
14:50 Maher za putovanja
15:10 Vrtlarica
15:40 Sjedni, odličan
16:05 Kratki dokumentarni film
16:45 ZOI: Skijaško trčanje
17:30 ZOI: Biathlon
17:55 ZOI: Alpsko skijanje
18:50 ZOI: Bob dvosjed, utrke 1 i 2, snimka
19:30 Garaža
20:05 Doktor Thorne, serija
21:00 Asovi s Aljaske, američko-kanadski film
22:55 ZOI - emisija
23:45 Igra prijestolja
00:35 Igra prijestolja
01:25 Igra prijestolja
02:15 Noćni glazbeni program

**PONEDJELJAK
19.2.2018.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:20 Dr. Bergmann
11:10 Treća dob
11:35 Sigurno u prometu
12:00 Dnevnik 1
12:25 Zaljubljena u Ramona
13:12 Dr. Oz
14:00 Plodovi zemlje
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:50 Zagonetni slučajevi

dr. Blakea
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Više od riječi, dokumentarna serija
21:00 Počivali u miru 3, dramska serija
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:25 Romano Bolković - 1 na 1, talk show
00:05 Zagonetni slučajevi dr. Blakea
00:53 Don Matteo
01:43 Dr. Bergmann
02:28 Reprizni program
02:38 Labirint
03:03 Treća dob
03:28 Dr. Oz
04:13 Dobar dan, Hrvatska
05:08 Kod nas doma
05:53 Zaljubljena u Ramona

06:00 Riječ i život
06:32 Teletubbyji
07:00 Juhuhu
08:55 Vidrić, dokumentarna serija
09:00 Školski sat
09:30 Pripovjedač bajki, crtana serija
10:00 Degraasi
10:25 Vremeplov, serija
10:55 Sjedni, odličan
11:25 Ubojstvo, napisala je
12:10 ZOI: Bob - dvosjed
13:20 ZOI: Skijaški skokovi - ekipno, prijenos
15:25 ZOI: Bob - dvosjed
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 ZOI: Skijaški skokovi - ekipno, snimka
18:20 TV Bingo
19:00 ZOI: Bob - dvosjed
19:30 POPROCK.HR
20:05 Stadion
21:00 Dok si spavao, američki film 99'
22:45 ZOI - emisija
23:35 Brooklyn 99
00:05 Uvijek je sunčano u Philadelphiji
00:35 Seks i grad
01:05 Renesansni čovjek, američki film
03:10 Noćni glazbeni program

**UTORAK
20.2.2018.**

Zima u znaku jeseni

Postoje ljudi koji samo pričaju o vremenu. Ne krenu nigdje dok ne pogledaju vremensku prognozu. Tri puta razmisle o odustajanju ukoliko i najmanja šansa postoji da padne kiša. Loše raspoloženje pravdaju »ludim« vremenom i polako postaju podređeni vremenskim prilikama. Koliko god bili različiti, od tih ljudi teška srca prihvaćamo da je vrijeme zaista malo poludjelo i da ništa nije tako kako smo navikli. I nećemo opet kukati kako nam nedostaje snijeg ove zime. Sada se žalimo što je česta kiša, ali se hvatamo u koštac s njom i ne odolijevamo kretanjama po prirodi. Još jesenas smo pričali što je potrebno za šetnje po kiši, tako da o opremi znamo sve.

Biramo ovo drugo

Što se tiče horoskopa i zvijezda kada su u pitanju godišnja doba, ovo naše godišnje doba je ušlo u znak jeseni, podznak kiša, i imamo dvije opcije: ili da se durimo i gundamo ili da uhvatimo to što nam je na raspolaganju i nastavimo voljeti prirodu i uživati. Biramo ovo drugo i na repertoar stavljamo malo mjesto u srcu Baranje, gdje vam neće biti važno koje je godišnje doba i uživat ćete i po suncu i po kiši.

Bilje da dušu grije

Smještena 5 kilometara od Osijeka, u Osiječko-baranjskoj županiji naša ovojotjedna destinacija je Općina Bilje. Svojim naseljima, bogatom poviješću, blizinom Osijeka a ipak sačuvanim mirom baranjskog mjesta ovo je jedna od atraktivnijih i poželjnijih odrednica hrvatskog kontinentalnog turizma. Tome sigurno pridonosi i njen geografski položaj, jer se na svom jugozapadnom dijelu Općina Bilje graniči sa sjedištem županije – gradom Osijekom, na istoku graniči s Bačkom u Srbiji, a kroz Bilje prolazi i važan prometni pravac prema susjednoj Mađarskoj.

Veliku družinu male Općine Bilje čine naselja: Bilje, Kopačevo, Kozjak, Lug, Podunavlje, Tikveš, Vardarac, Zlatna Greda. Bilje, kao središte istoimene općine, karakterizira bogata povijest jer je ono bilo nastanjeno još u rimska vremena, a veliki razvoj ovom području dala je i **Marija Terezija** izgradivši put kroz samu biljsku močvaru. Među biljskom baštinom ističe se dvorac kojeg je sagradio princ **Eugen Savojski** od 1707. do 1712. godine. U samom dvorcu sagrađena je kapela koja

je imala ulogu župne kapele sve do 1775. godine kada je izgrađena župna crkva Bezgrješnog začetca Blažene Djevice Marije. Župa u Bilju osnovana je 1758. godine. Osim katoličke crkve, koju je izgradila 1775. godine Dvorska komora, u Bilju se nalazi i kalvinska crkva izgrađena početkom 19. stoljeća.

Kao prave ljubitelje prirode sigurno će vas fascinirati ova interesantna povijest, ali će vam dah oduzeti park prirode Kopački rit, projekt »U skladu s prirodom«, jedinstvena stepolika livada, te Biljsko jezero. O samom parku prirode Kopački rit, nećemo mnogo pisati i pričati jer ga planiramo posjetiti i uskoro napraviti zapis s terena. Ovaj prirodni močvarni rezervat u sutoku Dunava i Drave je trajno zaštićeno područje, jedno je od najočuvanijih poplavnih područja u Europi i vrlo je interesantno za svakog tko voli prirodu i život u skladu s njom. Na 350 hektara ekoloških pašnjaka na području Parka prirode otvoren je Centar održive poljoprivredne proizvodnje »U skladu s prirodom« koji spaja gospodarske aktivnosti i zaštitu okoliša te uključuje proizvodnju hrane prema propisima o organskoj i biološkoj proizvodnji – s posebnim naglaskom na zaštiti okoliša, smanjenju onečišćenja tla, zraka i vode te očuvanju biološke ravnoteže. Ovdje možete upoznati autohtonu pasminu slavonsko-srijemskog podolca, kojoj se u okviru projekta pridružilo i stado goveda pasmine hereford, a kako su obje pasmine otporne na niske temperature i žive cijele godine na otvorenom, sigurno ćete ih sresti i u zimsko doba u znaku jeseni i provesti vikend u dobrom društvu.

Cijelokupni meni

Na kraju, uvijek je najljepše uz vodu, a u ovom kraju je najpoznatije Biljsko jezero. Riječ je o starom toku Drave, površine 56 hektara koji je podijeljen na dva jezera mostom i ustavom. Kao što je i za pretpostaviti, jezero je najveća atrakcija za ribiče koji dolaze u potrazi za somovima koji vrebaju iz njegovih dubina ali i za obiljem šarana, babušaka, deverike, štuke i ostalih brojnih predstavnika riba. Svakako, jezero ima široku ponudu i za šetače ali i za veslače iako ćete se na to teže odvažiti na ovim jesenskim temperaturama.

Još je mnogo toga šta vam Bilje ima za ponuditi na svom meniju, uz naravno bogatu gastronomiju. Kada čujete da paprika nosi naziv crveno baranjsko zlato, obavezno kušajte fiš paprikaš, riblji perkelt, smuđ orli, šarana u rašljama; okrijepite se čašom vina iz baranjskih vinogorja, a obrok završite savijačama, nadjevenim sirom, jabukama, makom ili orasima.

Zima u znaku jeseni je idealno razdoblje u kom poslije nekoliko sati šetnje, bez griže savjesti da nešto vani propuštamo, uz opravdanje nižih temperatura za dulji boravak vani, možemo produžiti sjedenje uz toplu peč i još bolju trpezu destinacije koju obilazimo. Ugodno vam Bilje, Baranja i njihov cjelokupni meni.

Gorana Koporan

U tri riječi - **SVJEŽE**, **DOMAĆE**, **ZDRAVO** !

JKP "Суботичке пијаче"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

Pčelarstvo Sudarević

Vam nudi prirodni vrcani med.

Od davnina poznat kao lijek, nezaobilazan dodatak toplim napitcima, aktivni učesnik zdrave ishrane, najbolji prijatelj naše kože i kose - njegovo veličanstvo, MED

BAGREM MED - CVETNI MED

MED SA MATIČNIM MLEČOM

MED SA POLENOM I MATIČNIM MLEČOM

PROPOLIS - POLEN

Kontakt:

Sudarević Kalman: 064/21 31 871

Sudarević Ivan: 060/036 82 27

Donosiocu ovog
kupona popust od
10%

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

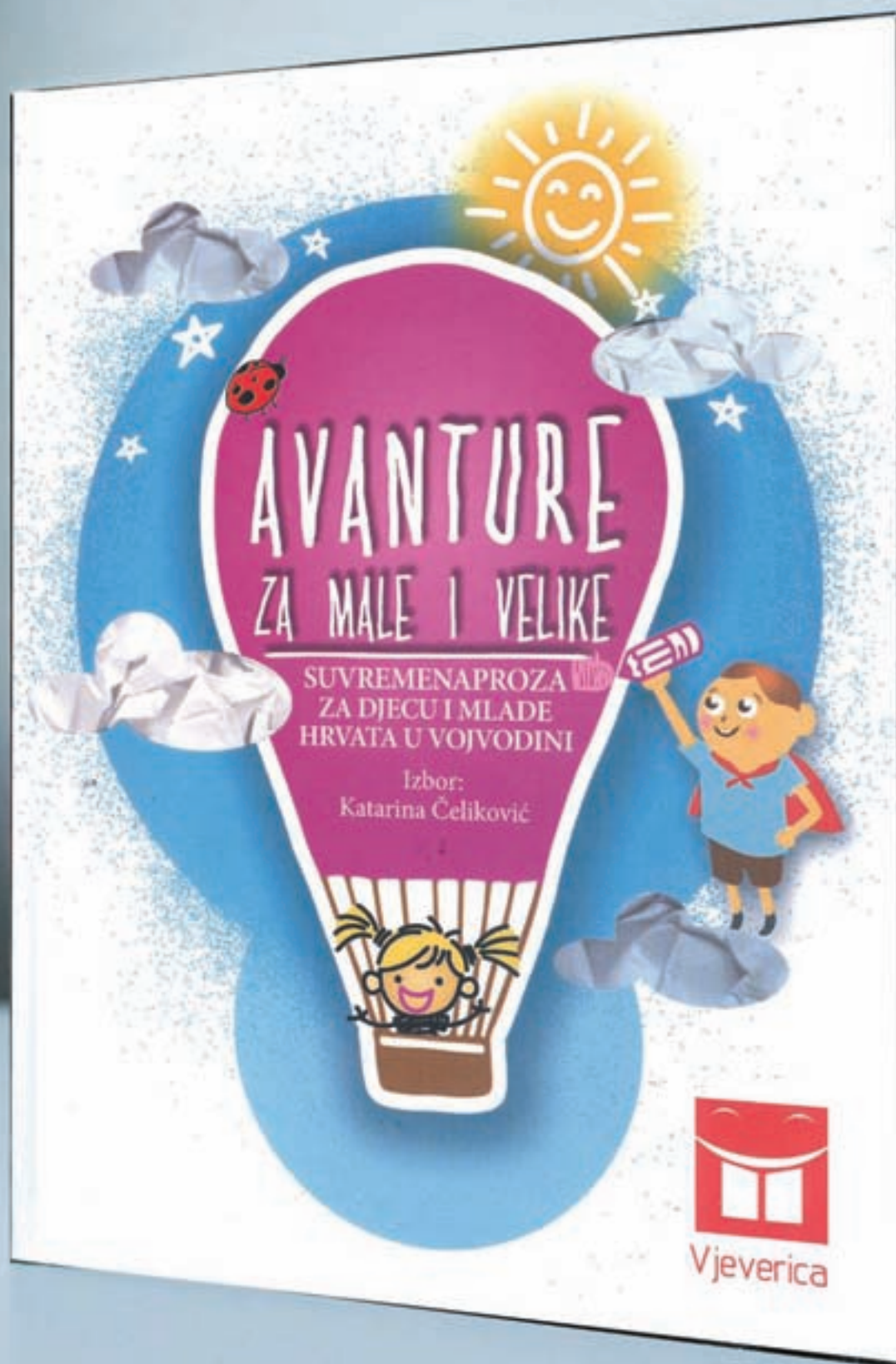
JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATI

Lijepa lica dobre književnosti!
Nova knjiga u nakladi NIU »Hrvatska riječ«.

Knjiga se može nabaviti u NIU »Hrvatska riječ« po cijeni od 1000 dinara.